

T.C
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK EL SANATLARI ANASANAT DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

BURSA TÜRK VE İSLAM ESERLERİ MÜZESİ'NDE
SERGİLENEN VE DEPODA YER ALAN ÇİNİ ESERLERİN
KATOLOG ÇALIŞMASI

Hazırlayan
Gamze GÖRGÜNAY

Danışman
YRD. DOÇ. Vedat KACAR

İZMİR-2011

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Bursa Türk ve İslam Eserleri Müzesi’nde Sergilenen ve Depoda Yer Alan Çini Eserlerin Kataloglanması” adlı çalışmanın tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneğe aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yaralandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım

29.06.2011

Gamze GÖRGÜNAY

TUTANAK

Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü' nün/...../..... tarih vesayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisanüstü Öğretim Yönetmeliği'ninmaddesine göre Geleneksel Türk El Sanatları Anasanat Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Gamze Görgünay' ın “Bursa Türk ve İslam Eserleri Müzesi'nde Sergilenen ve Depoda Yer Alan Çini Eserlerin Katalog Çalışması” konulu tezi/projesi incelenmiş ve aday/...../..... tarihinde, saat’ da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini/projesini savunmasından sonra dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri üyelerine sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin/projeninolduğuna oy.....ile karar verildi.

BAŞKAN

ÜYE

ÜYE

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ

TEZ/PROJE VERİ FORMU

Tez/Proje No: Konu Kodu: Üniv. Kodu:

• Not: Bu bölüm merkezimiz tarafından doldurulacaktır.

Tez/Proje Yazarının

Soyadı: GÖRGÜNAY

Adı: Gamze

Tezin/Projenin Türkçe Adı: Bursa Türk ve İslam Eserleri Müzesi'nde Sergilenen ve Depoda Yer Alan Çini Eserlerin Katalog Çalışması

Tezin/Projenin Yabancı Dildeki Adı: The Catalog of the Tile Works in Stock and on Display of Bursa Museum of Turkish and Islamic Arts

Tezin/Projenin Yapıldığı

Üniversitesi: D.E.Ü.

Enstitü: G.S.E.

Yıl: 2011

Diğer Kuruluşlar :

Tezin/Projenin Tür ü:

Yüksek Lisans:

Dili: Türkçe

Doktora:

Sayfa Sayısı:

Tıpta Uzmanlık:

Referans Sayısı:

Sanatta Yeterlilik:

Tez/Proje Danışmanlarının

Ünvanı: Yrd. Doç

Adı: Vedat

Soyadı: KACAR

Türkçe Anahtar Kelimeler:

- 1- Çini
- 2- Bursa
- 3- İslam Sanatları
- 4- İznik
- 5- Kütahya

İngilizce Anahtar Kelimeler:

- 1- Tile
- 2- Bursa
- 3- Islamic Arts
- 4- İznik
- 5- Kütahya

Tarih: 29.06.2011

İmza:

Tezimin Erişim Sayfasında Yayınlanmasını İstiyorum Evet

Hayır

ÖZET

Bursa Türk ve İslam Eserleri Müzesi mimari özellikleriyle birlikte içerisinde yer alan eserler ile ele alınmış olup detaylı incelemeler alanım olan çiniler üzerine yapılmıştır. Müze içerisinde çok sayıda pişmiş toprak ürün, çini tabak ve başka depolarda bulunduğu envanter defterlerinden bilinen çeşitli Çanakkale seramikleri yer almaktadır. Bunların yanı sıra peşkir ya da havlu gibi dokuma örnekleri ve ahşap işçiliğinin örneklerine de rastlanmaktadır.

Envanter defterleri tek tek incelenmiş, varolan bilgiler sergide ve depoda incelenmek üzere belirlenen eserlere göre tasnif edilmiştir. Sonrasında ilk etapta ortaya çıkan 77 eserin künyeleri oluşturulmuş, detaylı ölçümleri yapılmış ve analizlerine başlanmıştır. Tez içerisinde yer alacak eserler niteliklerine göre 50 adet olarak neticelendirilmiştir. Bu aşamadan sonra çini eserlerin detaylı desen ve teknik analizleri yapılmış, yüksek çözünürlüklü fotoğraflarıyla beraber künyeler son halini almıştır.

Müzeler toplumların bilim ve sanat ürünleri ile yer altı ve yerüstü zenginliklerini sergilemek amacıyla oluşturulmuş kurumlardır. Bu ve benzeri kurumlarda gerçekleştirilen belgeleme çalışmalarının sonraki yıllarda aynı eserlerin hem karşılaştırılması bakımından hem de tanıtım açısından önemi büyüktür.

ABSTRACT

My study in Bursa Turkish and Islam Art Museum covers both the museum's architectural features and the work of arts within and it is made in accordance with my detailed profession of ceramics. The museum contains a large number of wares, ceramic plates and Çanakkale Ceramics which are known that they are in other stores by the inventories. Besides, examples of textile, such as peşkir and towels, and woodworking can be found in the museum.

Inventories were analyzed one by one and the present information was classified according to appointed works to be examined in the exhibitions and storages. Afterwards, at first stage the 77 appointed works' records were designed, detailed measurements were made and analysis got started. The work of arts that would take part in the dissertation were resulted in 50 pieces according to their qualifications. After this stage, ceramics' detailed pattern and technique analysis were made and with high resolution photographs the records took their final form.

Museums are constitutions of a nation to exhibit their work of science and art, underground and above ground treasures. Documentation works which conducted in these kinds of constitutions are highly important for the same works' both comparisons and presentations in the coming years.

ÖNSÖZ

600 yıllık geçmişe sahip olan Osmanlı İmparatorluğuna yıllarca başkentlik yapmış, çok sayıda mimari eserin olduğu Bursa'da 150 cami ve mescit, 41 türbe, 40 hamam ve kaplıca, 17 medrese, 15 han, 7 darülhadis, 4 darülkura, 3 imaret, 6 darüşşifa, 2 kale ve yüzlerce çeşme günümüze kadar ulaşmıştır. İçerisinde Yeşil İmareti, Yeşil Cami, Yeşil Türbe, Yeşil Hamamının bulunduğu Yeşil Külliyesinde ayrıca bir de Yeşil Medrese yani bugünkü adı ve işleviyle Türk ve İslam Eserleri Müzesi de yer almaktadır. Bu tarihi yapı Bursa'nın önemli kültürel varlıklarından biridir.

Tarihin izlerinin günümüze taşıyan mimari yapılar, içerisinde el sanatlarının hem teknik hem de desen yönünden zengin örneklerini de beraberinde muhafaza etmektedir. Son birkaç yıl içerisinde daha fazla yoğunluk kazanan restorasyon ve konservasyon çalışmaları ile bozulmaya yüz tutmuş ya da türlü etmenler dolayısı ile tahrip olmuş eserlerin onarımı hız kazanmıştır.

'Bursa Türk ve İslam Eserleri Müzesi'nde Sergilenen Çini Eserlerin Kataloğlanması' başlıklı tez çalışmasına başlamadan önce gerekli izinler alınmıştır. Sonrasında çalışmalar danışmanım Vedat Kacar ve müze de yetkili olan Sanat Tarihçisi Ayşe Aytemur öncülüğünde yürütülmüştür. Çalışmalar esnasından ortaya çıkan eksikler belli periodlar içerisinde özellikle müzenin hakla kapalı olduğu pazartesi günleri tayin edilerek giderilmiştir. Araştırmaların tamamlanmasıyla beraber uygulama aşamasına geçilmiş ve tasarım süreci başlamıştır. Çeşitli düzenlemeler içerisinde yer alan çini kompozisyonların yer aldığı panolar oluşturulmuştur.

Tez çalışmam da belirtildiği üzere müzede sergilenen çini eserlerin kataloğlanması ve yapının tarihi ve mimari özelliklerinin yanı sıra müzenin konum planına ve sergilenmekte olan diğer eserlere de kısaca yer verilmiştir.

Tez çalışmalarım ve eğitimim sırasında bilgilerinden faydalandığım Tez Danışmanım Yrd. Doç. Vedat Kacar'a ve 7yıllık öğrenim süresince destek ve emeklerini esirgemeyen tüm hocalarıma, müze içerisinde benimle birlikte emek veren eşim Caner Şahin'e ve tüm müze çalışanlarına, desteğini hiçbir zaman esirgemeyen aileme ve dostlarıma teşekkürlerimi bir borç bilirim.

GAMZE GÖRGÜNAY

İÇİNDEKİLER

BURSA TÜRK İSLAM ESERLERİ MÜZESİNDE SERGİLENEN VE DEPODA YER ALAN ÇİNİ ESERLERİN KATOLOGLANMASI

	<u>Sayfa</u>
YEMİN METNİ	ii
TUTANAK	iii
YÖK DOKÜMANTASYON MERKEZİ TEZ VERİ FORMU	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ	vii
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR	x
RESİMLER LİSTESİ	xi
GİRİŞ	1

1.BÖLÜM

MÜZENİN TARİHİ VE MİMARİ ÖZELLİKLERİ, PLANI VE MÜZE SEKSİYONLARININ TANITIMI

1.1 Müzenin Tarihi.....	5
1.2 Mimari Özellikleri.....	7
1.3 Müzenin Planı.....	8
1.4 Müze Seksiyonlarının Tanıtımı.....	10
1.4.1 Ahşap Odası.....	12
1.4.2 Karagöz-Hacivat Odası.....	14
1.4.3 İslami Sikkeler Odası.....	17
1.4.4 Çini Vitrinleri.....	18
1.4.5 Dergah Odası.....	20
1.4.6 Dershane.....	22
1.4.7 Madeni Eşya Vitrinleri	23
1.4.8 El Yazmaları Odası.....	25

2.BÖLÜM
MÜZEDE SERGİLENEN ÇİNİLERİN DÖNEMLERİNE GÖRE
KATOLOGLANMASI

2.1 Beylikler Dönemi Çini Eserlerin Katalog Çalışması.....	27
2.1.1 Beylikler Dönemi Çömlekçiliği.....	27
2.2 Erken Osmanlı Dönemi Çini Eserlerin Katalog Çalışması.....	40
2.2.1 Erken Osmanlı Mavi-Beyaz Çinileri	40
2.3 Osmanlı Dönemi Kütahya Çini Eserlerin Katalog Çalışması.....	112
2.3.1 Osmanlı Dönemi Kütahya Çinileri.....	112

3.BÖLÜM
UYGULAMALAR

SONUÇ.....	142
TERİMLER SÖZLÜĞÜ.....	145
KAYNAKÇA	160
ÖZGEÇMİŞ	

KISALTMALAR

A.S.D.	Ana Sanat Dalı
bkz.	Bakınız
cm.	Santimetre
mm.	Milimetre
D.E.Ü	Dokuz Eylül Üniversitesi
Dr.	Doktor
G.S.F	Güzel Sanatlar Fakültesi
G.T.E.S.	Geleneksel Türk El Sanatları
Öğr. Gör.	Öğretim Görevlisi
No:	Numara
Prof.	Profesör
S.	Sayı
s.	Sayfa
Yrd. Doç.	Yardımcı Doçent
yy.	Yüzyıl
Y.a.g.e	Yukarıda adı geçen eser

RESİMLER LİSTESİ

No.	Sayfa
RESİM 1 Müzenin dışarıdan görüntüsü	5
RESİM 2 Müze girişi	6
RESİM 3 Müzenin içeriden görüntüsü	6
RESİM 4 Müzenin İç Planı	8
RESİM 5 Bursa Yeşil Medrese Makta'ı	9
RESİM 6 Müzedeki sergi odalarının konum planı	11
RESİM 7 Ahşap Beşik	12
RESİM 8 Mücevher Kutuları	13
RESİM 9 Ahşap sehpa ve sandık	13
RESİM 10 Ahşap çerçeveli çini pano	14
RESİM 11 Oyun Çeşitleri	15
RESİM 12 Deve derisi oyun figürleri	15
RESİM 13 Ahşap Gölge Oyunu Dolabı	16
RESİM 14 Deve derisi oyun figürleri	16
RESİM 15 Kazıdan pişmiş toprak içerisinden çıkan sikkeler	17
RESİM 16 Sikkelere ait bazı örnekler	18
RESİM 17 Batı eyvan çini vitrini	19
RESİM 18 Batı eyvan çini vitrini (İlk Dönem Mavi-Beyaz Çini Örnekleri)	19
RESİM 19 Güney Batı masa vitrini	20
RESİM 20 Batı Eyvan masa vitrini	20
RESİM 21 Batı Eyvan masa vitrini	20
RESİM 22 Müzik Aletleri	21
RESİM 23 Hat Levhalar	21
RESİM 24 Tarikat Eşyaları	21
RESİM 25 Kavuklar	21
RESİM 26 Cam Sürahiler	22
RESİM 27 Beykoz İşler	22
RESİM 28 Kahve Fincanları ve Zarfları	22

RESİM 29 Kahve Yapım Aletleri	22
RESİM 30 Süs Eşyaları	23
RESİM 31 Süs Eşyaları	23
RESİM 32 Alemler	24
RESİM 33 Kapı tokmakları ve kilitler	24
RESİM 34 Silahlar ve aksesuarları	24
RESİM 35 Madeni Mutfak Eşyaları	24
RESİM 36 Divitler, maktalar, yazı takımları ve Kur-an kapları	25
RESİM 37 Mühür seti ve altın kakma makaslar	26
RESİM 38 Kur'anı Kerim.	26
RESİM 39 Kur'anı Kerim.	26
RESİM 40 Milet İşi 1	30
RESİM 41 Milet İşi 2	31
RESİM 42 Milet İşi 3	31
RESİM 43 Milet İşi Detay	31
RESİM 44 Milet İşi 1	32
RESİM 45 Milet İşi 2	33
RESİM 46 Milet İşi Detay	33
RESİM 47 Milet İşi Detay	33
RESİM 48 Milet İşi 1	34
RESİM 49 Milet İşi 2	35
RESİM 50 Milet İşi Detay	35
RESİM 51 Milet İşi Detay	35
RESİM 52 Milet İşi 1	36
RESİM 53 Milet İşi 2	37
RESİM 54 Milet İşi 3	37
RESİM 55 Milet İşi Detay	37
RESİM 56 Mina-i Vazo 1	38
RESİM 57 Mina-i Vazo 2	38
RESİM 58 Mina-i Vazo 3	39
RESİM 59 Mina-i Vazo 4	39
RESİM 60 Çini Kâse 1	42

RESİM 61 Çini Kâse 2	42
RESİM 62 Çini Kâse Detay	43
RESİM 63 Çini Kâse Detay	43
RESİM 64 Çini Kâse 1	44
RESİM 65 Çini Kâse 2	44
RESİM 66 Çini Kâse Detay	45
RESİM 67 Çini Kâse Detay	45
RESİM 68 Çini Vazo 1	46
RESİM 69 Çini Kâse 1	47
RESİM 70 Çini Kâse 2	47
RESİM 71 Çini Tabak 1	48
RESİM 72 Çini Tabak 2	48
RESİM 73 Çini Tabak Detay	49
RESİM 74 Çini Tabak Detay	49
RESİM 75 Çini Kâse 1	50
RESİM 76 Çini Kâse 2	51
RESİM 77 Çini Kâse 3	51
RESİM 78 Çini Kâse 1	52
RESİM 79 Çini Kâse 2	52
RESİM 80 Çini Kâse 3	53
RESİM 81 Çini Kâse Detay	53
RESİM 82 Çini Tabak 1	54
RESİM 83 Çini Kâse 2	54
RESİM 84 Çini Kâse Detay	55
RESİM 85 Çini Kâse Detay	55
RESİM 86 Çini Kapak 1	56
RESİM 87 Çini Kapak 2	56
RESİM 88 Çini Kapak Detay	57
RESİM 89 Çini Kapak Detay	57
RESİM 90 Çini Tabak 1	58
RESİM 91 Çini Tabak 2	58

RESİM 92 Çini Tabak 3	59
RESİM 93 Çini Tabak Detay	59
RESİM 94 Çini Kapaklı Bardak 1	60
RESİM 95 Çini Kapaklı Bardak 2	60
RESİM 96 Çini Kapaklı Bardak 3	61
RESİM 97 Çini Kapaklı Bardak 4	61
RESİM 98 Çini Tabak 1	62
RESİM 99 Çini Tabak 2	62
RESİM 100 Çini Tabak Detay	64
RESİM 101 Çini Tabak Detay	64
RESİM 102 Çini Tabak Detay	64
RESİM 103 Çini Tabak Detay	64
RESİM 104 Çini Tabak 1	65
RESİM 105 Çini Tabak 2	65
RESİM 106 Çini Tabak Detay	67
RESİM 107 Çini Tabak Detay	67
RESİM 108 Çini Tabak Detay	67
RESİM 109 Çini Tabak Detay	67
RESİM 110 Çini Kâse 1	68
RESİM 111 Çini Kâse 2	68
RESİM 112 Çini Kâse 3	69
RESİM 113 Çini Kâse Detay	69
RESİM 114 Çini Tabak 1	70
RESİM 115 Çini Tabak 2	70
RESİM 116 Çini Tabak Detay	71
RESİM 117 Çini Tabak Detay	71
RESİM 118 Çini Kâse 1	72
RESİM 119 Çini Kâse 2	72
RESİM 120 Çini Kâse 3	73
RESİM 121 Çini Kâse Detay	73
RESİM 122 Çini Tabak 1	74

RESİM 123 Çini Tabak 2	74
RESİM 124 Çini Tabak 3	75
RESİM 125 Çini Tabak Detay	75
RESİM 126 Çini Tabak 1	76
RESİM 127 Çini Tabak 2	76
RESİM 128 Çini Tabak 3	77
RESİM 129 Çini Tabak Detay	77
RESİM 130 Çini Tabak 1	78
RESİM 131 Çini Tabak 2	78
RESİM 132 Çini Tabak 3	79
RESİM 133 Çini Tabak Detay	79
RESİM 134 Çini Tabak Detay	79
RESİM 135 Ayaklı Çini Tabak 1	80
RESİM 136 Ayaklı Çini Tabak 2	80
RESİM 137 Ayaklı Çini Tabak 3	81
RESİM 138 Ayaklı Çini Tabak 3	81
RESİM 139 Çini Kulplu Bardak 1	82
RESİM 140 Çini Kulplu Bardak 2	83
RESİM 141 Çini Kulplu Bardak 3	83
RESİM 142 Çini Vazo 1	84
RESİM 143 Çini Vazo 2	85
RESİM 144 Çini Vazo Detay	85
RESİM 145 Kadın Figürü 1	86
RESİM 146 Kadın Figürü 2	87
RESİM 147 Kadın Figürü 3	87
RESİM 148 Çini Tabak 1	88
RESİM 149 Çini Tabak 2	88
RESİM 150 Çini Tabak 3	89
RESİM 151 Çini Tabak Detay	89
RESİM 152 Çini Tabak Detay	89
RESİM 153 Çini Tabak 1	90
RESİM 154 Çini Tabak 2	90

RESİM 155 Çini Tabak 3	91
RESİM 156 Çini Tabak 4	91
RESİM 157 Çini Tabak Detay	91
RESİM 158 Çini Tabak 1	92
RESİM 159 Çini Tabak 2	92
RESİM 160 Çini Tabak 3	93
RESİM 161 Çini Tabak Detay	93
RESİM 162 Çini Tabak Detay	93
RESİM 163 Çini Kupa 1	94
RESİM 164 Çini Kupa Ağız Kısmı	95
RESİM 165 Çini Kupa Ağız Kısmı	95
RESİM 166 Çini Tabak 1	96
RESİM 167 Çini Tabak 2	96
RESİM 168 Çini Tabak Detay	97
RESİM 169 Çini Tabak Detay	97
RESİM 170 Çini Kâse 1	98
RESİM 171 Çini Kâse 2	98
RESİM 172 Çini Kâse Detay	99
RESİM 173 Çini Kâse Detay	99
RESİM 174 Çini Maşrapa 1	100
RESİM 175 Çini Maşrapa 2	101
RESİM 176 Çini Maşrapa 2	101
RESİM 177 Çini Maşrapa 1	102
RESİM 178 Çini Maşrapa 2	103
RESİM 179 Çini Maşrapa 3	103
RESİM 180 Çini Kadeh 1	104
RESİM 181 Çini Kadeh 2	105
RESİM 182 Çini Kadeh Detay	105
RESİM 183 Çini Tabak 1	106
RESİM 184 Çini Tabak 2	106

RESİM 185 Çini Tabak 3	107
RESİM 186 Çini Tabak Detay	107
RESİM 187 Çini Vazo 1	108
RESİM 188 Çini Vazo 2	109
RESİM 189 Çini Vazo 3	109
RESİM 190 Çini Bardak 1	110
RESİM 191 Çini Bardak 2	111
RESİM 192 Çini Bardak 3	111
RESİM 193 Çini Saksı 1	113
RESİM 194 Çini Saksı 2	114
RESİM 195 Çini Saksı 3	114
RESİM 196 Çini Bardak 1	115
RESİM 197 Çini Bardak 2	116
RESİM 198 Çini Bardak Detay	116
RESİM 199 Çini Kavanoz	117
RESİM 200 Çini Kavanoz 2	117
RESİM 201 Çini Kavanoz Kapak	118
RESİM 202 Çini Kavanoz Kapak	118
RESİM 203 Çini Tabak 1	119
RESİM 204 Çini Tabak 2	119
RESİM 205 Çini Tabak Detay	120
RESİM 206 Çini Tabak Detay	120
RESİM 207 Çini Tabak 1	121
RESİM 208 Çini Tabak 2	121
RESİM 209 Çini Tabak Detay	122
RESİM 210 Çini Tabak Detay	122
RESİM 211 Çini Bardak 1	123
RESİM 212 Çini Bardak 2	124
RESİM 213 Çini Bardak Detay	124
RESİM 214 Çini Bardak Detay	124
RESİM 215 Çini Bardak 1	125
RESİM 216 Çini Bardak 1	126

RESİM 217 Çini Bardak 1	127
RESİM 218 Çini Bardak 2	128
RESİM 219 Çini Karo 1	129
RESİM 220 Çini Karo Detay	130
RESİM 221 Çini Karo Detay	130
RESİM 222 Çini Karo 1	131
RESİM 223 Çini Karo Detay	132
RESİM 224 Çini Pano 1	133
RESİM 225 Çini Karo Detay	134
RESİM 226 Çini Karo Detay	134

GİRİŞ

Kültürel Miraslarımızdan pek çoğunun her gün yeni bir haberle çalındığını ya da kaybolduğunu öğrenmekteyiz. Eserler bu olumsuzlukların yanı sıra türlü nedenlerle bozulmakta ya da yok olmaya mahkûm edilmektedir. Kültürel Mirasımızda önemli bir yere sahip olan müzelerimizin içlerinde barındırdıkları eserler her türlü etkiye maruz bırakılmış ortamlarda sergilenmektedirler.

'Bursa Türk ve İslam Eserleri Müzesinde Sergilenen ve Depoda Yer Alan Çini Eserlerin Kataloglanması' başlıklı tez çalışmasını yürütürken esas aldığım husus kendi tarihi kimliğimizi, geçmişimizi yansıtan çok sayıda maddi ve manevi kültür öğelerinin yer aldığı bu müze içerisinde sergilenmekte olan çini eserlerin arşiv niteliği oluşturacak şekilde tüm ayrıntılarıyla belgelenmesi, şimdi yada sonrasında meydana gelebilecek herhangi bir tahribata karşı önlem alınabilmesi içindir.

Tez çalışmasına başlamadan önce gerekli izinlerin alınabilmesi için dekanlık aracılığıyla Ankara Kültür ve Turizm Bakanlığına bir dilekçe gönderilmiştir.

Müzenin bağlı olduğu Bursa Arkeoloji Müzesi Müdürlüğünde yetkili kişi Enver Sağır ile araştırma hakkında görüşülmüştür. Ancak ilk etapta eserlerin ölçümlerinin yapılabilmesinin mümkün olmadığı, sonraki yıllarda kendilerinin talepte bulunarak bu belgeleme işlemini başka bilirkişilere yaptırılacağı, öğretim görevlilerinin dahi kendisinden kolaylıkla izin alamayacağını belirtmiştir. Bu sebeple ancak müzedeki eserlere ait bilgilerin yer aldığı envanter kayıt defterlerinden yararlanmamız istenmiştir.

Araştırma yapabilmek için karşılaşılan tüm bu zorluklar sonrasında müzede görevli olan sanat tarihçisi Ayşe Aytemur sayesinde tez çalışmasını yürütebilmek için gerekli imkânlarla ulaşılabilmektedir. Böylelikle müzede yer alan çinilerle ilgili belgeleme çalışmasına başlanmıştır.

İlk olarak müzenin tarihi ve mimari özellikleri ile ilgili araştırma yapılmış ardından müze içerisinde bulunan her bir odada sergilenen çeşitli eserler fotoğraflanmıştır. Sonrasında teşhirde bulunan çini ve seramik olmak üzere tüm

eserlerin detaylı ölçümleri yapıp, fotoğrafları çekilmiştir. Envanter kayıtlarında yer alan künyelerde yardımcı bilgi olması amacıyla kayda alınmıştır.

Çalışmanın konusu kapsamında müzede sergilenen ve daha önce sergilenmiş ancak depoya kaldırılmış çini eserlerin desen ve teknik özellikleri detaylı olarak incelenmiştir. Ön çalışmalara 2009 senesinin Haziran ayı itibariyle başlanmış olup Bursa Türk ve İslam Eserleri Müzesinin bağlı olduğu Bursa Arkeoloji Müzesi Müdürlüğünden eserler üzerinde gerekli incelemelerin yapılabilmesi için izin alınmıştır.

Sergilenen eserlerin pek çoğunun Fransız koleksiyoncu ve İslam Sanatı Uzmanı olarak tanınan Joseph Soustiel ve Bursa-Balıkesir çevresinde yaşayan bir vatandaş olduğunu sanılan Muzaffer Arslan tarafından müzeye kazandırıldığı bilinmektedir. Müze içerisinde yapılan belgeleme çalışmalarının yanı sıra eserlerin tarihi özelliklerini açıklamada yardımcı olacak çok sayıda kaynaktan faydalanılmıştır. Ağırlıklı olarak dört ana kaynak göz önünde bulundurulmuştur. Bunlar Nurhan Atasoy-Julian Raby'in İznik, Nurşen Özkul Fındıklı'nın Osmanlı Seramikleri, Garo Gürkman'nın Toprak, Ateş, Sır ve Rüçhan-Oluş Arık'ın Çini adlı kitaplarıdır.

Çalışmada sırasıyla izlenen yöntemlerin başında çini ve seramik formlarının pek çok açıdan yüksek çözünürlükte çekilen fotoğrafları gelmektedir. Bunlar müze içerisinde şu anda teşhir edilmekte olan ve daha önce teşhir edilmiş ancak sergileme düzeni değiştirilmiş olduğu için Ayşe Aytemur öncülüğünde belirtilen depoya kaldırılmış tüm çini ve seramik formlardan oluşmaktadır. Formların farklı açılardan çekilmesinin önemi izleyicinin formu daha iyi anlayabilmesi içindir. Çekilen her fotoğraf dijital ortamda temizlenerek tezde kullanılmaya hazır hale getirilmiştir. Formların detaylı ölçümleri kumpas ve gönyeler aracılığı ile gerçekleştirilmiştir. Ön çalışmalar esnasında 77 adet eser incelenmiş, her bir eser hakkında arşivde bulunan envanter defterlerindeki bilgiler de göz önünde bulundurulmuştur.

Tüm eserler için bilgisayar ortamında klasör açılmıştır. Her bir klasörde o esere ait fotoğraflara, ölçümlere ve envanter defterinde kayıtlı olan bilgilere yer verilmiştir. Çalışmalar esnasında ortaya çıkan eksikler 2009-2011 yılları içerisinde tamamlanmıştır. Tüm eksik bilgiler tamamlandıktan sonra toplamda

incelenen 77 adet eser içerisinde sadece konu kapsamına dahil olan eserler seçilmiş ve 50 adet olmak üzere netleştirilmiştir.

Belirlenen eserler dönem özelliklerine göre üç ana sınıfa ayrılmıştır. Bunlar sırasıyla Beylikler Dönemi Çömlekçiliği, Erken Osmanlı Mavi-Beyaz Çinileri ve Osmanlı Dönemi Kütahya Seramikleridir. Her bir eser için künye oluşturulmuş ve dönem özelliklerine göre sıralandırılmıştır. Kendi içlerinde her bölüm ayrıca sınıflandırılmamış eserler tek bir numara sistemiyle tasnif edilmiştir. Künye bilgilerinde sırasıyla eser numarası, adı, türü, ölçüleri, dönemi, müzedeki yeri, müze kayıtlarında yer alan bilgileri, desen ve teknik özellikleri yer almaktadır.

Müzedeki envanter defterlerinde yer alan eser kayıtlarında, her eser için 'envanter numarası' ve 'kayıt numarası' adı altında iki farklı numara verilmiştir. 'Kayıt numarası' olarak verilen numaraların eski dönem tutanaklarına ait olduğu sanılmaktadır. Artık kullanılmadıkları için bu tez çalışmasında oluşturulan künyelerde yer verilmemiştir. Esere ait verilen fotoğraflardan sonra formun desen ve teknik özellikleri ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Her eserin desen özellikleri içerisinde yer alan bazı motif ve dönem özelliklerine göre aldıkları isimler dipnot olarak düşülmemiş, terimler sözlüğünde açıklanmıştır.

Tez çalışmasının birinci bölümünde müzenin tarihi ve mimari özellikleri, planı ve müze seksiyonlarının tanıtımına yer verilmiştir. Müzede bulunan her bir oda içerisinde teşhir edilen eserler tanıtılmış ve fotoğraflarıyla beraber sunum zenginleştirilmiştir. İkinci bölümde müzede sergilenen çinilerin dönemlerine göre katalog çalışmasına yer verilmiştir. Sırasıyla Beylikler Dönemi, Erken Osmanlı Dönemi, Osmanlı Dönemi İznik ve Kütahya Çinilerine yer verilmiş, her dönem içerisinde de müzede yer alan ve o dönem özelliğini taşıyan künyeler sırasıyla verilmiştir. Üçüncü bölümde ise çalışmalar sonucunda ortaya çıkarılmış tasarımlar ve uygulama aşamaları fotoğraflarla beraber sunulmuştur.

Uygulamalar içerisinde yer alan fotoğraflar çizimler listesinde sırasıyla belirtilmiştir. Sonuç kısmı, terimler sözlüğü ve kaynakça verilmiş son olarak da özgeçmiş ile çalışma sonlandırılmıştır.

1.BÖLÜM

MÜZENİN TARİHİ VE MİMARİ ÖZELLİKLERİ, PLANI VE MÜZE SEKSİYONLARININ TANITIMI

1.1 Müzenin Tarihi

“Yeşil Camii'nin güney batısındaki medrese 1419 yılında Çelebi Sultan Mehmed tarafından yaptırılmıştır. Kitabesi yoktur. Sultaniye Medresesi de denilen bu medrese uzun zamandır en büyük ilim rütbesini alan Molla Hüsrev ve Hayali gibi bilginlerin bir nevi üniversitesi idi.”¹

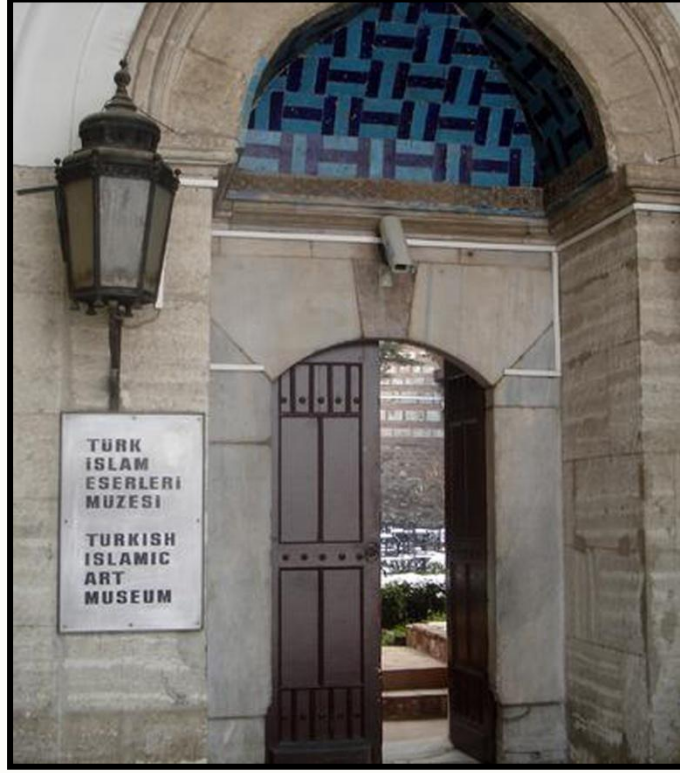
“Yeşil Medrese 1930 yılından itibaren uzun yıllar Bursa Müzesi olarak arkeolojik ve etnoğrafik eserleri birlikte bünyesinde bulundurmıştır. 1972 yılında arkeolojik eserler Kültür Parktaki modern Arkeoloji Müzesine nakledilmiştir. 1972-1975 yıllarında medrese restore edilmiş, 73 yıldır büyük bir özenle toplanıp saklanan Türk ve İslam eserleri yeniden düzenlenerek 22 Kasım 1975 tarihinde Türk ve İslam Eserleri Müzesi olarak ziyarete açılmıştır”.²

Resim: 1 Müzenin dışarıdan görüntüsü

¹ <http://www.yildirim.bel.tr/icerik.asp?Modul=Genel&id=12&tab=7>

² Bedri Yalman, **Bursa**, Yenilik Basımevi, İstanbul 1984, 54 s.

Resim:2 Müze girişi

Resim: 3 Müzenin içeriden görüntüsü

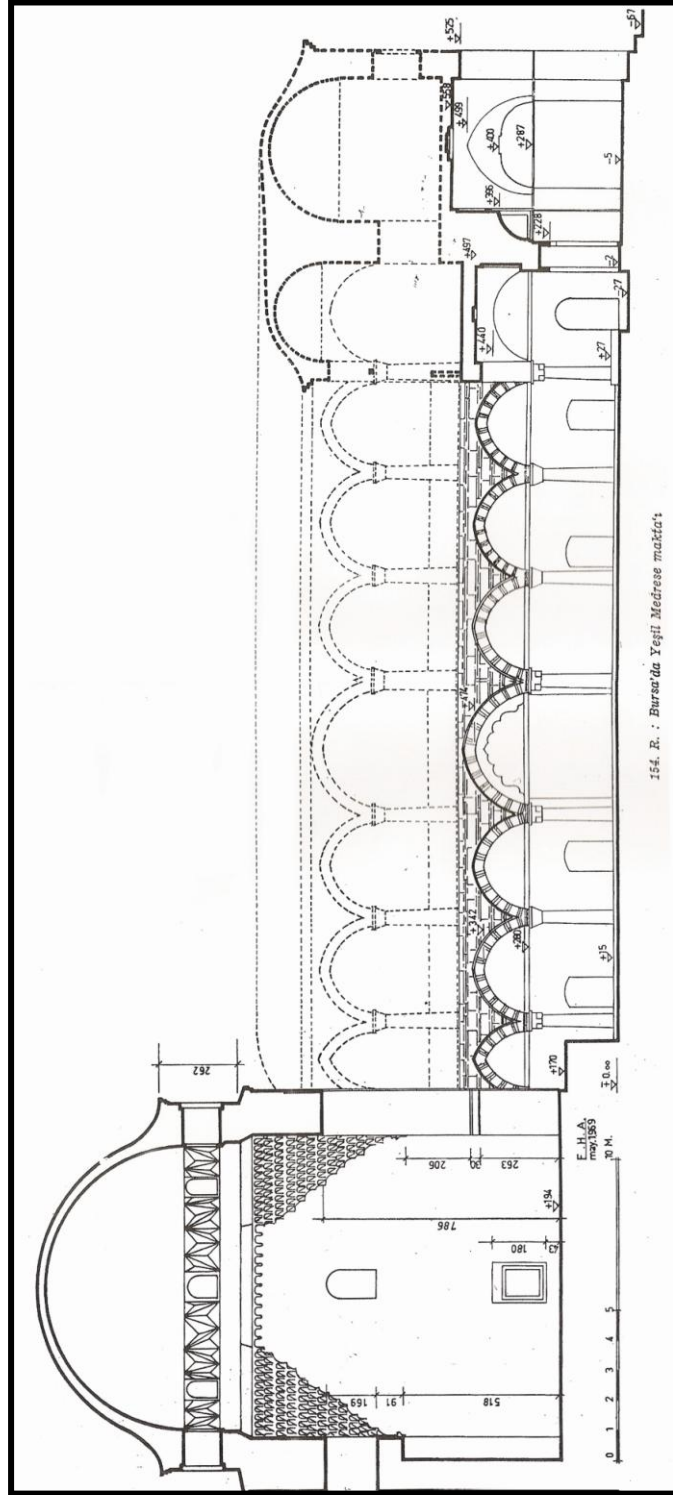
1.2 Mimari Özellikleri

“Plan itibarıyla Anadolu Selçuklularının açık avlulu (eyvanlı) medreselerinin bir devamıdır. Yapı malzemesi olarak moloz ve kesme taş ile tuğla kullanılmıştır. Yıldız tonoz ile örtülü giriş eyvanından sivri kemerli bir kapı ve revaklı avluya girilir. Avluyu üç taraftan çeviren revaklar sivri kemerli olup, sondaki karşılıklı birer tanesi beşik tonoz, iki yan eyvanın önündekiler çapraz tonoz, diğerleri ise kubbeli tonoz ile örtülüdür. Revaklardaki sütun ve sütun başlıklarının bir kısmı Bizans Devrine aittir. Revakların arkasında 13 medrese odası, iki yan eyvan, tuvalet ve merdiven boşlukları vardır. Medresenin ikinci bir katı olduğu söylenirse de bu henüz ispat edilememiştir. Aynalı tonoz ile örtülü medrese odalarında birer ocak da bulunmaktadır. Medrese odalarının hizasındaki iki yan eyvan dilimli kemerlidir. Girişin karşısında bulunan ve kare bir mekân gösteren dershaneye iki taraflı merdivenle çıkılır. Kare mekândan kubbe kasnağına istalaktitli pandantiflerle geçilir. Kubbe sekiz köşeli ve prizmatik Türk üçgenleri ile kaplı kasnak üzerine oturur. Kasnağın her kenarının ortasına birer küçük pencere açılmıştır. Saçaklar kirpi saçak halindedir. Giriş eyvanındaki ahşap saçak orijinal olmayıp sonraki tamir devrelerine aittir³

Külliyenin diğer yapılarına göre medresedeki çini süsleme çok azdır. Çini süslemelerde mozaik çini ve renkli sır teknikleri kullanılmıştır. Giriş eyvanındaki ahşap kapı üzerinde bulunan yarım beşik tonoz ve batı yan eyvanın tavanı çini kaplıdır. Tavanın ortasında 20 köşeli bir yıldızdan gelişen geometrik motiflerle süslü çini bir tavan göbeği bulunmaktadır. Medresenin diğer çini süslemeleri dış cephede pencerelerin üzerinde bulunan sivri kemerlerin aynalarını dolduran üçgen, kare ve diğer şekillerdeki küçük firuze çinileridir.⁴

³ Bursa Türk ve İslam Eserleri Müzesi, Kataloğu

⁴ y.ag.e.

Resim 5: Bursa Yeşil Medrese Makta'ı⁶

⁶ Ekrem Hakkı Ayverdi, **Osmanlı Mimarisinde Çelebi ve II. Sultan Murad Devri 806-855 (1403-1451)**, 2. Baskı İstanbul, 1989, 97 s.

1.4 Müze Seksiyonlarının Tanıtımı

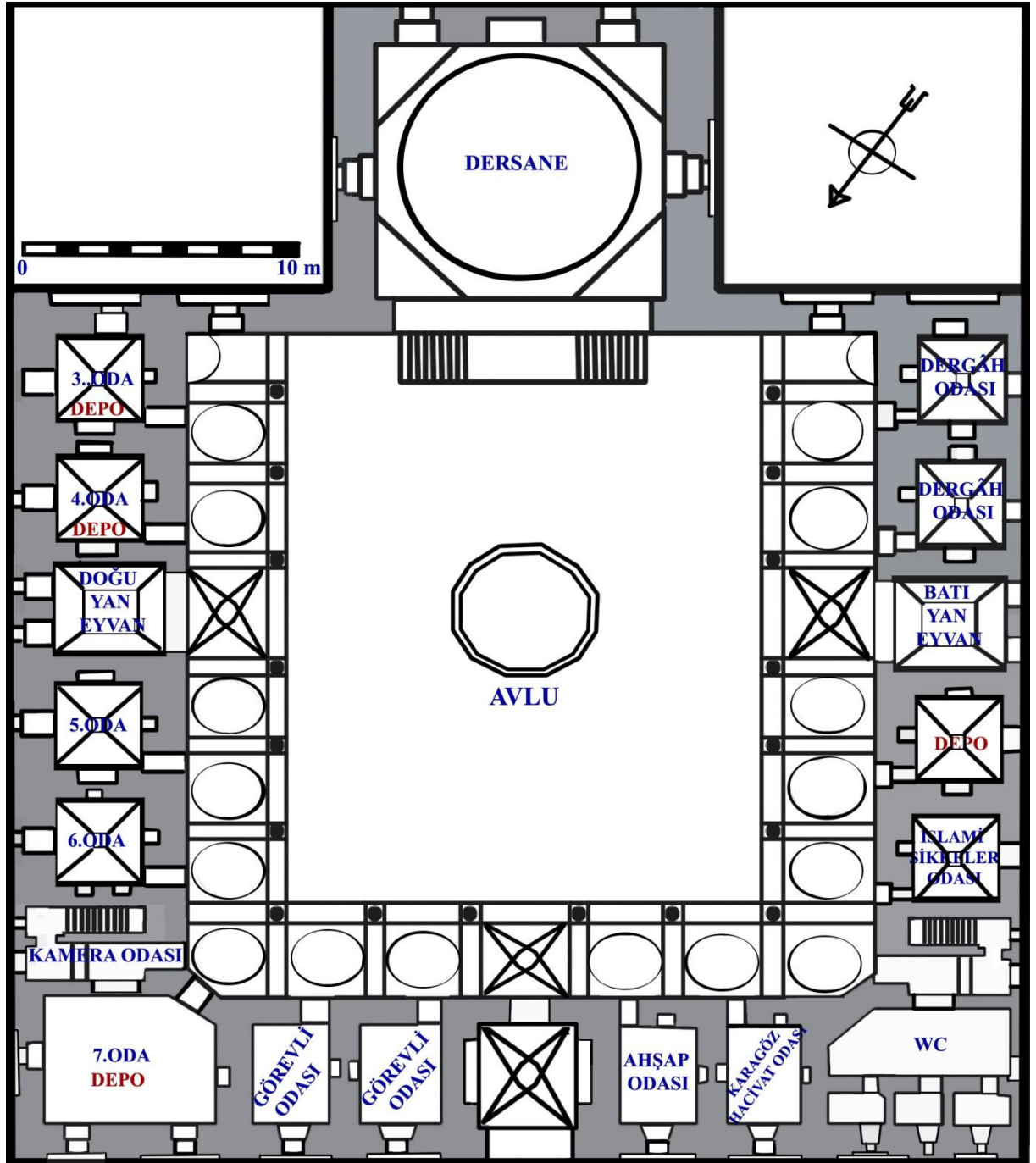
Medresede 12.yüzyıldan 19.yüzyıla kadar tarihlendirilmiş Türk-İslam sanatının özelliklerini yansıtan çeşitli eserler sergilenmektedir. Girişte, tam karşıda müzenin tek büyük salonu olan dersane yer almaktadır.

Müze girişinin Kuzeybatısında yer alan ilk oda ahşap odası olarak düzenlenmiştir. Ahşap odasının bitişiğinde bulunan oda ise Karagöz-Hacivat Odası olarak sergilenmektedir. Hemen köşede tuvalet ve çay ocağı, yanında ise İslami sikkelerin sergilendiği bir oda ve bitişiğinde depo olarak kullanılan bir oda bulunmaktadır. Deponun yanındaki Batı eyvanda, müze kayıtlarından anlaşıldığı üzere Muzaffer Arslan'dan alınan 15-17. Yüzyıllarına ait Haliç işleri, Mavi-beyaz İznik örneklerinin görüldüğü Şam ve Rodos işlerinden çeşitli kadehler, kulplu maşrapalar ve tabaklar sergilenmektedir.

Batı eyvan vitrininin sağında ve solunda ise duvara bitişik birer masa vitrin yer almaktadır. Eyvanın Kuzey Batısında yer alan vitrinde 12.ve 13. Yüzyıllara ait Lüster tekniğinin kullanıldığı kâseler, sırlı ve sırsız Selçuklu seramikleri ve birde Mina-i tekniğinde yapılmış bir vazo yer almaktadır. Yanındaki masa vitrininde de 14.yüzyıla ait erken Osmanlı seramikleri (Milet İşi) sergilenmektedir. Güney Batı masa vitrinde ise İznik çinilerinden Baba Nakkaş üslubunun güzel örneklerinden iki çini tabak ve yanlarında da yine çini kapaklı bir sürahi yer almaktadır.

Güney Batı masa vitrinlerinin arkalarına düşen birbirine açılan iki oda ise dergâh odası olarak düzenlenmiştir. Çeşitli tarikatlara ait eşyalar ve müzik aletleri sergilenmektedir.

Müzenin girişinin solundaki iki oda müze görevlileri için ayrılmış olup, müzenin Kuzeydoğusundan itibaren sırasıyla depo, kamera izleme odası, birbirine açılan iki odada el yazmaları, doğu yan eyvan vitrininde sergilenen çeşitli madeni eşyalar ve son olarak yan yana duran iki depo bulunmaktadır.

Resim 6: Müzedeki sergi odalarının konum planı*

*Müze kataloğunda bulunan konum planı photoshop programında yeniden çizilmiştir.

1.4.1 Ahşap Odası

Ahşap üzerine motifler oyularak içlerine fildişi, sedef, bağa parçaları gömülerek uygulanan gömme sanatına ait çeşitli kutu ve sehpa sergilenmektedir.⁷

Duvarda sedef kakmalı çerçeve içerisinde 9 parça karodan oluşan çini bir pano yer almaktadır. Panoda Arapça yazılar, selvi ağaçları ve ortada bir kandil içerisinde duran karanfiller bulunmaktadır.⁸

Ayrıca daha öncede müzeye pek çok eser kazandıran Fransız koleksiyoncu Joseph Soustiel tarafından hediye edilen üzerinde III. Selim'in portresi bulunan renkli kalem işi süslemeli bir sandık ve II. Mahmud'un tuğrası bulunan Edirnekâri, kabartmaları yıldızla boyalı ahşap bir beşik teşhir edilmektedir.⁹

Resim 7: Ahşap Beşik

⁷ Bursa-Türk İslam Eserleri Müzesi Kataloğu, 5 s.

⁸ y.a.g.e, 5 s.

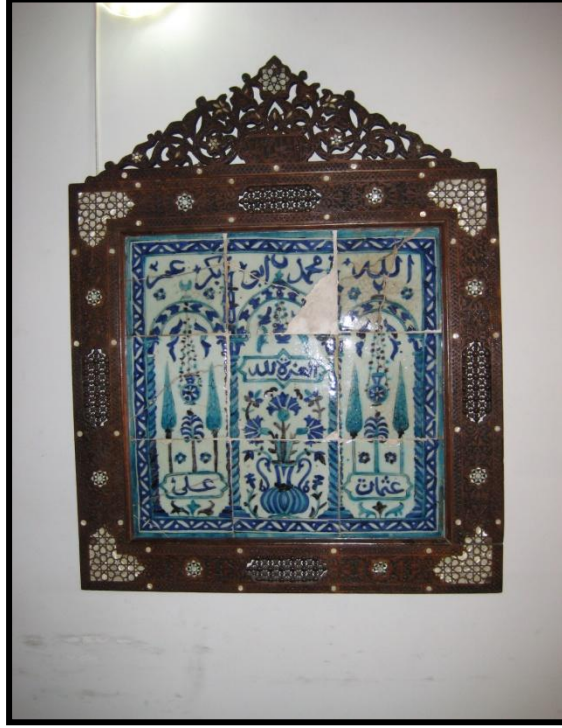
⁹ Bursa-Türk İslam Eserleri Müzesi Kataloğu, 5 s.

Resim 8: Mücevher Kutuları

Resim 9: Ahşap sehpa ve sandık

Resim 10: Ahşap çerçevesli çini pano

1.4.2 Karagöz-Hacivat Odası

Karagöz sanatının çağımız üstadları Hayali Küçük Ali ve Haya Osman Sözen'in yapıtları olan karagöz figürleri bu odada sergilenmektedir. Karagöz sanatında Türk halk zekâsının mizah gücü sahneye konmuş, konular daima yaşanmış cemiyet olaylarından alınmıştır. Tipler kendilerine has düşünüş, davranış ve sözleriyle Türk halk zekâsının mizah gücüyle işlenmiştir.¹⁰

¹⁰Bursa-Türk İslam Eserleri Müzesi Kataloğu, 4 s.

Resim 11: Oyun Çeşitleri

Resim 12: Deve derisi oyun figürleri

Resim 13: Ahşap Gölge Oyunu Dolabı

Resim 14: Deve derisi oyun figürleri

1.4.3 İslami Sikkeler Odası

Türk-İslam Eserleri Müzesinin zengin bir İslâmi sikke koleksiyonu bulunmaktadır. Altın, gümüş, bakır sikkelerden oluşan koleksiyonda tüm Osmanlı padişahlarına ait sikkelerin yanı sıra beylikler, Selçuk, İlhanlı, Memlük, Abbasi, Emevi, Sasani ve diğer İslâm devletlerinin sikkeleri bulunmaktadır. Yalnız Darphanede ve müzede bulunan II. Beyazıd'ın 'Sultan el-Berreyn ve el-Bahreyn el-Sultan bin sultan' ibareli altın sikkesi nadir Osmanlı sikkelerindendir.¹¹

Resim 15: Kazıdan pişmiş toprak içerisinde bulunan altın sikkelerin bir grup fotoğrafı

¹¹ Bursa-Türk İslam Eserleri Müzesi Kataloğu, 21 s.

Resim 16: Sikkelere ait bazı örnekler.

1.4.4 Çini Vitrinleri

Çini ve seramik eserlerin teşhir edildiği dört ayrı vitrin yer almaktadır. Vitrindeki eserlerin yanlarında belirtildiği tarihlerden anlaşıldığı üzere ilk vitrinde 12-13. Yüzyıl Selçuklu Dönemi sırsız seramikleri ile Rakka seramikleri ve çok nadir olan mina-i tekniğinde yapılmış 12. Yüzyıla ait çift kulplu bir vazo sergilenmektedir. Hemen yanındaki masa vitrininde ise 14.Yüzyıla ait Milet işleri sergilenmektedir. Batı eyvanda bulunan büyük cam vitrinde ise ilk dönem mavi-beyaz çini örnekleri yer almaktadır. Güney Batı masa vitrinde ise İznik çinilerinden Baba Nakkaş üslubunun güzel örneklerinden iki çini tabak ve yanlarında da yine çini, kapaklı bir sürahi sergilenmektedir.

Resim 17: Batı eyvan çini vitrini

Resim 18: Batı eyvan çini vitrini (İlk Dönem Mavi-Beyaz Çini Örnekleri)

Resim 19: Güney Batı masa vitrini
(Baba Nakkaş İşleri)

Resim 20: Batı Eyvan masa vitrini
(Selçuklu Seramikleri)

Resim 21: Batı Eyvan masa vitrini (Miletler)

1.4.5 Dergâh Odası

Bu odada dergâh eşyaları sergilenmektedir. Dergâhlar camilerden ayrı yerlerde inşa edilir, içinde çeşitli bölümler bulunurdu. Dergâh ve tekkeler tarikat evleridir. Tasavvufa dayanan bu tarikatların kendilerine mahsus merasimleri, ibadetleri, itikatları, felsefeleri, eşya ve rütbeleri vardır.¹²

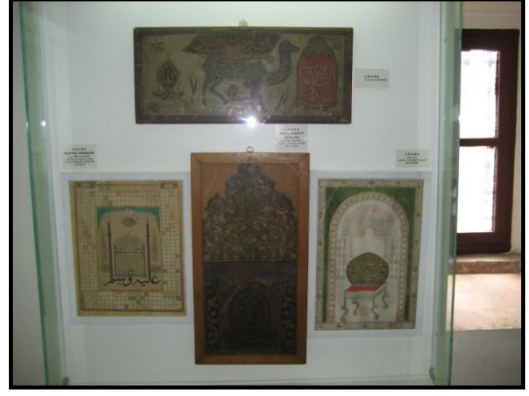
Tarikat eşyalarından bazı örneklerin sergilendiği bu oda da dergâh şamdanları, buhurdanlar, tespih, kudüm, ney, nevbe ve nefir gibi çeşitli müzik

¹² Bursa-Türk İslam Eserleri Müzesi Kataloğu, 15 s.

aletleri, rutai şişleri, zikr kemerleri, derviş bastonları, müttekâlar, teslim taşı ve şifa taşları ile çeşitli tarikatlara ait kavuklar bulunmaktadır.¹³

Resim 22: Müzik Aletleri

Resim 23: Hat Levhalar

Resim 24: Tarikat Eşyaları

Resim 25: Kavuklar

¹³ Bursa-Türk İslam Eserleri Müzesi Kataloğu, 15 s.

1.4.6 Dershane

Bu odada Türk maden sanatının çeşitli örneklerinden gümüşten yapılmış ve çoğunluğu telkâri işlemeli çeşitli fincan zarfları, porselen ve lüle fincanlar, kahve güğüm ve değirmenleri ile ahşap kahve soğutucuları bulunmaktadır. Ayrıca pek çok takı ve süs eşyası da bu odada yer almaktadır. Birçok cam eşyanın yanı sıra 19.Yüzyıl Beykoz işleri de sergilenmektedir.

Resim 26: Cam Sürâhiler

Resim 27: Beykoz İşleri

Resim 28: Kahve Fincanları ve Fincan Zarfları

Resim 29: Kahve Yapım Aletleri

Resim 30: Süs Eşyaları

Resim 31: Süs Eşyaları

1.4.7 Madeni Eşya Vitrinleri

Masa vitrinlerde çeşitli kapı tokmakları ve âlemler sergilenmektedir. Teşhir edilen kapı tokmakları ahşap kapılarda kullanılırdı. Demir ve pirinçten yapılan kapı tokmakları kullanıldıkları yere göre şekil alırlar. Halka, sarkık, kulp, yılan, kuş gibi. Halka şeklindeki tokmaklar genellikle evlerde, yılan şeklindekiler kalelerde, 'Yâ Hafız, Yâ Fettâh' yazılı olanlarda camilerde kullanılmıştır. Ayrıca çeşitli anahtar ve kilitlerde teşhir edilmektedir. Ayrı bir vitrinde teşhir edilen âlemler bakır, tombak ve pirinçten yapılmıştır. Genellikle stilize edilmiş palmet, damla ve daire şeklinde olup, bazılarının üzerinde ay motifi vardır. Üzerleri çeşitli yazılar ve nebatî motiflerle süslüdür.¹⁴

Büyük vitrinde ise gülabdanlar, güğümler, ibrik ve leğen takımı, buhurdanlıklar, şamdanlar, siniler ve mum makasları gibi eşyalar sergilenmektedir. Türk maden sanatının ve Türk mutfağının zenginliklerinin birleşmesinden ötürü ortaya çıkan madeni eşyaların çeşitliliği de bu sebeple oldukça fazladır.¹⁵

Bir diğer masa vitrininde ise yine Türk maden sanatının en gelişmiş kollarından biri olan silâhların üzeri altın, gümüş, fildişi kakmalarla süslenmiştir. Burada teşhir edilen silahlar içinde kesici silahlardan Osmanlı kamaları, 17. yüzyıla ait çakmaklı tüfek ve tabancalar, gümüş kakmalı bir av tüfeği, fişeklik ve harbi adı verilen temizleme aletleri sergilenmektedir.¹⁶

¹⁴ Bursa-Türk İslam Eserleri Müzesi Kataloğu, .5, 6,10 s.

¹⁵ y.a.g.e, 5, 6,10 s.

¹⁶ Bursa-Türk İslam Eserleri Müzesi Kataloğu, 5, 6,10 s.

Resim 32: Alemler

Resim 33: Kapı tokmakları ve kilitler

Resim 34: Silahlar ve aksesuarları

Resim 35: Madeni Mutfak Eşyaları

1.4.8 El Yazmaları Odası

Kitapların içi kadar dış süslemesi de önemlidir. Kitapları ciltleme sanatı da İslamiyet'te olduğu gibi Osmanlılarda' da çok gelişmiş ve en güzel örneklerini 16. Yüzyılda vermiştir. Müzede, Doğu Yan Eyvanda 5. ve 6. odalar eski el yazmaları ve hat sanatında kullanılan çeşitli malzemelere ayrılmıştır.

Her iki odada orta kısımda, dört tarafı camlı vitrinlerde 14. ve 15. yy'lardan kalma büyük boy Kur'an- Kerimler sergilenmektedir. 5. odada bulunan iki ayrı vitrinde ise çeşitli yüzyıllardan kalma dini konulu el yazmaları, ünlü hattatların meşklarından oluşan murakkalar, ve aralarında hilye-i şerif, meşklar ve kıt'alar bulunan hat levhalar sergilenmektedir.

6. Odada ise hilye ve meşkların bulunduğu levhalara ayrılmış bir vitrin, ayrıca içerisinde Kuran-ı Kerim kese ve gümüş cüz kaplarının, porselen yazı takımlarının, Divit, kalemtraş, makta ve kakma makaslar gibi malzemelerin sergilendiği bir vitrin daha mevcuttur.

Resim 36: Divitler, maktalar, yazı takımları ve Kur-an kapları

Resim 37: Mühür seti ve altın kakma makaslar

Resim 38: 14. yy.'da Memlûk sultanı Berkok tarafından I.Beyazıd'a (Yıldırım) hediye edilen Kur'anı Kerim.

Resim 39: 16.yy'ın ilk yarısında tamamlanmış olduğu düşünülen diğer Kur'an-ı Kerim. Eserin başında yer alan boş bırakılmış sayfaya düşülen notta; "Numara 18; 16 Teşrin-i evvel, sene 927" yazmaktadır. Miladi takvimde bu tarih yaklaşık olarak Temmuz 1521 yılına denk gelmektedir. Bu tarih eserin tamamlanma tarihi olabilir.

2.BÖLÜM

MÜZEDE SERGİLENEEN ÇİNİLERİN DÖNEMLERİNE GÖRE KATOLOGLANMASI

2.1. Beylikler Dönemi Çini Eserlerin Katalog Çalışması

2.1.1 Beylikler Dönemi Çömlekçiliği

“Beylikler devri eserlerini inceleyen sanat tarihçileri, ortaya bir takım iddialar atmışlardır. Bu devir seramiklerinin yapılış tarih ve yerleri kesin olarak belli değildir. Seramiklerin üzerinde herhangi bir işaret bulunmaması tarihi vesikalarda da yapılış tarih ve yerini belirleyecek herhangi bir bilgi vermemesi, sebep teşkil etmektedir. Bununla beraber, çömleklerin yapıldıkları hamurun rengi ve şekli, kesin olmamakla beraber, tarihlendirme olanağı verebilir. Zaten Beylikler devrinde, seramiklerde kendilerine has ortak bir devir üslubu görülmektedir.¹⁷

Tarihlendirme bakımından Sarre, bu devir eserlerini 14.-15.yy.'lar arasında gösterirken Lane, Otto-Dorn, Riefstahl ve Erdmann, bu seramiklerin 15. Yy. ilk yarısında yapılmış Osmanlı seramikleri olduklarını ileri sürerler. Bunların yapılış yerleri arasında çeşitli fikirler vardır. Gerçek imalathanenin ve bozuk parçaların, fırında kullanılmış gerekli materyallerin bulunmuş olmaları, fabrikasyonları işaretler. Bunun dışında, elde mevcut parçalar, sayıca çok bile olsa ithal hissini vermektedir.

Sarre, Beylikler devrine ait “ Milet İşi” seramiklerin, Milet'te yapıldıklarını öne sürer. Zira “Milet kazılarında, fırınlamada kullanılan üç ayak desteklerinin yüzlerce miktarda çıkmış olması, sırsız seramiklere ait kalıpların, kırmızı parçaların yerli fabrikasyonu işaret etmiş olması, burada seramik atölyelerinin faaliyet gösterdiklerini” söyler.

Erdmann ise Sarre'in tezini çürütmektedir. “Gerçekte, Milet'te seramik atölyelerinin bulunduğu, fakat kazılarda bulunan seramiklerin, “Milet İşi” olarak isimlendirilen parçaların, Milet'te yapılmadıklarını, terkip bakımından hamurun farklı kırmızı rengi ihtiva ettiklerini söyler.¹⁸

Sarre, Milet İşi seramiklerin iki çeşit hamur kullandıklarını da ortaya atar. İki çeşit hamur olarak, Mika ihtiva edenler (sırlı ve sırsız çömlekler) olarak teknik bakımdan ayrılmalarına rağmen, yöresel bir sanat gösteren bu seramikleri, kesin olarak bir yöreye ya da kente bağlamak doğru değildir.¹⁹

¹⁷ Ali Cengiz Üstüner; **Selçuklu Sonrası Anadolu Çömlekçiliği**, Türk Dünyası Tarih ve. Kültür Dergisi, (S. 170), Şubat 2001, 28,29 s.

¹⁸ **y.a.g.e**, 28,29 s.

¹⁹ **y.a.g.e** 28,29 s.

Otto-Dorn ise, bezeme bakımından yerli ustaların, İranlı ustalardan etkilenerek Milet İşi seramik yaptıklarını söylerse de bunların bezeme yönünden İran'la ilgisi olmadıklarından ve Selçuklu karakteri taşıdıklarından bu teori yanlıştır.

Anadolu Selçuklu hakimiyetinin sona ermesi ile çini ve çömlek sanatında gerileme başlar. Beylikler devrinde kullanılan beyaz çamur bırakılarak yerine kırmızı çamur kullanılmıştır. Zaten, Batı Anadolu'da antik devirden beri kırmızı kil kullanılıyordu. Bizans devrinde de kırmızı çamurlu Bizans seramiği yapıldığından Beylikler ve Bizans çömleri birbirleriyle ilgili görülmüş, bazı yanlış kanı ve iddiaların doğmasına sebep olmuştur.

Milet İşi denilen çömlere, Milet dışında İstanbul'daki çeşitli kazılarda rastlanmıştır. Aksaray Mesih Paşa Camii, Beyazıt Zafer Takı, Hipodrom, Sultan Ahmet Hagis Lufhemis ve deniz surlarının buldukları yerin kazılarında rastlanılmıştır. Bunlar, İstanbul'a ithal edilmişti. Burada Sultan Orhan Gazi hamamı, Yıldırım Beyazıt İmareti, İznik amfi tiyatro ve Sultan Orhan camii kazılarında, Eskişehir'de, Karacahisar'da bol miktarda rastlanılmıştır. Bu seramikler, Milet'te yapılanlarla aynı çamura sahiptirler. Hâlbuki, farklı kilden yapılmış aynı üslupta olanlar Yalova'da, Edirne'de, Atina'da, Afyon'da, Seyitgazi'de, Selçuk'ta, Silifke'de, Antalya'da İncir Han'da, Malatya'da ve Antakya'da bulunmuştur. Anadolu'nun zayıf tabakalarında görülen bu buluntular, 15.yy'da tarihlenebilirler. Beylikler devri seramiklerinin yapılış yerlerinin, Milet, İznik, Kütahya, Çanakkale olduğu saptanmıştır.²⁰

"Beylikler devri çini sanatı, Selçuklu ve Osmanlı devri ile kıyaslandığında sönük kalır. 14. yüzyılda mimaride Selçuklu geleneği devam eder, 15. yüzyılda yeni teknik, renk ve üslubuyla farklı çiniler yaratılır. Beylikler devrinde bir süre Konya'nın çinicilik merkezi olmaya devam ettiğini söyleyebiliriz. İznik ve Bursa eserlerinin çini malzemeleriyle dikkati çekmeye başladığı 14. yüzyıl sonları ve 15. yüzyılda esas merkez muhakkak İznik, Bursa ve ikinci sırada Kütahya olmuştur. Buna yeni ekonomik ve politik gelişmeler yol açmıştır.²¹

14.-15. yüzyıl çiniliğini Selçuklu geleneğini sürdüren, Konya veya çevresinin imalatı olması gereken çiniler ve İznik, Kütahya veya muhtemelen Bursa merkezlerinin ürettikleri farklı bir üslup getiren çiniler olarak iki ana grupta ele almamız gerekir. İznik, Kütahya ve Bursa imalatı çinili eserler özellikle 15. yüzyılda yoğunlaşır. İznik çinileri bir lonca şeklinde teşkilatlanmıştı. Başlarında 'Kaşici başı' vardı. Sipariş alınca ustaları toplar iş taksimi yapardı.²²

İznik ve civarında 14. yy ortalarından 15. yy ortalarına kadar kırmızı hamur devri vardır. Kırmızı hamurun içinde beyaz taneler bulunur. Silis nisbeti %95'e kadar yükselir. Serbest kuvarz %65'dir. Hamuru bağlayıcı sırça kireç kalkerli ve kurşunsuzdur, astar kullanılmaz. Sırlarda bol kurşun kullanılır. 15. yüzyılın ikinci yarısından İznik'te sarımtırak beyaz hamur görülmeye başlar. Dokusu ince ve sıktır. Bünyesindeki silis miktarı %90, serbest kuvarz %80'dir. Bağlantı maddesi olarak kullanılan sırçada bol kurşun vardır. İznik çinileri önce astarsız olarak, tek renkli bol kurşunlu sırlarla firuze veya koyu mavi, mor olarak

²⁰ Ali Cengiz Üstüner; **Selçuklu Sonrası Anadolu Çömlekçiliği**, Türk Dünyası Tarih ve. Kültür Dergisi, (S.170), Şubat 2001, 28,29 s

²¹ Gönül Öney; **Beylikler Devri Sanatı XIV.-XV. Yüzyıl(1300-1453)**, Türk Tarih Kurumu Basımevi-Ankara 1989, 35,36 s.

²² **y.a.g.e.**, 35, 36 s.

işlenmiştir. Bazen üzerlerine altın varakla dekor yapılmıştır. Daha sonra aynı özellikteki hamur üzerine çok renkli çalışma uygulanmıştır. Bu çinilerde kalın ve hamura göre biraz daha beyaz astar da kullanılmıştır. Hamurdan daha az emici olan astar renklere parlaklık getirmiş ve fırça ile kolaylıkla çalışılmasını sağlamıştır. Renkli sır ve mavi-beyaz çinilerde bu şekilde işlenen başarılı örnekler sunulmuştur. Özellikle Eşrefoğlu, Aydınoğlu, Karamanoğlu, Germiyanoğlu, Ertenaoğlu ve Osmanoğlu beyliğinin eserlerinde çini malzemeye rastlanır.

Beylikler devri çinili eserleri, Selçuklularda olduğu gibi, belli bir stil ve gelenek ortaya koyarlar. Bunun dışında kalan, sürprizler yaratan eserlere rastlanmaz.”²³

²³ Gönül Öney; **Beylikler Devri Sanatı XIV.-XV. Yüzyıl(1300-1453)**, Türk Tarih Kurumu Basımevi-Ankara 1989, 35,36 s.

Eser No: 1

Resim 40: Milet İşi 1

Adı: Milet İşi

Türü: Çanak

Envanter No: 3061

Ölçüleri: Yük: 9 cm
Ağız çapı: 18,5 cm
Ayak çapı: 7,6cm
Et kalınlığı: 5mm
Ayak et kalınlığı: 1 cm

Dönemi: 14. Yy Beylikler Dönemi

Müzedeki Yeri: Batı Eyvan Milet Vitrini

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eser Muzaffer Arslan tarafından satın alma yoluyla müzeye 17.04.1974 tarihinde getirildiği bilinmektedir. Satın alma fiyatı bilinmemektedir. Ürünün envanter numarası 3061 olup kayıt numarası bulunmamaktadır.

Desen Özellikleri: Astar üzerine koyu lacivert renkte bezenmiş geometrik ve bitkisel motifler yer almaktadır. Orta göbekte altı yapraklı basit bir çiçek motifinin yaprakları arasından çizgiler çekilerek alan altı eşit parçaya bölünmüş

ve bu bölgelerin her birine eşkenar üçgenler oturtulmuştur. Böylece göbekte ki çiçek motifinin etrafında zemini boş altıgen bir alan oluşmuştur. Yıldız bir rozeti andıran üçgenlerin bulunduğu alan daire biçimli boş bir bordürle sınırlandırılmıştır. Bu bordürün iç kısmındaki üçgenlerin arasında kalan boşluklar ise üç yapraklı yarım çiçek motifleri ile doldurulmuştur. Ortada yer alan boş bordürün her iki yanında birer milimlik çift tahrir bulunmaktadır. Bordürün dışında ise üçgen parçalarla oluşturulmuş ve yıldız bir rozeti andıran geometrik bir motif oldukça belirgindir. Büyük üçgenlerin arasında kalan boşluklar arasına dilimli büyük birer yaprak bezenmiştir. Üçgenlerin içleri ise yatay ve dikey çizgilerle taranmıştır. Tabağın en dışındaki kenar bordüründe zencereğe benzer, aynı yöne dönen kıvrımlar bulunmaktadır. Kenar bordürünün hemen altında ise tabağı çevreleyen salyangoz motifleri yer almaktadır. Tabağın dış yüzeyinde bulunan geniş bir bordür içerisinde yatay çizgiler görülmektedir.

Teknik Özellikleri: İlk dönem İznik seramikleri arasında yer alabilir. Mavi beyaz çiniler ile Milet işleri arasında köprü oluşturacak nitelikte bir iş olarak değerlendirilebilir. Sarımsak renkte çamur ile şekillendirilmiştir. Sarımsak çamur üzerine beyaz astarlıdır. Kobalt mavi-siyah renkli kontursuz boyama görülmektedir. Şeffaf sırlıdır. İç yüzeyde sır ince ancak kahverengimsi bir görünüm almıştır. Mat ve kaygan olmayan sırda orta büyüklükte çatlaklar vardır. Sır yüzeyinde yer yer sarımsı veya kahverengi kohezyonlar oluşmuştur. Tabağın dış yüzeyine sır düzensiz sürülmüş olup astar ile aynı seviyeye kadar sırlama yapılmıştır. 4/3' ü mevcut olan çanağın eksik kısımları alçı ile tamamlanmıştır.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 41: Milet İşi 2

Resim 42: Milet İşi 3

Resim 43: Milet İşi Detay

Eser No: 2

Resim 44: Milet İşi 1

Adı: Milet İşi

Türü: Çukur Tabak

Envanter No: 2659

Ölçüleri: Yük: 6,6 cm
Ayak çapı: 8,7 cm
Ağız çapı: 28 cm
Et kalınlığı: 5 mm
Ayak et kalınlığı: 1,1 cm

Dönemi: 14. Yy Beylikler Dönemi

Müzedeki Yeri: Batı Eyvan Milet Vitrini

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eser Edip Çinicioğlu tarafından satın alma yoluyla müzeye 28.04.1975 tarihinde getirildiği bilinmektedir. Satın alma fiyatının 2250 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda

bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 2659 olup kayıt numarası bulunmamaktadır.

Müzedeki Yeri: Batı Eyvan Milet vitrini.

Desen Özellikleri: Tabağın ortasını kaplayan, yarım ay şeklinde duran bir balık motifi göze çarpmaktadır. Oldukça serbest çalışılan bu balık deseninin etrafı stilize edilmiş bitkisel motiflerle doldurulmuştur. Serbest çalışılmış bu kompozisyon içerisinde helezonlar ve stilize edilmiş geniş yapraklı, basit yapraklı bitkiler yer almaktadır. Tabağın kenar bordürü ile göbekte yer alan desen arasında 0.5cm'lik bir boşluk bırakılmıştır. Kenar bordürde ise tek bir yöne doğru dönen fırça darbeleriyle oluşturulmuş serbest kıvrımlar yer almaktadır. Tabağın dış yüzeyi ise astarlanan bölge hizasına kadar yeşil renkte boyanmıştır.

Teknik Özellikleri: Kırmızı çamur üzerine beyaz astarlıdır. Kobalt mavi-siyah, turkuaz ve yeşil renk ile kontursuz boyama yapılmıştır. İnce şeffaf sır kullanılmıştır. Mat ve kaygan olmayan sır yüzeyinde sık oranda çatlaklar görülmektedir. Dış yüzey yarıya kadar beyaz astarlı olup astarın 2 cm gerisinden tek renk yeşil ile boyanmıştır. Yüzey, astar hizasına kadar ince şeffaf sırlıdır. %90'ı mevcut olan tabağın kırılmış ya da eksik kısımları alçı ile tamamlanarak restore edilmiştir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 45: Milet İşi 2

Resim 46: Milet İşi Detay

Resim 47: Milet İşi Detay

Eser No: 3

Resim 48: Milet İşi 1

Adı: Milet İşi

Türü: Çukur Tabak

Envanter No: 2578

Ölçüleri: Yük: 7,7 cm
Ağız çapı: 30,2 cm
Ayak çapı: 8 cm
Et kalınlığı: 6 mm
Ayak et kalınlığı: 1,2 cm

Dönemi: 14. yy. Beylikler Dönemi

Müzedeki Yeri: Batı Eyvan Milet Vitrini

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eser Süleyman Sür tarafından satın alma yoluyla müzeye 21.11.1974 tarihinde getirildiği bilinmektedir. Satın alma fiyatının 1150 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 2578 olup kayıt numarası bulunmamaktadır.

Desen Özellikleri: Kenar bordürlerinde, kenar başlangıcını ve bitimini belirleyen ince hatlar arasındaki bölgede ard arda yerleştirilen zencerekler ve en dıştaki bordürde kenar suyu olarak kullanılan münhani bulunmaktadır. En dıştaki geniş kenar bordürü ile göbekte yer alan bezeme arasında 1cm'lik boş, çift tahrirli bir bordür yer almaktadır. Göbekte hata-i grubundan altı yapraklı bir penç motifi ve bu motifin etrafında ise üç iplik üzerine sistematik bir şekilde yerleştirilmiş üç yapraklı kıvrımlı dallar bulunmaktadır. Tek renk dekorlu olan desen, kobalt mavi-siyah renk ile bezenmiştir. Dış yüzeyi beyaz astar üzerine basit bir bordür ile dekorlanmıştır. İki şerit arasında yatay ince uzun çizgiler dolaşmaktadır.

Teknik Özellikleri: İlk dönem İznik seramikleri arasında yer alabilir. Mavi beyaz çiniler ile Milet işleri arasında köprü oluşturacak nitelikte bir iş olarak değerlendirilebilir. Tornada, kırmızı renkte çamur ile şekillendirilmiştir. Kırmızı çamur üzerine beyaz astarlı tabak üzerinde kobalt mavi-siyah renkli kontursuz boyama görülmektedir. Şeffaf sırlıdır. İç yüzeyde sır ince ancak kahverengimsi bir görünüm almıştır. Sır yüzeyinde sık ama ince çatlaklar görülmekle birlikte yer yer sarımsı veya kahverengi lekeler oluşmuştur. Tabağın dış yüzeyi yarıya kadar beyaz astarlı olup iç yüzeyindeki gibi bir sır tabakası görülmemektedir. %90'ı mevcut olan tabağın kırık kısımları alçı ile tamamlanmıştır.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 49: Milet İşi 2

Resim 50: Milet İşi Detay

Resim 51: Milet İşi Detay

Eser No: 4

Resim 52: Milet İşi 1

Adı: Milet İşi

Türü: Çukur Çanak

Envanter No: 3096

Ölçüleri: Yük: 10 cm
Ağız çapı: 19,4 cm
Ayak çapı: 6 cm
Et kalınlığı: 4,5 mm
Ayak et kalınlığı: 9 mm

Dönemi: 14. yy. Beylikler Dönemi

Müzedeki Yeri: Batı Eyvan Milet Vitrini

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eser Muzaffer Arslan tarafından satın alma yoluyla müzeye 17.04.1974 tarihinde getirildiği bilinmektedir. Satın alma fiyatının 1000 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 3096 olup kayıt numarası bulunmamaktadır.

Desen Özellikleri: Bizans seramikleri ile ilk Osmanlı seramikleri arasındaki ilişkilere değinerek, bu kâse örneğinde de olduğu gibi bazı Bizans seramiklerinde kullanılan desen ve motiflerin küçük değişikliklerle karşımıza çıktığı söylenebilir. Çanağın ortasında altı yapraklı çiçek motifini andıran palmetler ve bu palmetlerin aralarına yerleştirilmiş üçgenimsi motifler yer almaktadır. İçlerinde ise çizgisel taramalar ve vav harfine benzer birer şekil bulunmaktadır. Rozeti anımsatan göbek motifi kobalt mavi-siyah bir şerit ile daire içine alınarak sınırlandırılmıştır. Bu daire içindeki göbek motifi de beşgen bir şerit ile çerçevelemiştir. Çerçevenin köşelerinde oluşan üçgen boşluklarda ise yine taramalar mevcuttur. Çanağın kenar bordürleri beşgen çerçevenin köşeleriyle örtüşmüş içlerinde ise sırasıyla tekrarlanan yuvarlak ve taramalar bulunmaktadır.

Teknik Özellikleri: Tarihi belli olmamakla birlikte ilk dönem İznik seramikleri arasında yer almaktadır diyebiliriz. Oktay Aslanapa'nın Osmanlı seramikleri adlı kitabında erken Osmanlı seramiklerinin tornada şekillendirildiğinden bahsedilmektedir. Bu müzede yer alan Milet işleri de aynı grup içerisinde yer almakta olduğundan tornada şekillendirildiği düşünülmektedir. Kâse, beyaz astar üzerine kobalt mavi-siyah renk ile dekorlanmıştır. İnce şeffaf sırlı çanağın yüzeyinde çatlaklar görülmektedir. Dış yüzeyi ise yarıya kadar beyaz astarlı ve astar hizasına kadar ince şeffaf sırlıdır. 4/1' i kırık olan kâsenin eksik kısımları alçı ile tamamlanmıştır.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 53: Milet İşi 2

Resim 54: Milet İşi 3

Resim 55: Milet İşi Detay

Eser No: 5

Resim 56: Mina-i Vazo 1

Resim 57: Mina-i Vazo 2

Adı: Kulplu Vazo

Türü: Çini

Envanter No: 3375

Ölçüleri: Yük: 11,4 cm
Ağız çapı: 9,9cm
Karın çapı: 42,5 cm
Ayak çapı: 6,6 cm
Et kalınlığı: 1 mm

Dönemi: 12.yy. sonu 13.yy. başı İran Selçukluları

Müzedeki Yeri: Batı Eyvan Milet Vitrini

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eserin Fransız koleksiyoncu Joseph Soustiel tarafından 18.05.1977 tarihinde müzeye hibe edildiği bilinmektedir. Tahmin edilen fiyatın 1000 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 3375 olup kayıt numarası bulunmamaktadır.

Desen Özellikleri: Çini form üzerinde çömelerek veya bağdaş kurarak oturmuş çekik gözlü, yuvarlak yüz hatlarına sahip tipik Orta Asya Türk tipini temsil eden

insan figürleri görülmektedir. Turkuvaz sırlı zemin üzerinde giysisi geometrik desenlerle süslü bir kadın figürü oturmuş, kendisine bir müzik aleti çalan erkek figürüne dönüktür. Vazo formunun geniş karın kısmı insan figürleriyle bezenmiş olup aralardaki boşluklarda ise bitkisel desenler bulunmaktadır. Ayrıca vazanın ağız, ayak ve kulp kısımlarında bordür şeklinde uzanan Arapça sülüs yazı şeritleri bulunmaktadır. Yazıların ağız ve ayak kısmında siyah zemin içerisinde beyaz bırakılarak yazılmış olduğu görülürken kulp kısmında turkuvaz zemin üzerinde siyah renklidir.

Teknik Özellikleri: Kulplu vazo formu Selçuklular tarafından 12.yy'ın ikinci yarısında ortaya çıkarılan mina-i tekniğine bir örnektir.

Mina-i uygulama bakımından zahmetli ve çok yönlü bir tekniktir. Mine boyalar öğütülmüş sırça ile çeşitli renk veren oksitler karıştırılıp sirke veya pekmeze kıvamlandırılması sonucu kullanıma hazır hale gelmektedir. Form verilmiş çini çamuru üzerine çoğunlukla opak beyaz sır uygulanır, fırınlamadan önce sır içine turkuvaz, kobalt mavisi ve yeşil renklerde boylarla süsleme yapılarak ilk fırınlaması gerçekleştirilir. Daha sonra fırınlanmış sıranın üzerine kırmızı, siyah kahverengi ve mina-i tekniğinde kullanılan boylarla ve yaldızla, süsleme tamamlanarak ikinci kez daha düşük derecede tekrar fırınlanır. Sır üzerindeki renkler, dağılmalar meydana getirmeyen keskin hatlarla belirginleştiği için çok ayrıntılı ve özellikli süslemelere imkân vermektedir.²⁴

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 58: Mina-i Vazo 3

Resim 59: Mina-i Vazo 4

²⁴ Rüçhan Arık-Oluş Arık, **Anadolu Toprağının Hazinesi- Çini- Selçuklu ve Beylikler Çağı Çinileri**, Kale Grubu Kültür Yayınları, İstanbul, 2007, 19 s.

2.2 Erken Osmanlı Dönemi Çini Eserlerin Katalog Çalışması

2.2.1 Erken Osmanlı Mavi-Beyaz Çinileri

14.yüzyılın ortalarına doğru çini ve seramik sanatında mimariyle paralel olarak Osmanlı anlayışını geliştirdiği görülür. Bu dönemde İznik ve Kütahya'da çinicilik kendini göstermeye başlar ve siyasi merkezin Bursa'ya geçmesiyle İznik 15.-18.yy' lar arasında ana merkez olur. 15.yüzyılın sonu 16.yüzyılın başında İznik en önemli üretim merkezi olmuştur. Osmanlı Saray nakkaşhanesinde usta nakkaşların ürettikleri desenler İznik'e yollar ve üretimin yapılması sağlanır.

"İlk Osmanlı devri çinileri renk ve motifleri bakımından Selçuklu çinilerinden uzaklaşır. Bazı örneklerde Selçuklu çinilerinin geometrik yıldızlı geçmeleri, rûmiler, lotus ve palmetleri devam etmekle beraber Hata-i kompozisyonları, şakayık ve rozet gibi natüralist görünüşlü çiçekler ve bitkisel motifler de katılmıştır. Bu motiflerin düğümlü hatlarla birleştirilmeleri, devrin tezhipleri ve kalem işleri ile bir bağıntı sağlar. Bursa Yeşil Türbenin mihrabında bir vazodan taşan natüralist görünüşlü çiçekler, devrin gelişmesinde Çin porselenlerinden alınan bazı etkilerinde rolü olmuştur. Bununla beraber İlk Osmanlı çini sanatı, devrin üslup birliğini muhafaza etmiştir. Alınan etkiler kısa zamanda belli bir Türk üslubu çerçevesi içine girerek erimiştir. Natüralist üslup gelişmesini sürdürmüş ve 16. yüzyılın zengin üslubunu hazırlamıştır."²⁵

"Görülüyor ki 14. Yüzyılın ikinci yarısı ve 15. Yüzyıl başında Anadolu'da Osmanlılarla bütün diğer seramik merkezlerinden daha canlı ve yaratma heyecanı ile dolu yepyeni bir seramik sanatı doğmuştur. 15. Yüzyıl başlarında beyaz sert çamurlu porselene benzer mavi beyaz seramiklerle bunun ikinci devri başlar. Beyaz zemin çok temiz ve serttir. Şeffaf renksiz sır çok ince, parlak ve tertemizdir. Dekor daha önce 15. Yüzyıl çinilerinde görülen rûmi, Hata-i, lotus, ve stilize bulut motiflerinden meydana gelir. Fakat bunlar adeta plastik bir etki bırakacak şekilde yepyeni bir görüş ve ustalıkla ele alınmıştır."²⁶

İznik'te 1963 yazında yaptığımız sondaj ve kazılarda o zamana kadar mavi beyaz seramiklerde bilinmeyen figürlü dekorlarda bulunmuştur Bunlar tavşan ve balık figürleri ile mavi beyaz seramik parçalarıdır. Mavi beyaz seramikten yapılmış cami kandillerinde yazıya geniş bir yer verilmiştir. Bu ikinci kez Osmanlı seramiklerinde renk ve dekor bakımından Çin'den getirilen Ming porselenlerinin tesirli olmakla beraber, Selçuklu devrinden gelme motifler üslûbun gelişmesinde önemli bir rol olmuştur. Çok defa mavi üzerine beyaz veya beyaz üzerin mavi olarak kûfi veya nesih yazılarda görülür. Merkez birinci derecede İznik, İkinci planda ise Kütahya olarak gösterilebilir."²⁷

²⁵ Prof. Dr. Şerare Yetkin, **Anadolu'da Türk Çini Sanatının Gelişmesi**, Genişletilmiş Baskı, İstanbul 1986, 208 s.

²⁶ Oktay Aslanapa, **Anadolu'da Türk Çini Ve Keramik Sanatı**, Ekim 1965, 30,31 s.

²⁷ **y.a.g.e.**, 30,31 s.

Mavi-beyaz seramik üslubunda ve kalitesinde olmakla beraber ayrı bir grup meydana getiren yazı gibi ince spiral kıvrık dallar, çok küçük yaprak ve çiçeklerle dekorlu seramikler için yanlışlıkla Haliç işi demek adet olmuştur. İlk defa Haliç'te bulunan parçalar yüzünden bu isim verilmiş ve Evliya Çelebinin bahsettiği atölyelere bakılarak hepsi 16. Yüzyıla mâledilmek istenmiştir. Haliç atölyeleriyle bunların bir ilgisi yoktur. Tek örneklerde ince spiral kıvrık dallar arasında ince rûmilerden meydana gelen koyu renk madalyonlar, ince uzun yapraklar ve bir kâsenin ayak kısmında örgü motifleri görülmektedir. Daha sonra 16. Yüzyıl başlarında yalnız spiral kıvrık dallar, küçük yaprak ve çiçeklerden daha hafif ve sade bir dekor hakim olmuştur. Bunlar yüksek kaliteleri, ince ve zarif dekorlarıyla seramik sanatının en olgun eserleri arasında yer alır.”²⁸Diğer adı haliç işi olan helozoni üslup, saray tezhiplerinde kullanılmıştır. Tuğranın çizilmesi, Hazine’de Tuğrakeş’e emanet edilmişti. Saray ilişkisini vurgulamak için, Helezoni Tuğrakeş Üslubu olarak adlandırılmıştır.²⁹

²⁸ Oktay Aslanapa, **Anadolu’da Türk Çini Ve Keramik Sanatı**, Ekim 1965, 30,31 s.

²⁹ Nurhan Atasoy&Julian Raby, **İznik**, 108 s.

Eser No: 6

Resim 60: Çini Kâse 1

Resim 61: Çini Kâse 2

Adı: Ayaklı Kâse

Türü: Çini

Envanter No: 3098

Ölçüleri: Yük: 13,5 cm
Ağız çapı: 19 cm
Ayak çapı: 8,9 cm
Karın çapı: 46 cm
Et kalınlığı: 4,5 mm

Dönemi: 16.yy Başı İznik Seramiği

Müzedeki Yeri: Batı Eyvan Pencere Vitrini

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eser Muzaffer Arslan tarafından satın alma yoluyla müzeye 17.04.1974 tarihinde getirildiği bilinmektedir. Satın alma fiyatının 1000 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 3098 olup kayıt numarası bulunmamaktadır.

Desen Özellikleri: Yarım küre biçimindeki ayaklı derin kâsenin tam ortasında bulunan rozette Baba-Nakkaş hata-i üslubunun örneği görülmektedir. Beyaz zeminde serbestçe yerleştirilmiş hata-i yapraklarının altından çıkan dallarda birer sümbül motifi bulunmaktadır. Kâsenin dışında gövdenin şişkin kısmında ise, ortada bulunan motif bu kez daha iri boyutlarda yan yana tekrarlanarak bezenmiştir. Dıştaki kenar bordüründe yan yana sıralanmış yarım çiçek motifleri mavi zemin içerisinde beyaz bırakılarak vurgulanmıştır. Ayak kısmını bilezik gibi saran bordür içerisindeki zencerek motifi ve etrafından çıkan lotus yaprağını anımsatan desen kâseye zengin bir görünüm vermiştir.

Teknik Özellikleri: Müze kayıtlarında 16.yy başı İznik Çinisi olarak yer alan kâse için İznik ilk dönem mavi-beyaz seramik grubunda yer aldığını söyleyebiliriz. Beyaz zemine, kobalt mavi renk dekorlu olan çini kâsenin bezemeleri konturlu ve nüânslıdır. İnce şeffaf sırlı olan kâsenin /90'ı mevcut olup kırık kısımları alçı ile tamamlanmıştır.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 62: Çini Kâse Detay

Resim 63: Çini Kâse Detay

Eser No: 7

Resim 64: Çini Kâse 1

Resim 65: Çini Kâse 2

Adı: Ayaklı Kâse

Türü: Çini

Envanter No: 3099

Ölçüleri:
Yük: 13 cm
Ağız çapı: 18,5 cm
Ayak çapı: 9,3 cm
Karın çapı: 62 cm
Et kalınlığı: 4 mm
Ayak et kalınlığı: 7 mm

Dönemi: 16.yy Başlı İznik Seramiği

Müzedeki Yeri: Batı Eyvan Pencere Vitrini

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eser Muzaffer Arslan tarafından satın alma yoluyla müzeye 17.04.1974 tarihinde getirildiği bilinmektedir. Satın alma fiyatının 750 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 3099 olup kayıt numarası bulunmamaktadır.

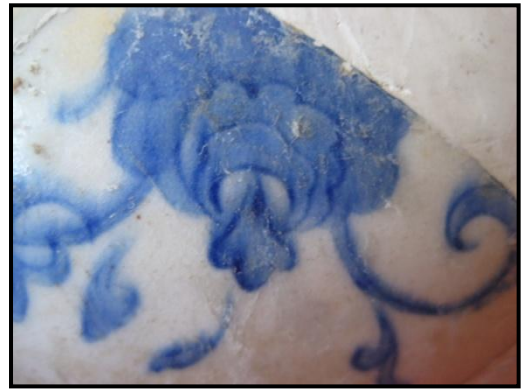
Desen Özellikleri: Yarım küre biçimindeki ayaklı derin kâsenin merkezinde Baba Nakkaş çalışmalarında da rastladığımız Hata-i grubundan top çiçek motifi yer almaktadır. Dış kenar bordürüne ise tığlar çekilmiştir. Desenler beyaz zemine kobalt mavi renk ile konturlu ve nüânslı çalışılmıştır. Kâsenin dışında gövdenin şişkin kısmında ise, sırasıyla tekrarlanan Hata-i motifine benzer çiçekler ve çiçekleri birbirine bağlayan meandri anımsatan kıvrımlı dallar bulunmaktadır. Dalların arasında ve çiçeğin göbek kısmındaki meşime tepesinden çıkan minik kıvrımlı yapraklar sümbül motifli ile zenginleştirilmiştir. Dıştaki kenar bordüründe, merkezdeki bordürün daha kalını kullanılmış ve yine etrafına tığlar çekilmiştir. Kâsenin boyun kısmında dolaşan bir bordür içerisinde yan yana duran salyangoz motifleri kullanılmıştır. Ayak kısmında ise boyna doğru uzanan tığlar yer almaktadır.

Teknik Özellikleri: Müze kayıtlarında 16.yy başı İznik Çinisi olarak yer alan kâse için İznik ilk dönem mavi-beyaz seramik grubunda yer aldığını söyleyebiliriz. Beyaz zemine, kobalt mavi renk dekorlu olan çini kâsenin bezemeleri konturlu ve nüânslıdır. İnce şeffaf sırlı olan kâsenin büyük bir kısmı mevcut olup kırık kısımları alçı ile tamamlanmıştır.

Esere Ait Fotoğraflar:

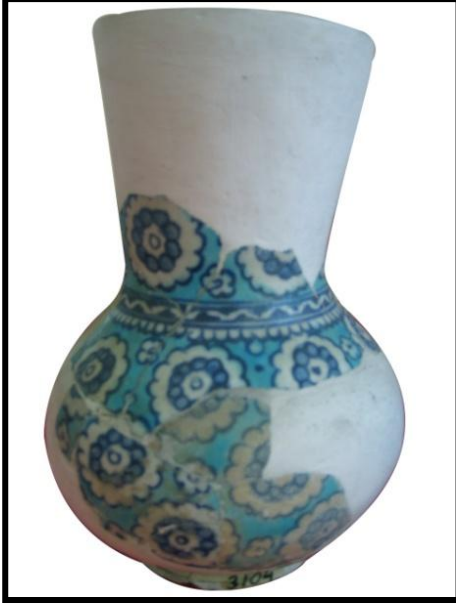

Resim 66: Çini Kâse Detay

Resim 67: Çini Kâse Detay

Eser No: 8

Resim 68: Çini Vazo 1

Adı: Vazo

Türü: Çini

Envanter No: 3104

Ölçüleri: Yük: 18,2 cm
Ağız çapı: 9,6 cm
Ayak çapı: 7,5 cm
Karın çapı: 43 cm
Et kalınlığı: 5 mm

Dönemi: 16.yy Baş İznik Seramiği

Müzedeki Yeri: Batı Eyvan Pencere Vitrini

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eser Muzaffer Arslan tarafından satın alma yoluyla müzeye 17.04.1974 tarihinde getirildiği bilinmektedir. Satın alma fiyatının 150 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda

bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 3104 olup kayıt numarası bulunmamaktadır.

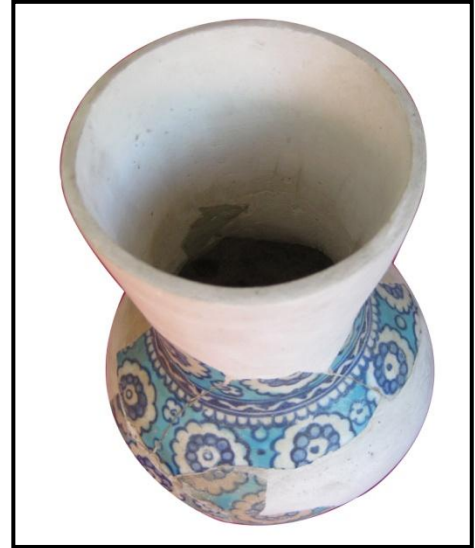
Desen Özellikleri: Karo deseni olarak gördüğümüz desenleri bu kez bir vazö üzerine aktarılmış haliyle görmekteyiz. Zemini turkuvaz renk ile boyanmış formun üzerinde, kobalt renk ile yaprakları beyaz bırakılarak dekorlanmış çiçekler, düzenli bir şekilde dağıtılmıştır. Çok dilimli stilize çiçeklerin aralarında kalan boşluklar ise basit yapraklı küçük çiçek ve daireler ile doldurulmuştur. Vazonun boyun kısmındaki kobalt mavisi renk ile doldurulmuş çift çizgili bordür içerisinde içi beyaz bırakılarak bezenmiş bir meandr bulunmaktadır. Vazonun taban kısmında ise kobalt-mavi renk ile dekorlanmış bordür içerisinde zencereğe benzer bir motif yer almaktadır.

Teknik Özellikleri: Beyaz zemin üzerinde iki renk kullanılmıştır. Şeffaf sırlıdır. Vazonun oldukça büyük bir kısmı eksik olup, bu alanlar alçı ile tamamlanmıştır.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 69: Çini Kâse 1

Resim 70: Çini Kâse 2

Eser No: 9

Resim 71: Çini Tabak 1

Resim 72: Çini Tabak 2

Adı: Çukur Tabak

Türü: Çini

Envanter No: 3105

Ölçüleri: Yük: 5 cm
Ağız çapı: 29 cm
Ayak çapı: 10 cm
Et kalınlığı: 5 mm

Dönemi: 16.yy Başı İznik Seramiği

Müzedeki Yeri: Batı Eyvan Pencere Vitrini

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eser Muzaffer Arslan tarafından satın alma yoluyla müzeye 17.04.1974 tarihinde getirildiği bilinmektedir. Satın alma fiyatının 750 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 3105 olup kayıt numarası bulunmamaktadır.

Desen Özellikleri: Tabağın ortasında Mühr-ü Süleyman motifi ve yıldızın tam merkezinde çok dilimli bir çiçek motifi bulunmaktadır. Çiçeğin etrafında ise çarkifeleğe benzer şekilde dönen dallar ve bu dalların uçlarında da yine çok yapraklı küçük çiçekler bulunmaktadır. Merkezde görülen çift tahrirli daire içinde ki yıldız ve çiçek motiflerinin zemini kobalt renk ile boyanmıştır. Çiçeklerin ortalarında ise turkuvaz renk kullanılmıştır. Merkezdeki dairenin çevresinde görülen bordür elips şeklindeki paftalara bölünmüş, bu paftalar ise küçük salyangoz motifleri ile birbirlerine bağlanmıştır. Daire ile etrafında oluşturulan bu bordür arasında oluşan küçük boşluklar ise turkuvaz renk ile doldurulmuştur. Paftaların içlerine de kobalt-mavi renk konturlu bulutlar bezenmiş ve içleri yine kobalt mavi renk ile boyanmıştır. Tabağın dışa dönen kenar lenger bordüründe ise yaprak ve bulut motifleri kobalt-mavi renk zemin üzerine bezenmiştir. Tabağın dış yüzeyinde görülen lotus motifi farklı bir anlatım biçiminde karşımıza çıkmaktadır. Sarmal şeklindeki çiçek motifleri beyaz zemin üzerinde kobalt-mavi renk ile bezenmiştir.

Teknik Özellikleri: İlk dönem mavi-beyaz İznik çinileri arasında yer almaktadır. Mavi-beyaz çini tabak şeffaf sırlıdır. 4/2' si mevcut olan tabağın eksik kısımları ise alçı ile tamamlanmıştır. Kobalt mavi zemin üzerine, bezemeleri kobalt tahrirli olan motifler konturlu ve nüânslıdır.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 73: Çini Tabak Detay

Resim 74: Çini Tabak Detay

Eser No: 10

Resim 75: Çini Kâse 1

Adı: Kâse

Türü: Çini

Envanter No: 3106

Ölçüleri: Yük: 6,5 cm
Ağız çapı: 16 cm
Ayak çapı: 7,8 cm
Et kalınlığı: 4,5 mm
Ayak et kalınlığı: 6 mm

Dönemi: 16.yy Başı İznik Seramiği

Müzedeki Yeri: Batı Eyvan Pencere Vitrini

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eser Muzaffer Arslan tarafından satın alma yoluyla müzeye 17.04.1974 tarihinde getirildiği bilinmektedir. Satın alma fiyatının 400 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 3106 olup kayıt numarası bulunmamaktadır.

Desen Özellikleri: Tabağın ortasındaki daire içerisinde ki karanfil, çiğdem ve stilize lale motiflerinden oluşturulmuş bir çiçek buketinin etrafı beyaz zeminden ayrılan ve kobalt mavi renkte boyanan bir daire ile çerçevelemiştir. Orta zemin dışında kalan daire zemini kobalt-mavi renk ile doldurulmuştur. Kenar bordürü bulunmayan tabağın dış yüzeyinde 8'e sekize ölünerek yerleştirilmiş kitabe açmaları yerleştirilmiştir. Ortalarında kalan boşluklarda ise basit çiçek motifleri bulunmaktadır. Turkuvaz ve kobalt-mavi olmak üzere 2 renk kullanılmıştır.

Teknik Özellikleri: Mavi-beyaz İznik Çinileri arasında yer almaktadır. Şeffaf sır altı dekorludur. 4/3' ü mevcut olan tabağın kırık kısımları alçı ile tamamlanmıştır.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 76: Çini Kâse 2

Resim 77: Çini Kâse 3

Eser No: 11

Resim 78: Çini Kâse 1

Resim 79: Çini Kâse 2

Adı: Kâse

Türü: Çini

Envanter No: 3107

Ölçüleri: Yük: 8 cm
Ağız çapı: 24,2 cm
Ayak çapı: 16 cm
Et kalınlığı: 6,5 mm

Dönemi: 16.yy Başlı İznik Seramiği

Müzedeki Yeri: Batı Eyvan Pencere Vitrini

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eser Muzaffer Arslan tarafından satın alma yoluyla müzeye 17.04.1974 tarihinde getirildiği bilinmektedir. Satın alma fiyatının 300 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 3107 olup kayıt numarası bulunmamaktadır.

Desen Özellikleri: Kağıt kalıp deseni kullanılmadan el ile ama muntazam bir şekilde aktarılan kâsede tipik karo deseni kullanılmıştır. Kâse içerisinde ve dışında aynı motifler ebatları değiştirilerek kullanılmıştır. Merkezde bulunan daire içerisinde basit bir çiçek motifi ve bu çiçeğin etrafını süsleyen çintemani motifine benzer üçlü ve bulutumsu yuvarlaklar kullanılmıştır. Kâsenin dışında ise kitabe açmaları içerisinde hata-i grubundan stilize edilmiş bir çiçek motifi bulunmaktadır. Aralarda kobalt-mavi renk tahrir ile ayrılan küçük pafta içlerinde basit yapraklı çiçekler kullanılmıştır. Boşluklar ise aynı şekilde bulutumsu ve çintemaniye benzer motiflerle doldurulmuştur.

Teknik Özellikleri: Mavi-beyaz İznik Çinileri arasında yer almaktadır. Şeffaf sır altı dekorludur. 4/2' si mevcut olan tabağın kırık kısımları alçı ile tamamlanmıştır.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 80: Çini Kâse 3

Resim 81: Çini Kâse Detay

Eser No: 12

Resim 82: Çini Tabak 1

Resim 83: Çini Kâse 2

Adı: Tabak

Türü: Çini

Envanter No: 3108

Ölçüleri:
Yük: 3,4 cm
Ağız çapı: 19 cm
Ayak çapı: 7,5 cm
Et kalınlığı: 5 mm
Ayak et kalınlığı: 7 mm

Dönemi: 16.yy Baş İznik Seramiği

Müzedeki Yeri: Batı Eyvan Pencere Vitrini

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eser Muzaffer Arslan tarafından satın alma yoluyla müzeye 17.04.1974 tarihinde getirildiği bilinmektedir. Satın alma fiyatının 800 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 3108 olup kayıt numarası bulunmamaktadır.

Desen Özellikleri: Mavi-beyaz seramik grubundan Helezoni Tuğrakeş Üslubunun bir örneği olan Haliç işi görülmektedir. Bir merkezden çıkan halkalar çevresinde halkalar oluşturan uzun, kesintisiz bir saptan oluşur. Saplar, belli aralıklarla düzenlenmiş küçük çiçek motifleriyle noktalanmıştır. Tabağın göbek kısmını tamamen kaplayan bu helezonu çevreleyen çift tahrirli bir bordür bulunmaktadır. Bordür çizgisinde tığa benzer minik motifler yer almaktadır. Tabağın dış yüzeyinde ise basit yapraklı çiçeklerle oluşturulmuş sarmallar beyaz zemini doldurmaktadır.

Teknik Özellikleri: Sadece küçük birkaç kısmı alçıyla tamamlanmış olan tabağın kırık parçaları birleştirilmiştir. Tabağın ayak kısmında ve sırda yer yer kahverengimsi bir görünüm mevcuttur.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 84: Çini Kâse Detay

Resim 85: Çini Kâse Detay

Eser No: 13

Resim 86: Çini Kapak 1

Resim 87: Çini Kapak 2

Adı: Kapak

Türü: Çini

Envanter No: 3109

Ölçüleri:
Yük: 5,4 cm
Ağız çapı: 18 cm
Kapak çapı: 8,8cm
Et kalınlığı: 4 mm
Tutma yeri et kalınlığı: 7 mm

Dönemi: 16.yy Başlı İznik Seramiği

Müzedeki Yeri: Batı Eyvan Pencere Vitrini

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eser Muzaffer Arslan tarafından satın alma yoluyla müzeye 17.04.1974 tarihinde getirildiği bilinmektedir. Satın alma fiyatının 800 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 3109 olup kayıt numarası bulunmamaktadır

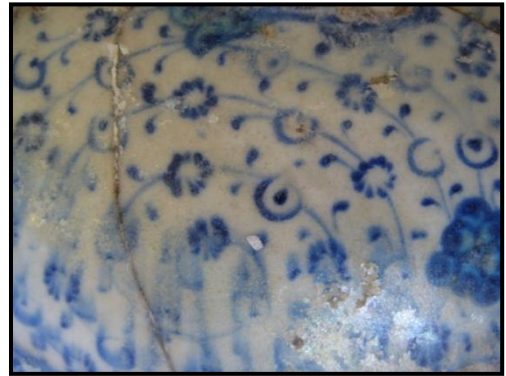
Desen Özellikleri: Kapağın dışında küçük yuvarlaklardan meydana getirilmiş baklava dilimi şeklindeki rozetlerin birbirine bağladığı helezonlardan meydana getirilmiş halıç işi motifi kullanılmıştır. Kapağın içinde ve dışında aynı motif görülmektedir. 18cm çapa sahip olan kapağın iç kısmında ise 8cm çapında bir daire içerisinde yine halıç işi motifi kullanılmıştır.

Teknik Özellikleri: Mavi-beyaz seramik grubunda yer almaktadır. Cidarından ve kilit kısmından anlaşıldığı üzere çift taraflı bir sunum kabına ait kapak formudur. Üzerindeki sır ve boyalarda pişme derecesiyle ilgili olarak akmalar meydana gelmiştir. Ayrıca sırda kristalleşmeler mevcuttur.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 88: Çini Kapak Detay

Resim 89: Çini Kapak Detay

Eser No: 14

Resim 90: Çini Tabak 1

Resim 91: Çini Tabak 2

Adı: Tabak

Türü: Çini

Envanter No: 3145

Ölçüleri:
Yük: 4,5 cm
Ağız çapı: 33,5 cm
Ayak çapı: 21 cm
Et kalınlığı: 6 mm

Dönemi: 16.yy Başlı İznik Seramiği

Müzedeki Yeri: Batı Eyvan Pencere Vitrini

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eser Muzaffer Arslan tarafından satın alma yoluyla müzeye 17.04.1974 tarihinde getirildiği bilinmektedir. Satın alma fiyatının 500 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 3145 olup kayıt numarası bulunmamaktadır.

Desen Özellikleri: Tabağın içi ve dışı boşluk bırakılmadan aynı ebatta kullanılmış çintemâni motifleriyle bezenmiştir. Kobalt mavi ile tahrirlenmiş motiflerin içleri turkuvaz ile renklendirilmiştir. Çintemâniler formun tamamını örtecek şekilde kullanılmıştır.

Teknik Özellikleri: Tabak formunun 4/2' si alçı ile tamamlanmıştır. Mevcut kısımlar ise çok sayıda yerden kırılmış olup bu kısımlar yapıştırılmıştır.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 92: Çini Tabak 3

Resim 93: Çini Tabak Detay

Eser No: 15

Resim 94: Çini Kapaklı Bardak 1

Resim 95: Çini Kapaklı Bardak 2

Adı: Kapaklı Bardak

Türü: Çini

Envanter No: 811

Ölçüleri: Yük: 25,6 cm (Kapaklı), 20 cm (Kapaksız)

Ağız çapı: 8,8 cm

Ayak çapı: 9,2 cm

Et kalınlığı:

Dönemi: 16.yy İznik Seramiği

Müzedeki Yeri: Batı Eyvan Vitrini

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eserin müzeye geliş şekli belli olmamakla birlikte 15.05.1935 tarihinde getirildiği bilinmektedir. Tahmin edilen

fiyatının 5 lira olduğu müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda anlaşılmaktadır. Eserin envanter numarası 811 olup kayıt numarası 1999'dur.

Desen Özellikleri: Formun genelinde hâkim olan sır çivit mavisi renktedir.

Teknik Özellikleri: Zamanla ağız kısımlarında ciddi deformasyona uğramış, sırda bozulmalar görülmektedir. Formun genelinde sırnın rengi oldukça koyu bir mavi olduğu için ancak ışıkta daha iyi belli olmaktadır. Herhangi bir motif kullanılmamış düz sade kapaklı bir formdur.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 96: Çini Kapaklı Bardak 3

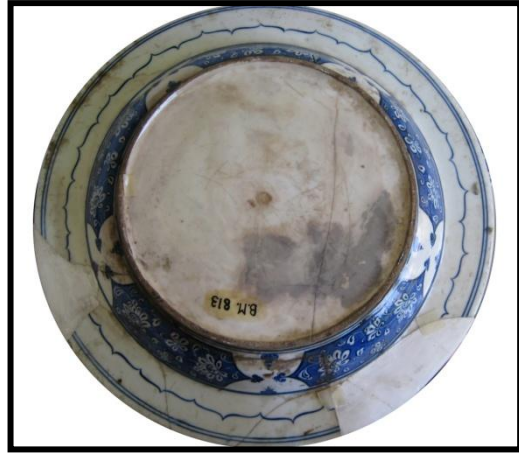

Resim 97: Çini Kapaklı Bardak 4

Eser No: 16

Resim 98: Çini Tabak 1

Resim 99: Çini Tabak 2

Adı: Tabak

Türü: Çini

Envanter No: 813

Ölçüleri:
Yük: 7,5 cm
Ağız çapı: 44,5 cm
Ayak çapı: 25 cm
Lenger genişliği: 6,8 cm
Et kalınlığı: 6 mm

Dönemi: 16.yy İznik Seramiği

Müzedeki Yeri: Batı Eyvan Vitrini

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eserin Hüdavendigâr İ. tarafından 22.07.1904 tarihinde müzeye hibe edildiği bilinmektedir. Tahmin edilen fiyatın 700 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 813 olup kayıt numarası 174'tür.

Desen Özellikleri: 1520'li yıllara ait Baba Nakkaş üslubu örneklerindedir. Geometrik ve bitkisel bezeme görülmektedir. Konturlar nûanslı ve oldukça ince

çalışılmıştır. Konturlar kobalt renk ile tahrirlenmiş, zeminde de yine kobalt mavisi renk kullanılmıştır. Orta merkezde lotus motiflerini içine alan geometrik bir üslupta farklı bir düzenleme yapılmıştır. Orta merkezde görüldüğü üzere lotus motifinin hareketli kıvrımı dikdörtgenle uçları açılan daire içine yerleştirilmiş, geometrik ve bitkisel kompozisyon düzeni mükemmel bir şekilde çözülmüş dönemin en iyi ve en başarılı özelliklerini yansıtan bir kompozisyondur. Kullanılan geometrik birimlerin içerisinde Hata-i grubundan top çiçek motifi yer almakta ve iki yanından çıkarılan kıvrımlı yapraklar asimetrik olarak birbirine bakıştırılmıştır. Merkez ile tabağın ağız kısmı arasında 2,5cm'lik bir boşluk bırakılarak desenin yoğunluğu hafifletilmiş olsa gerek. Tabağın bordüründe ise lotus, rûmi ve bulut motiflerinin yer aldığı orta merkezden farklı ama motifler ve zemin boyama ile birbirini tamamlayan bir kompozisyon görmekteyiz. Mavi beyaz olan bu çalışmada, mavinin farklı tonları kullanılarak motiflerin vurguları daha da artırılmıştır. Formun arkasında yer alan kompozisyon ise kitabe açma formu içerisinde renk ve motif olarak aynı fakat kompozisyon açısından farklı bir yerleştirme ile kullanılmıştır. Formu masaya koyduğumuzda formun görünen tarafı bezenmiş, arkada görünmeyen basit çizgilerle tamamlanmış ve bütünlüğü sağlanmıştır.

Teknik Özellikleri: Tabağın büyük bir kısmı mevcut olmakla birlikte ağız kısmındaki eksik kısımlar alçı ile tamamlanmıştır.

* Baba Nakkaş Fatih zamanında İstanbul'da yaşamış ve Topkapı Sarayında tesis edilen nakışhaneye baş nakkaş olmuş ve hatta ince sanatlara, tezhip, cilt, resim ve minyatüre ve çeşitli yazılara meraklı olan Padişaha musahip ve mukarrip olmuştur. Onun huzurunda hattat ve diğer sanatkârlarla yapılan akademik toplantılara da baş olmuş, çok kudretli ve sonsuz ibda' kuvvetine sahip bir sanatkârdı.³⁰

³⁰ Ord. Prof. Dr. A.Süheyl Ünver, **Fatih Devri Saray Nakışhanesi ve Baba Nakkaş Çalışmaları**, İstanbul 1958, 8 s.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 100: Çini Tabak Detay

Resim 101: Çini Tabak Detay

Resim 102: Çini Tabak Detay

Resim 103: Çini Tabak Detay

Eser No: 17

Resim 104: Çini Tabak 1

Resim 105: Çini Tabak 2

Adı: Tabak

Türü: Çini

Envanter No: 814

Ölçüleri: Yük: 7 cm
Ağız çapı: 45 cm
Ayak çapı: 27,8 cm
Lenger genişliği: 5,7 cm
Et kalınlığı: 6 mm

Dönemi: 16.yy İznik Seramiği

Müzedeki Yeri: Batı Eyvan Vitrini

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eserin Hüdavendigâr İ. tarafından 22.07.1904 tarihinde müzeye hibe edildiği bilinmektedir. Tahmin edilen fiyatın 700 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 814 olup kayıt numarası 2405'tir.

Desen Özellikleri: Bir diğer Baba Nakkaş üslûbu örneğidir. Bitkisel bezeme görülmektedir. Konturlar nûanslı ve oldukça ince çalışılmıştır. Konturlar kobalt renk ile tahrirlenmiş, zeminde de yine kobalt mavisi renk kullanılmıştır. Orta merkezde bulut motiflerinden bir düzenleme yapılmış, aralarda da iri spiraller birbirlerine lotus ve hata-i grubundan top çiçek motifleri ile bağlanmaktadır. Bulut motiflerini birbirine bağlayan biri büyük diğeri daha küçük iki geçme kullanılmıştır. Bulut motiflerinin iç kısımlarındaki boşluklarda ise Helezoni Tuğrakeş üslûbu görülmektedir. Merkez ile tabağın ağız kısmı arasında 2,5cm'lik bir boşluk bırakılarak desenin yoğunluğu hafifletilmiş olsa gerek. Tabağın bordüründe ise lotus ve top çiçek motifleri kitabe açma formu içerisinde görülmektedir. Mavi beyaz olan bu çalışmada, mavinin farklı tonları kullanılarak motiflerin vurguları daha da artırılmıştır. Formun arkasın kısmında ki ağız bordüründe rozet şeklinde kullanılmış iki farklı motif ardı sıra kullanılmıştır. Tabağın arka gövdesinde yer alan kompozisyon ise renk ve motif olarak aynı olmakla beraber bulut motifi yerine tabağın kenar bordüründe kullanılan kitabe açma formlarının tekrarı görülmektedir. Taban kısmında ise birbirine 5 cm aralıklarla kobalt mavisi çift tahrir çizgisi yer almaktadır. Bu şekilde boşluk sade çizgilerle bilinçli bir şekilde doldurulmuştur.

Teknik Özellikleri: Kırık olan tabağın iki ayrı parçası yapıştırılmıştır. Tabağın büyük bir kısmı mevcut olmakla birlikte ağız kısmındaki eksik kısım alçı ile tamamlanmıştır.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 106: Çini Tabak Detay

Resim 107: Çini Tabak Detay

Resim 108: Çini Tabak Detay

Resim 109: Çini Tabak Detay

Eser No: 18

Resim 110: Çini Kâse 1

Resim 111: Çini Kâse 2

Adı: Kâse

Türü: Çini

Envanter No: 3100

Ölçüleri:
Yük: 7,2 cm
Ağız çapı: 16,5 cm
Ayak çapı: 6 cm
Et kalınlığı: 5 mm
Ayak Et Kalınlığı: 5 mm

Dönemi: Mavi-Beyaz İznik Seramiği

Müzedeki Yeri: Depo

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eser Muzaffer Arslan tarafından satın alma yoluyla müzeye 17.04.1974 tarihinde getirildiği bilinmektedir. Satın alma fiyatının 250 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 3100 olup kayıt numarası bulunmamaktadır.

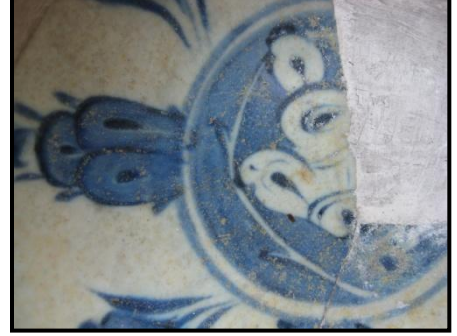
Desen Özellikleri: Kâsenin merkezinde açık mavi zemin içerisinde stilize lotus çiçeği görülmektedir. Merkezin etrafında da stilize edilmiş lotus çiçeklerinden serbest bir kompozisyon oluşturulmuştur. Zemin beyaz bırakılarak içleri mavi renk ile bezenmiştir. Kâsenin dış yüzeyinde ise basit yapraklı çiçeklerle oluşturulmuş sarmallar beyaz zemini doldurmaktadır. Kobalt mavi ile konturlu olan desende hatlar nûanslıdır.

Teknik Özellikleri: 4/2'si mevcut olan tabağın eksik olan kısımları alçı ile tamamlanmıştır. Kâsenin ağız kısmından ziyade ayak kısmından anlaşıldığı üzere başarılı bir tamamlama yapılmamıştır. Ağırlıklı olarak kâsenin dış yüzeyinde korozyonlar oluşmuştur. Bunu da zeminle sır arasındaki sarımsı etkiden anlamaktayız.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 112: Çini Kâse 3

Resim 113: Çini Kâse Detay

Eser No: 19

Resim 114: Çini Tabak 1

Resim 115: Çini Tabak 2

Adı: Tabak

Türü: Çini

Envanter No: 3102

Ölçüleri: Yük: 2,7 cm
Ağız çapı: 19,5 cm
Ayak çapı: 8,2 cm
Et kalınlığı: 5 mm
Ayak Et Kalınlığı: 6 mm

Dönemi:16 yy. Mavi-Beyaz İznik Seramiği

Müzedeki Yeri: Depo

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eser Muzaffer Arslan tarafından satın alma yoluyla müzeye 17.04.1974 tarihinde getirildiği bilinmektedir. Satın alma fiyatının 750 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 3102 olup kayıt numarası bulunmamaktadır.

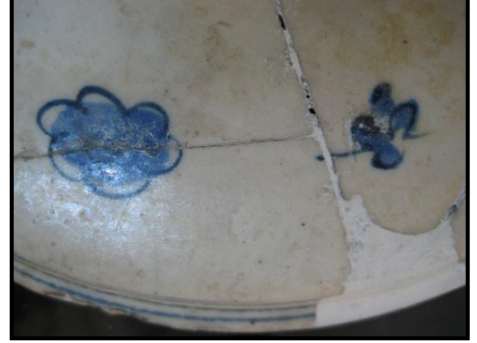
Desen Özellikleri: Tabağın eksik olan bölümünde desenin görülen kısmından anlaşıldığı üzere bir Hata-i motifi yer almaktadır. Eşit aralıklarda yer alan diğer iki motif ise birbiriyle aynı olmakla beraber yine Hata-i grubu motiflerindedir. Tabakta kullanılan kompozisyon ve boyamasıyla ilgili gelişigüzel olduğunu söylemek mümkündür. Tabağın dış kısmında ise altı ya da yedi yapraklı çiçekler boşluktaymış gibi belirli aralıklarla yüzeye dağıtılmışlardır. İçlerindeki mavi renk fırçadan bırakılmış bir damla boya bırakılmış izlenimi vermektedir. Bordür de ise zincir desen kullanılmıştır.

Teknik Özellikleri: Tabağın 4/3'ü mevcut olup eksik kısımları alçı ile tamamlanmıştır. Sırda sarımsı bir etki görülmektedir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 116: Çini Tabak Detay

Resim 117: Çini Tabak Detay

Eser No: 20

Resim 118: Çini Kâse 1

Resim 119: Çini Kâse 2

Adı: Kâse

Türü: Çini

Envanter No: 3110

Ölçüleri:
Yük: 8 cm
Ağız çapı: 19,2cm
Ayak çapı: 6,9cm
Et kalınlığı: 4,5mm
Ayak Et Kalınlığı: 5,5 mm

Dönemi: 16 yy Mavi-Beyaz İznik Seramiği

Müzedeki Yeri: Depo

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eser Muzaffer Arslan tarafından satın alma yoluyla müzeye 17.04.1974 tarihinde getirildiği bilinmektedir. Satın alma fiyatının 500 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 3110 olup kayıt numarası bulunmamaktadır.

Desen Özellikleri: Helezoni Tuğrakeş üslubunun bir örneği görülmektedir. Kâsenin sağlam kalan kısımları oldukça az olmasına rağmen desen ve kompozisyon yönünden incelemeye olanak vermektedir. Kobalt mavisi ile tahrirlerlenmiş desende yer yer turkuvaz renge rastlanılmaktadır. Serbest fırça hareketlerine rağmen Miletleri anımsatan palmetler dikkati çekmektedir.

Teknik Özellikleri: Derin kâsenin neredeyse 4/1'i mevcuttur diyebiliriz. Eksik kısımlar alçıyla tamamlanmıştır. Kâsenin iç kısmında merkezde yer alan desenin yüzeyinden anlaşıldığı gibi sır sarımsı bir renk almıştır.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 120: Çini Kâse 3

Resim 121: Çini Kâse Detay

Eser No: 21

Resim 122: Çini Tabak 1

Resim 123: Çini Tabak 2

Adı: Tabak

Türü: Çini

Envanter No: 3146

Ölçüleri:
Yük: 7,6 cm
Ağız çapı: 4 cm
Ayak çapı: 22,6 cm
Lenger genişliği: 3,4 cm
Et kalınlığı: 8,5 mm
Ayak Et Kalınlığı: 7 mm

Dönemi: 15-16 yy. Mavi-Beyaz İznik Seramiği

Müzedeki Yeri: Depo

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eser Muzaffer Arslan tarafından satın alma yoluyla müzeye 17.04.1974 tarihinde getirildiği bilinmektedir. Satın alma fiyatının 400 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 3146 olup kayıt numarası bulunmamaktadır.

Desen Özellikleri: Tabağın büyük bir bölümü mevcut olmadığı için üzüm salkımlarının yalnızca 2 tanesini görebilmekteyiz. Fakat Çin porselenlerindeki üzüm salkımlı Ming tabaklarının etkisi olduğunu düşünürsek burada da bir üçüncü salkım olması muhtemeldir.

“Bu desenin 2 ana yorumu vardır. Biri, genellikle çiçekli tabaklarda görülen, salkımların birbirine daha yakın ve daha serbest aralıklarla yerleştirildiği ve iki asma yaprağının üzüm salkımlarının üstüne sarktığı bir desenle, daha çok üç boyutluluğu amaçlamıştı”³¹.

Her ne kadar form bezemesinde Çin etkileşimi görülse de incelik bakımından diğer tabaklara nazaran başarılı değildir.

Teknik Özellikleri: Çin porselenlerinin etkisinin görüldüğünü söyleyebiliriz. En etkin Çin modeli, 15. Yüzyılın başı Ming, asma yaprakları arasındaki üç salkım üzüm desenidir.³²

Tabağın 4/1'i mevcut olup eksik kısımları alçı ile tamamlanmış ancak başarılı bir uygulama yapılamamıştır. Tamamlama yönünden zayıftır. Tabağın merkezinde yer alan desen yüzeyinden anlaşıldığı üzere korozyonlar meydana gelmiştir. Desende fırın ısı ya da boyama tekniği yüzünden olması muhtemel akmalar meydana gelmiştir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 124: Çini Tabak 3

Resim 125: Çini Tabak Detay

³¹ Nurhan Atasoy&Julian Raby, **İznik**, 121 s.

³² **y.a.g.e.**, 121 s.

Eser No: 22

Resim 126: Çini Tabak 1

Resim 127: Çini Tabak 2

Adı: Tabak

Türü: Çini

Envanter No: 3150

Ölçüleri: Yük: 4,8 cm
Ağız çapı: 35,4 cm
Ayak çapı: 22,3 cm
Lenger genişliği: 1,8 cm
Et kalınlığı: 6 mm
Ayak Et Kalınlığı: 7 mm

Dönemi: Tahmini 16.yy Mavi-Beyaz İznik Seramiği

Müzedeki Yeri: Depo

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eser Muzaffer Arslan tarafından satın alma yoluyla müzeye 17.04.1974 tarihinde getirildiği bilinmektedir. Satın alma fiyatının 400 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 3150 olup kayıt numarası bulunmamaktadır.

Desen Özellikleri: Dönemin üslup anlayışından farklılık göstermekle birlikte kullanılan motifler hançer yaprağı, bulut motifi ve salyangoz motifleri gibi motifleri anımsatmaktadır. Teknik ve renk olarak da dönemi tam olarak yansıtmaktadır. Stilize edilmiş bulut motiflerinin yer aldığı kompozisyonda renk olarak mavinin açık ve koyu tonları kullanılmıştır.

Teknik Özellikleri: Tabağın 4/1'i mevcut olup kalan eksik kısmı ise alçı ile tamamlanmıştır. Sade bir kompozisyonu olan tabağın sır yüzeyinde sararmalar görülmektedir

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 128: Çini Tabak 3

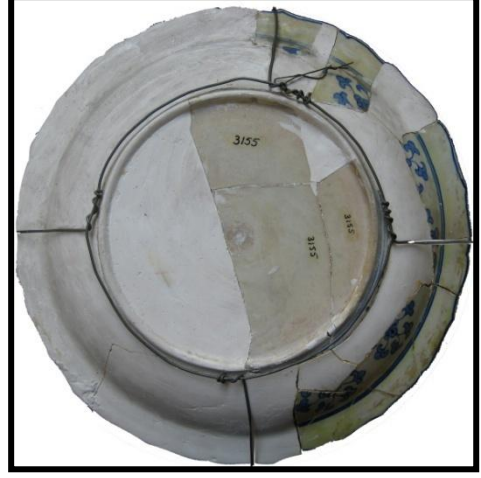

Resim 129: Çini Tabak Detay

Eser No: 23

Resim 130: Çini Tabak 1

Resim 131: Çini Tabak 2

Adı: Tabak

Türü: Çini

Envanter No: 3155

Ölçüleri:
Yük: 5 cm
Ağız çapı: 36 cm
Ayak çapı: 20 cm
Lenger genişliği: 3,3 cm
Et kalınlığı: 7 mm
Ayak Et Kalınlığı: 6 mm

Dönemi: Tahmini 16.yy Mavi-Beyaz İznik Seramiği

Müzedeki Yeri: Depo

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eser Muzaffer Arslan tarafından satın alma yoluyla müzeye 17.04.1974 tarihinde getirildiği bilinmektedir. Satın alma fiyatının 500 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 3155 olup kayıt numarası bulunmamaktadır.

Desen Özellikleri: Tabak formunda yer alan kompozisyonun merkezinde top çiçek, kenarlarda hançer yapraklar ve sarmal şeklinde saran pençberk grubu motifler yer almaktadır.

Kenar bordüründe dönemin çok sık kullanılan deniz dalgası ya da salyangozu motifi gibi nitelendirilen desenler yer almaktadır. Renk olarak koyu kobalt mavi, açık mavi ve turkuvaz kullanılmıştır.

Teknik Özellikleri: Tabak formunun 4/2'si yer almakta olup eksik kısmı ise alçı ile tamamlanmıştır. Ancak mevcut olan yerlerde de eksik kısımlar yine alçı ile tamamlanmıştır. Tamamlama yönünden oldukça zayıftır.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 132: Çini Tabak 3

Resim 133: Çini Tabak Detay

Resim 134: Çini Tabak Detay

Eser No: 24

Resim 135: Ayaklı Çini Tabak 1

Resim 136: Ayaklı Çini Tabak 2

Adı: Ayaklı Meyve Tabağı

Türü: Çini

Envanter No: 3376

Ölçüleri:
Yük: 18,5 cm
Ağız çapı: 27,2 cm
Lenger genişliği: 3,5 cm
Ayak çapı: 17,5 cm
Et kalınlığı: 5 mm

Dönemi: 16.yy Mavi-Beyaz İznik Seramiği

Müzedeki Yeri: Batı Eyvan Pencere Vitrini

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eserin Fransız koleksiyoncu Joseph Soustiel tarafından 18.05.1977 tarihinde müzeye hibe edildiği bilinmektedir. Tahmin edilen fiyatın 6000 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 3376 olup kayıt numarası bulunmamaktadır.

Desen Özellikleri: Tabak formunun geneli incelendiğinde gelişigüzel boyanmış olmakla birlikte iyi bir örnek değildir. Tüm kobalt boya akmıştır. Basit çiçek ve yaprak motifleriyle oluşturulmuş bir kompozisyon görülmektedir. Orta merkezde tomurcuk çiçekler arasından çıkan yapraklar kobalt mavisi zemin üzerinde içleri beyaz kobalt mavi konturludur. Orta merkez çift tahrirle ayrılmış, etrafı tek saptan çıkan yapraklarla ve yaprakları birbirine bağlayan helezonlarla örülmüş zincir desen bulunmaktadır. Beyaz zemin üzerinde kobalt mavi konturlu ve içleri de yine kobalt mavisi ile renklendirilmiştir. Derin tabağın kenar bordürlerinde ise benzer bir desen görülmektedir. Bu kez kobalt mavisi zemin içerisinde yaprakları birbirine bağlayan basit çiçek motifleri bulunmaktadır. Formun dış yüzeyinde de aynı desen ve kompozisyon devam ettirilmiştir.

Teknik Özellikleri: Ayaklı meyve tabağı formunun tamamı mevcuttur. Şeffaf sır altına bitkisel bezemelidir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 137: Ayaklı Çini Tabak 3

Resim 138: Ayaklı Çini Tabak 3

Eser No: 25

Resim 139: Çini Kulplu Bardak 1

Adı: Bardak

Türü: Çini

Envanter No: 3284

Ölçüleri: Yük: 16,9 cm
Ağız çapı: 8 cm
Ayak çapı: 8,3 cm
Karın çapı: 42 cm
Et kalınlığı: 5 mm
Ayak et kalınlığı: 6,5 mm
Kulp et kalınlığı: 9 mm

Dönemi: 16.yy Başı İznik Seramiği

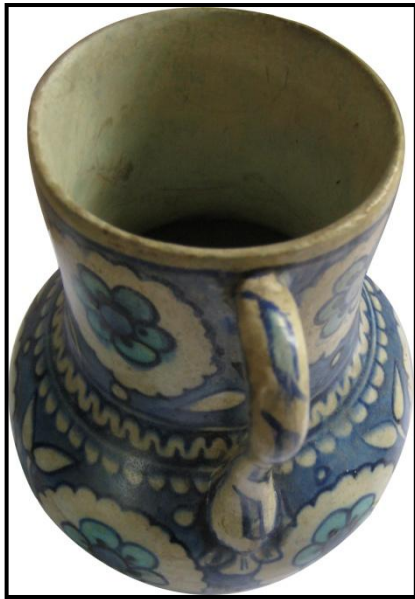
Müzedeki Yeri: Batı Eyvan Pencere Vitrini

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eserin Fransız koleksiyoncu Joseph Soustiel tarafından 14.08.1976 tarihinde müzeye hibe edildiği bilinmektedir. Tahmin edilen fiyatın 1000 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 3284 olup kayıt numarası bulunmamaktadır.

Desen Özellikleri: Zemini boyanmış bir form olup gövdesi çiçek şeklinde boş bırakılmış ve boşluk ortalarına da top çiçek motifi yerleştirilmiştir. Formun şekli itibariyle gövde ve ağız kısmına aynı desen kompozisyonu yerleştirilmiştir. Çift tahrir ile ayrılmış olan boyun kısmında zincir desenler uygulanmıştır. Ayak kısmındaki bordür içerisinde de örgü biçiminde zincir desen uygulanmıştır. Zeminde sulu kobalt mavi ve çiçeklerin yapraklarında açık mavi renk kullanılmıştır.

Teknik Özellikleri: Kulplu bardak formuna şeffaf sır altına renkli ve bitkisel bezeme uygulanmıştır. Kullanılan çamurun rengi sarımtıraktır. Bardak formunun tamamı mevcut olmakla birlikte kırık yoktur.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 140: Çini Kulplu Bardak 2

Resim 141: Çini Kulplu Bardak 3

Eser No: 26

Resim 142: Çini Vazo 1

Adı: Vazo

Türü: Çini

Envanter No: 3374

Ölçüleri: Yük: 34,2cm
Ağız çapı: 16 cm
Karın çapı: 71,7 cm
Ayak çapı: 14,5 cm
Et kalınlığı: 4 mm

Dönemi: 16.yy İznik Seramiği

Müzedeki Yeri: Batı Eyvan Pencere Vitrini

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eserin Fransız koleksiyoncu Joseph Soustiel tarafından 18.05.1977 tarihinde müzeye hibe edildiği bilinmektedir. Tahmin edilen fiyatın 1000 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler

doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 3374 olup kayıt numarası bulunmamaktadır.

Desen Özellikleri: Geniş gövdeli vazanın boyun ve karın kısmında serbest kompozisyonlu bulut motifi kullanılmıştır. Gövdeyi ve boynu saran motifin oluşturduğu boşluklarda ise bulut motifinin salkımı andıran kullanımı görülmektedir. Ayrıca tabiat kaynaklı, üslûlaştırılmış hayvan motiflerinden küçük birimler dikkat çekmektedir. Ayak bordüründe bulut motifi ile zincir desen oluşturulmuştur. Boyun kısmında yer alan bordürde ise ardı sıra helezonlar kullanılmıştır. Siyah tahrirle kontur çekilen motiflerin içleri ise siyah rengin sulandırılarak elde edildiği gri renk ile renklendirilmiştir.

Teknik Özellikleri: Vazo formunun tamamı mevcut olmakla birlikte sadece ağız kısmında bulunan kırık yapıştırılarak tümlenmiştir. Şeffaf sır altına siyah gri renklendirilerek bezenmiştir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 143: Çini Vazo 2

Resim 144: Çini Vazo Detay

Eser No: 27

Resim 145: Kadın Figürü 1

Adı: Kadın Figürü

Türü: Seramik

Envanter No: 3157

Ölçüleri: Yüksek: 16,2 cm

Ayak çapı: 6,6 cm

Dönemi: 13.yy Selçuklu Dönemi

Müzedeki Yeri: Batı Eyvan Pencere Vitrini

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eser Muzaffer Arslan tarafından satın alma yoluyla müzeye 17.04.1974 tarihinde getirildiği bilinmektedir. Satın alma fiyatının 600 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 3157 olup kayıt numarası bulunmamaktadır.

Desen Özellikleri: İnsan figürünün üzerindeki elbisenin kıvrımları uzun, serbest çizgiler ve helezonlar kullanılarak verilmiştir.

Teknik Özellikleri: Elle şekillendirilmiş olan bu insan figüründe sgraffito tekniği uygulanmıştır. Kırmızı çamur üzerine beyaz astar dekorlu olup krom oksit kullanılarak renklendirilmiştir. Başı bulunmayan figürün arka etek kısmında kırılmalar mevcuttur.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 146: Kadın Figürü 2

Resim 147: Kadın Figürü 3

Eser No: 28

Resim 148: Çini Tabak 1

Resim 149: Çini Tabak 2

Adı: Tabak

Türü: Çini

Envanter No: 3158

Ölçüleri: Yük: 7,5 cm
Ağız çapı: 31,7cm
Lenger Genişliği: 4cm
Ayak çapı: 14,4cm
Et kalınlığı: 1,1cm
Ayak et kalınlığı: 1,4 cm

Dönemi: 16.yy Başı İznik Seramiği

Müzedeki Yeri: Batı Eyvan Pencere Vitrini

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eser Muzaffer Arslan tarafından satın alma yoluyla müzeye 17.04.1974 tarihinde getirildiği bilinmektedir. Satın alma fiyatının 350 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 3158 olup kayıt numarası bulunmamaktadır.

Desen Özellikleri: Tabak formunun sadece kenar bordürleri sağlam kalmıştır. Kompozisyon olarak geometrik üslup görünümünde bitkisel serbest yapraklar kullanılmıştır. Ortalarına çiçek desenleri konulmuştur. Yapraklar turkuvaz ile renklendirilmiş aralarda oluşan boşluklarda ise kırmızı renk kullanılmıştır. Zemin kobalt mavisi ile renklendirilmiştir.

Tabağın dış kısmında ki bölüntülerde ise beyaz zemin içerisinde yeşil ile renklendirilmiş palmetler yer almaktadır. Palmetlerin dış kenar çizgileri mavi ve kırmızı ile renklendirilmiştir.

Teknik Özellikleri: Tabağın 4/4'ü alçı ile tamamlanmış olup sadece kenar bordürü sağlamdır. Bordürün küçük bir yerinde kırık mevcuttur. Eksik parça yine alçı ile tamamlanmıştır. Şeffaf sır altına bitkisel-geometrik dekorludur.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 150: Çini Tabak 3

Resim 151: Çini Tabak Detay

Resim 152: Çini Tabak Detay

Eser No: 29

Resim 153: Çini Tabak 1

Resim 154: Çini Tabak 2

Adı: Tabak

Türü: Çini

Envanter No: 3159

Ölçüleri: Yük: 3,5 cm
Ağız çapı: 24,5 cm
Ayak çapı: 14 cm
Et kalınlığı: 6 mm
Ayak et kalınlığı: 1 cm

Dönemi: 16.yy Başı İznik Seramiği

Müzedeki Yeri: Batı Eyvan Pencere Vitrini

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eser Muzaffer Arslan tarafından satın alma yoluyla müzeye 17.04.1974 tarihinde getirildiği bilinmektedir. Satın alma fiyatının 250 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 3159 olup kayıt numarası bulunmamaktadır.

Desen Özellikleri: Tabağın merkezinde görülen kısımda hata-i grubu top çiçek yer almaktadır. Etrafını ise dilimli rumi motifleri ardı sıra çıkararak çarkıfelek görünümü vermektedir. Tabağın merkezi çift tahrir ile sınırlandırılmış olup etrafı aralarında boşluklar bulunan, içleri mavi zeminli dendanlı bölüntüler ile ulama kompozisyon oluşturulmuştur. Tabağı çevreleyen en son bordür ise basit çiçek motifleri ile son bulur.

Teknik Özellikleri: Çok renkli üsluba geçiş özellikleri taşımaktadır. Şeffaf sır altına renkli bitkisel kompozisyonlu desen uygulanmıştır. Tabağın yaklaşık 4/3' ü eksik olup bu kısımlar alçı ile tamamlanmıştır.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 155: Çini Tabak 3

Resim 156: Çini Tabak 4

Resim 157: Çini Tabak Detay

Eser No: 30

Resim 158: Çini Tabak 1

Resim 159: Çini Tabak 2

Adı: Tabak

Türü: Çini

Envanter No: 3162

Ölçüleri: Yük: 5,5 cm
Ağız çapı: 29cm
Lenger Genişliği: 3,5cm
Ayak çapı: 14,3cm
Et kalınlığı: 7mm
Ayak et kalınlığı: 9mm

Dönemi: 16.yy Başı İznik Seramiği

Müzedeki Yeri: Batı Eyvan Pencere Vitrini

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eser Muzaffer Arslan tarafından satın alma yoluyla müzeye 17.04.1974 tarihinde getirildiği bilinmektedir. Satın alma fiyatının 450 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 3162 olup kayıt numarası bulunmamaktadır.

Desen Özellikleri: Çarkıfelek motifine benzer üslupta serbest bir kompozisyon görülmektedir. 1535 ile 1560 yılları arasında yer alan narlı enginarlı kompozisyon özelliklerine benzer bir niteliktedir. Kenar bordüründe bitkisel motifler kullanılmakla beraber geometrik bir düzende yer alır. Tabağın merkezinde yer alan desen ile kenar bordürünü sınırlandıran konturların arasında kalan boşluklarda ise petrol yeşili ve kobalt mavi zeminli bulut motifleri düzenli bir aralıkta yerleştirilmiştir. Tabağın dış kısmında da yine düzenli aralıklarla yerleştirilmiş üç yapraklı basit çiçek motifleri yer almaktadır. Kompozisyon içerisinde renk olarak kahverengi, petrol yeşili ve kobalt mavi kullanılmıştır.

Teknik Özellikleri: Tabağın 4/3'ü mevcut olup eksik olan kısımlar alçı ile tamamlanmıştır. Mevcut olan kısımlarda ise kırıklar bulunmaktadır.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 160: Çini Tabak 3

Resim 161: Çini Tabak Detay

Resim 162: Çini Tabak Detay

Eser No: 31

Resim 163: Çini Kupa 1

Adı: Kupa

Türü: Çini

Envanter No: 3163

Ölçüleri: Yük: 9 cm
Ağız çapı: 8,4cm
Ayak çapı: 4,9cm
Et kalınlığı: 3,5mm
Ayak et kalınlığı: 4,5mm

Dönemi: 16.yy Başlı İznik Seramiği

Müzedeki Yeri: Batı Eyvan Pencere Vitrini

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eser Muzaffer Arslan tarafından satın alma yoluyla müzeye 17.04.1974 tarihinde getirildiği bilinmektedir. Satın alma fiyatının 150 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda

bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 3163 olup kayıt numarası bulunmamaktadır.

Desen Özellikleri: 15-16. yy' da gördüğümüz narlı enginarlı yapraklara gönderme yapılmıştır. Kompozisyon tek bir birim olarak ardı sıra devam eder. Aralardaki boşluklarda ise bir dal üzerinde sırasıyla penç berk kompozisyon ile devam eder. Ayrıca kadehin ağız kenarını ince bir bordür çevreler. Yeşil zemin içerisinde sırasıyla helezonlar birbirini takip eder. Kobalt mavi, koyu yeşil ve mangan moru kullanılmıştır.

Teknik Özellikleri: Kadehin neredeyse 4/ü alçı ile tamamlanmış olup kompozisyon hakkında yeterli bilgi edinilebilecek kadar olan kısmı mevcuttur.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 164: Çini Kupa Ağız Kısmı

Resim 165: Çini Kupa Ağız Kısmı

Eser No: 32

Resim 166: Çini Tabak 1

Resim 167: Çini Tabak 2

Adı: Tabak

Türü: Çini

Envanter No: 3111

Ölçüleri: Yük: 4,6cm
Ağız çapı: 25,3cm
Ayak çapı: 12,5cm
Et kalınlığı: 5 mm
Ayak et kalınlığı: 6 mm

Dönemi: 16.yy Başı İznik Seramiği

Müzedeki Yeri: Batı Eyvan Pencere Vitrini

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eser Muzaffer Arslan tarafından satın alma yoluyla müzeye 17.04.1974 tarihinde getirildiği bilinmektedir. Satın alma fiyatının 500 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 3111 olup kayıt numarası bulunmamaktadır.

Desen Özellikleri: Bitkisel motiflerin yer aldığı kompozisyonda yarı üsluplaştırılmış çiçeklerden karanfil, lale ve gül, ortada ise irice katlı ve kıvrımlı bir yaprak motifinin etrafında eşit bir dağılım göstermektedir. Mavi, yeşil, kırmızı, kobalt-mavi ve siyah renkler kullanılmıştır. Tabağın kenar bordüründe ise zeminden ayrılmış kısımlarda kıvrımlı S motifleri, aralarında kalan boşluklarda ise kobalt mavi-siyah renkli zeminde salyangozlar yer almaktadır.

Teknik Özellikleri: Beyaz çamur zaman içerisinde kahverengimsi bir görünüp kazanmıştır. Desen ve sırda yer yer atmalar görülmektedir. Beyaz zemin üzerine renkli sır altı dekorludur. Tabağın 4/2 si alçı ile tamamlanmıştır.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 168: Çini Tabak Detay

Resim 169: Çini Tabak Detay

Eser No: 33

Resim 170: Çini Kâse 1

Resim 171: Çini Kâse 2

Adı: Derin Büyük Kâse

Türü: Çini

Envanter No: 3113

Ölçüleri:
Yük: 11cm
Ağız çapı: 28,9cm
Ayak çapı: 11,2cm
Et kalınlığı: 5 mm
Ayak et kalınlığı: 1,1cm
Lenger genişliği: 4 cm

Dönemi: 16.yy Başlı İznik Seramiği

Müzedeki Yeri: Batı Eyvan Pencere Vitrini

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eser Muzaffer Arslan tarafından satın alma yoluyla müzeye 17.04.1974 tarihinde getirildiği bilinmektedir. Satın alma fiyatının 800 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 3113 olup kayıt numarası bulunmamaktadır.

Desen Özellikleri: Açık mavi, kırmızı, kobalt-mavi ve kırmızı ile renklendirilen tabağın kenar bordüründe rumi bağlarla oluşturulmuş bulut motifleri yer almaktadır. Yan çıkışlarda dendan şeklinde yerleştirilmiş hata-i motifleri görülmektedir. Kırmızı rengin yoğun kullanımı kabartma görünümü kazanmıştır. Tabağın merkezindeki motifin büyük bir kısmı yok olmakla birlikte yine merkezi bir hata-i grubu olduğu tahmin edilmektedir. Tabağın dışa doğru kıvrımlı olan ağız kısmında bir bordür görülmektedir. Bordürde kobalt-mavi zemin üzerinde içleri beyaz bırakılarak bezenmiş yarım çiçek motifleri sıra sıra dizilmiştir.

Teknik Özellikleri: Sır altı dekorlu olan kâsenin ayak kısmı alçı ile tamamlanmıştır.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 172: Çini Kâse Detay

Resim 173: Çini Kâse Detay

Eser No: 34

Resim 174: Çini Maşrapa 1

Adı: Kulplu Maşrapa

Türü: Çini

Envanter No: 3115

Ölçüleri: Yük: 18 cm
Ağız çapı: 10 cm
Ayak çapı: 11cm
Et kalınlığı: 6 mm
Ayak et kalınlığı: 9 mm
Kulp et kalınlığı: 1,1 cm

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eser Muzaffer Arslan tarafından satın alma yoluyla müzeye 17.04.1974 tarihinde getirildiği bilinmektedir. Satın alma fiyatının 450 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 3115 olup kayıt numarası bulunmamaktadır.

Desen Özellikleri: Dilimli hançer yapraklarla üçe bölünmüş boşluklarda Selvi ağacı yer almakta ve zeminde tam dolu bir kompozisyon oluşturacak şekilde helezonlar yer almaktadır. Beyaz zemin üzerinde siyah tahrirli selvi ağaçlarının ve etrafındaki hançer yaprakların damar kısımlarında kırmızı renk kullanılmıştır. Yaprakların iğne kısımları kobalt mavi ile renklendirilmiş ve damar kısımlarındaki kırmızı renk ile karışmaması için beyaz ince bir boşluk bırakılmıştır. Hançer yaprakların birbiriyle birleştikleri yerlerde ise yeşil ile renklendirilmiş sap çıkmaları görülmektedir.

Teknik Özellikleri: Alçı kalıp tekniği ile üretilmiş olan maşrapanın 4/2 si alçı ile tamamlanmıştır.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 175: Çini Maşrapa 2 Resim 176: Çini Maşrapa 2

Eser No: 35

Resim 177: Çini Maşrapa 1

Adı: Kulplu Maşrapa

Türü: Çini

Envanter No: 3116

Ölçüleri:
Yük: 12 cm
Ağız çapı: 6,7 cm
Ayak çapı: 7,4 cm
Et kalınlığı: 3,5 mm
Ayak et kalınlığı: 6 mm
Kulp et kalınlığı: 1,1 cm

Dönemi: 16.yy Başı İznik Seramiği

Müzedeki Yeri: Batı Eyvan Pencere Vitrini

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eser Muzaffer Arslan tarafından satın alma yoluyla müzeye 17.04.1974 tarihinde getirildiği bilinmektedir. Satın alma

fiyatının 300 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 3116 olup kayıt numarası bulunmamaktadır.

Desen Özellikleri: Çok renkli üslûba geçiş Zeminden tek başına çıkan sümbül motifi ve yanı sıra çiğdem motifleri yer alır. Formun alt ve üst kısmı kenar bordür olarak file çekilmiş ve içine helezonlar çizilmiştir.

Teknik Özellikleri: 4/3'ü mevcut olan maşrapa formunun eksik kısımları alçıyla tamamlanmıştır. Şeffaf sır altına bitkisel bezemeli olan bardağın yüzeyindeki sırda sararmalar görülmektedir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 178: Çini Maşrapa 2

Resim 179: Çini Maşrapa 3

Eser No: 36

Resim 180: Çini Kadeh 1

Adı: Kadeh

Türü: Çini

Envanter No: 3118

Ölçüleri: Yük: 5 cm
Ağız çapı: 8,1 cm
Ayak çapı: 4,5 cm
Et kalınlığı: 5 mm

Dönemi: 16.yy Başı İznik Seramiği

Müzedeki Yeri: Batı Eyvan Pencere Vitrini

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eser Muzaffer Arslan tarafından satın alma yoluyla müzeye 17.04.1974 tarihinde getirildiği bilinmektedir. Satın alma fiyatının 150 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 3118 olup kayıt numarası bulunmamaktadır.

Desen Özellikleri: Dönem itibariyle ele alındığında o dönemin üslûbundan çok farklı fakat yerleştirme benzerliği ve renkler açısından döneme uyan bir kompozisyon yer almaktadır. Motifler tanımsızdır.

Teknik Özellikleri: Şeffaf sır altı dekorludur. Ağız ve ayak kısmındaki eksik kısımlar alçı ile tamamlanmıştır.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 181: Çini Kadeh 2

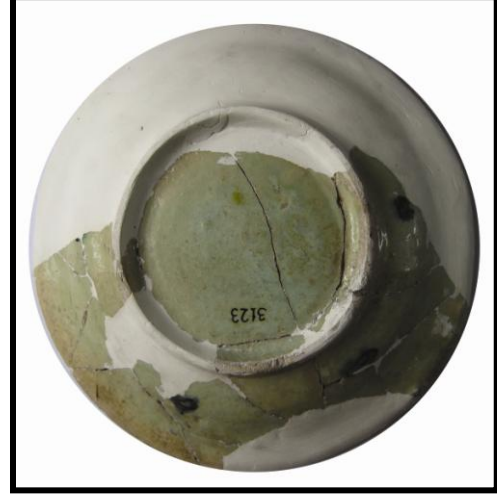

Resim 182: Çini Kadeh Detay

Eser No: 37

Resim 183: Çini Tabak 1

Resim 184: Çini Tabak 2

Adı: Tabak

Türü: Çini

Ölçüleri: Yük: 4,5 cm
Ağız çapı: 25,7 cm
Lenger Genişliği: 2,7 cm
Ayak çapı: 13,5 cm
Et kalınlığı: 8 mm
Ayak et kalınlığı: 1 cm

Envanter No: 3123

Dönemi: 16.yy Başı İznik Seramiği

Müzedeki Yeri: Batı Eyvan Pencere Vitrini

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eser Muzaffer Arslan tarafından satın alma yoluyla müzeye 17.04.1974 tarihinde getirildiği bilinmektedir. Satın alma fiyatının 200 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 3123 olup kayıt numarası bulunmamaktadır.

Desen Özellikleri: Orta merkezden kenarlara doğru uzanan çubuklardan optik bir desen oluşturulmuş, turkuvaz ve patlıcan moru olmak üzere iki farklı renkte boyanarak ritim kazandırılmıştır. Kenar bordür merkeze zıt bir çizgide yer alır. Tabağın dış kısmında belirli aralıklarla çizilmiş helezona benzer tanımsız motifler bulunmaktadır. Siyah tahrirli olan bu motifler turkuvaz ile renklendirilmiştir.

Teknik Özellikleri: Tabak formunun 4/2' si alçı ile tamamlanmıştır. Sır altı dekorlu olan tabağın iç ve dış yüzeyinde sararmalar mevcuttur.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 185: Çini Tabak 3

Resim 186: Çini Tabak
Detay

Eser No: 38

Resim 187: Çini Vazo 1

Adı: Kulplu Vazo

Türü: Çini

Envanter No: 3373

Ölçüleri: Yük:22,7 cm
Ağız çapı: 8,4 cm
Ayak çapı: 9 cm
Et kalınlığı: 3 mm

Dönemi: 17.yy İznik Seramiği

Müzedeki Yeri: Batı Eyvan Pencere Vitrini

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eserin Fransız koleksiyoncu Joseph Soustiel tarafından 18.05.1977 tarihinde müzeye hibe edildiği bilinmektedir.

Tahmin edilen fiyatın 5000 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 3373 olup kayıt numarası bulunmamaktadır.

Desen Özellikleri: Kulplu vazo formunun gövde kısmında katlanmış dilimli hançer yaprakları arasında tek bir dal üzerinden çıkmış sümbül motifleri ve bu sümbüllerin her iki yanında küçük ebatlı saplar üzerinde sırasıyla kobalt mavi ve kırmızı ile renklendirilmiş helezonlar yer almaktadır. Kulplu vazo formunun şekli itibariyle aynı desen boyun kısmında da devam etmektedir. Gövdeyi ve boynu çift tahrirle ayıran bordür içerisinde beyaz zemin üzerinde tek yöne sıralanmış köşeli paranteze benzer desenler bulunmaktadır. Ağız kısmında yer alan bordür içerisinde ise yine düz beyaz zemin içerisinde helezonlar yer almaktadır. Kulp kısmında ise boşluk doldurmak için yatay şekilde çizgiler kullanılmıştır. Renk olarak kırmızı, koyu yeşil ve kobalt mavi kullanılmıştır.

Teknik Özellikleri: Çok renkli döneme geçiş özellikleri taşımaktadır. Şeffaf sır altına renkli ve bitkisel bezeme uygulanmıştır. Kulplu vazo formunun tamamı mevcuttur ve hiç kırığı bulunmamaktadır.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 188: Çini Vazo 2

Resim 189: Çini Vazo 3

Eser No: 39

Resim 190: Çini Bardak 1

Adı: Bardak

Türü: Çini

Envanter No: 4336

Ölçüleri: Yük:19,5 cm
Ağız çapı: 7,7 cm
Ayak çapı: 8,2 cm
Karın ç: 47 cm
Et kalınlığı: 3 mm

Dönemi: 16.yy İznik Seramiği

Müzedeki Yeri: Batı Eyvan Pencere Vitrini

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eser Aysel Arslan tarafından satın alma yoluyla müzeye getirilmiş olup tarihi bilinmemektedir. Satın alma fiyatının 2.500.00 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda

bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 4336 olup kayıt numarası bulunmamaktadır.

Desen Özellikleri: Petrol yeşili, kiremit kırmızısı ve kobalt mavisi kullanılan kompozisyonda formun karın kısmında birbirine bakan 2 hançer yaprak arasında sırasıyla oluşturulmuş farklı çiçek demetleri yerleştirilmiştir. Bunlar lale ve hata-i grubu top çiçek motifleridir. Zemindeki boşluklarda helezon şeklinde kıvrılmış dallardan çıkarılmış çiçek ve yapraklar düzenli bir şekilde yerleştirilmiştir. Boyun kısmı eksik olan bardak formunun görüldüğü kısımlarından anlaşıldığı üzere yine hançer yapraklar yan yana sıralanmış olup aralardan tek saptan çıkan çiçekler bulunmaktadır. Boyun bordüründe siyah ve kobalt mavisi ile serbest bir desen oluşturulmuştur.

Teknik Özellikleri: Kulplu bardak formunun 4/1 i eksik olup bu kısımlar alçı ile tamamlanmıştır. Formun yüzeyinde sarımsı bir görüntü hakimdir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 191: Çini Bardak 2

Resim 192: Çini Bardak 3

2.3 Osmanlı Dönemi Kütahya Çini Eserlerin Katalog Çalışması

2.3.1 Osmanlı Dönemi Kütahya Çinileri

“İznik atölyelerinin üretim yapamaz duruma gelmesi, kapanan atölyelerin sayısını hızla artırmaktadır. Bu dönemde İznik atölyelerinin tamamen kapanmasıyla da varlığını 14. Yüzyıldan beri sürdüren Kütahya yeni bir çini merkezi olarak ortaya çıkmaktadır.

Kütahya’da bir taraftan İznik’in devamı gibi görülen ürünler üretilirken, diğer taraftan da konuları renkleri ve teknik özellikleriyle geleneksel örneklerden ayrılan farklı bir tarzda ortaya çıkar. Ürün çeşidi açısından da oldukça fazladır. Çömlek, çeşme, testi, ibrik, sürahi, tabak, vazo, fincan gibi birçok örnek sıralayabiliriz. Kütahya çiniciliğinin ayakta kalması sarayla olan ilişkisinin çok güçlü olmaması, önceleri dezavantaj olsa da sonrasında kendi ayakları üzerinde kalması açısından avantaj olmuştur.

19. yüzyılın ilk yarısında Kütahya’da kısa süreli bir durgunluk dönemi yaşanırken, 19. yüzyılın ilk yarısı ve 20. yüzyılın başında üretim tekrar canlanır fakat desenler yine İznik kopyaları olmaktan öteye gidememiştir. Kütahya, halen Türk Çini Sanatı’nın üretim yapan tek merkezidir.”³³

³³ Vedat Kacar, **Türk Çiniciliği Nasıl Gelişti?** , Popüler Bilim, Mayıs 2006, 49 s.

Eser No: 40

Resim 193: Çini Saksı 1

Adı: Saksı

Türü: Çini

Envanter No: 3262

Ölçüleri: Yük: 29,9 cm
Ağız çapı: 30 cm
Ayak çapı: 16,2 cm
Et kalınlığı: 9,5 mm
Ayak Et Kalınlığı: 11,5 mm

Dönemi: 17-18.yy

Müzedeki Yeri: Depo

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eserin kim tarafından ve hangi tarihte getirildiği bilinmemektedir. Tahmini fiyatının 50 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 3262 olup kayıt numarası 2295'tir.

Desen Özellikleri: Form tipik bir Kütahya saksı formudur. Kompozisyon anlayışı açısından İznik rûmi motifinin palmetlerinin kullanıldığı bir düzenlemedir. Renk olarak kobalt mavi, turkuvaz ve kiremit kırmızısı kullanılmıştır.

Teknik Özellikleri: Kompozisyon anlayışı açısından İznik'e benzese de teknik olarak fırça kalitesi ve renkleri tamamen Kütahya'ya özgüdür. Özellikle kiremit kırmızısı bize bunu ispatlamaktadır. Formun neredeyse tamamı mevcut olmakla beraber sadece ayak kısmının bir bölümü alçı ile tamamlanmıştır.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 194: Çini Saksı 2

Resim 195: Çini Saksı 3

Eser No: 41

Resim 196: Çini Bardak 1

Adı: Bardak

Türü: Çini

Envanter No: 3386

Ölçüleri: Yük: 9,4 cm
Ağız çapı: 7,2 cm
Ayak çapı: 5,3 cm
Et kalınlığı: 4 mm

Dönemi: 17.-18. yy. Kütahya Seramiği

Müzedeki Yeri: Depo

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler:

Desen Özellikleri: Stilize edilmiş hata-i grubundan bir çiçek motifi yer almaktadır. Zemini açık mavi üzerine kobalt mavi beneklidir. Bardağın büyük bir bölümünü kaplayan iri çiçeğin etrafını sümbül ve lale motifleri sarmaktadır. Beyaz zemin üzerine bezenen kompozisyonda açık mavi, turkuvaz, kobalt mavi, koyu yeşil ve kırmızı renkler kullanılmıştır.

Teknik Özellikleri: Bardağın tamamı mevcuttur. Ağız kısmında küçük atmalar görülmektedir. Sırda herhangi bir bozulma yoktur.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 197: Çini Bardak 2

Resim 198: Çini Bardak Detay

Eser No: 42

Resim 199: Çini Kavanoz 1

Resim 200: Çini Kavanoz 2

Adı: Kavanoz

Türü: Çini

Envanter No: 2420

Ölçüleri: Yü. (Kapaklı): 20,2cm
Yü. (Kapaksız): 16,1
Ağız çapı: 8 cm
Ayak çapı: 9,6 cm
Et kalınlığı: 1,2 cm
Ayak Et Kalınlığı: 1,2cm

Dönemi: 17.-18. yy. Kütahya Seramiği

Müzedeki Yeri: Depo

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eserin kim tarafından ve hangi tarihte getirildiği bilinmemektedir. Tahmini fiyatının 1 lira 50 kuruş olduğu, müze

kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 2420 olup kayıt numarası bulunmamaktadır.

Desen Özellikleri: Formun genelinde rumi benzeri motifler yer almaktadır. Zemini beyaz bırakılmış damla formu bölüntüler içerisinde tepelik motifini andıran bezemeler bulunmaktadır. Bu bölüntüler içerisinde zemin kobalt mavi, dışında kalan kısımlarda ise turkuvaz ile renklendirilmiştir. Ayrıca kırmızı renkte kullanılmıştır. Kapak üzerinde ise zemini boş bırakılmış geçmeli iplikler mevcuttur. Geçmelerin üzerine düzenli aralıklarla stilize çiçek motifleri yerleştirilmiştir. Tutma yerinde ise yıldız benzeri bir motif bulunmaktadır.

Teknik Özellikleri: Kavanoz formunun tamamı mevcuttur. Kapağın iç kısmında anlaşıldığı üzere formun tornada elle şekillendirilmiş olduğu açıktır. Form üzerindeki turkuvaz renkte gelişigüzel fırça tekniği ve yanlış boyama oranları yüzünden fırında da kendini yanarak göstermiştir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 201: Çini Kavanoz Kapak

Resim 202: Çini Kavanoz Kapak

Eser No: 43

Resim 203: Çini Tabak 1

Resim 204: Çini Tabak 2

Adı: Tabak

Türü: Çini

Envanter No: 1605

Ölçüleri:
Yük: 3 cm
Ağız çapı: 30,3 cm
Ayak çapı: 16,2 cm
Et kalınlığı: 8 mm
Ayak Et kalınlığı: 6 mm

Dönemi: 19.yy Kütahya Seramiği

Müzedeki Yeri: Depo

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eser Somer Özdoğan tarafından satın alma yoluyla müzeye 19.07.1973 tarihinde getirildiği bilinmektedir. Satın alma fiyatının 500 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 1605 olup kayıt numarası bulunmamaktadır.

Desen Özellikleri: Kompozisyonda yer alan Kütahya tarzıyla çiğdemler, lale, sümbül, karanfil ve stilize edilmiş hata-i motifleri kobalt mavi, kırmızı, turkuvaz ve açık yeşil ile bezenmiştir. Ancak boyalardaki taşmalar ve fırçadaki özensizlik gözden kaçmamaktadır.

Teknik Özellikleri: Tabak formunun tamamı mevcuttur. Bitkisel bezemeli olan form şeffaf sırlıdır. Sır yüzeyinde sarımsı bir etki görülmekte ve bazı yerlerde de atmalar bulunmaktadır.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 205: Çini Tabak Detay

Resim 206: Çini Tabak Detay

Eser No: 44

Resim 207: Çini Tabak 1

Resim 208: Çini Tabak 2

Adı: Tabak

Türü: Çini

Envanter No: 2408

Ölçüleri:
Yük: 4,7 cm
Ağız çapı: 30 cm
Ayak çapı: 17 cm
Et kalınlığı: 6 mm
Ayak Et kalınlığı: 1,2 mm

Dönemi: 20. yy. Kütahya Seramiği

Müzedeki Yeri: Depo

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eserin kim tarafından getirildiği bilinmemekle birlikte 1944 yılında ele geçtiği müze kayıtlarındaki bilgiden anlaşılmaktadır. Tahmini fiyatının 15 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 558 olup kayıt numarası 2408'dir.

Desen Özellikleri: Helezonik şekilde oluşturulmuş bahar dalları üzerinde sırasıyla dizili çiçek motifleri ortasında iri bir hançer yaprağı motifi yer almaktadır. Hançer yaprak içerisinde ise pençberkler yerleştirilmiştir. Renk olarak kiremit kırmızı, kobalt mavi, koyu yeşil, turkuvaz ve mangan moru kullanılmıştır.

Teknik Özellikleri: Tabak formunun tamamı mevcuttur. Şeffaf sır altına bitkisel bezemelidir. Desende sırla birlikte yer yer atmalar ve sır üzerinden ince ve sık çatlaklar gözlenmektedir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 209: Çini Tabak Detay

Resim 210: Çini Tabak Detay

Eser No: 45

Resim 211: Çini Bardak 1

Adı: Kulplu Bardak

Türü: Çini

Envanter No: 2650

Ölçüleri: Yük:7,9 cm
Ağız çapı: 9,5 cm
Ayak çapı: 7,5 cm
Et kalınlığı: 6 mm
Kulp Et kalınlığı: 8 mm

Dönemi: 18.-19. yy. Kütahya Seramiği

Müzedeki Yeri: Depo

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eserin kim tarafından ve hangi tarihte getirildiği bilinmemektedir. Satın alma fiyatının 150 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 563 olup kayıt numarası 2650'dir.

Desen Özellikleri: Rölyefli bardak formunun zeminine basit fırça darbeleriyle yaprağa benzer motifler çizilmiş ve transparan turkuvaz renk ile sırlanmıştır.

Teknik Özellikleri: Renkli transparan sır altı bezemeli olan bardak formunun rölyefli görünen kısımlarında sırın az gelmesi ya da kırık olması dolayısıyla bünyenin kırmızı çamur olduğu görülmektedir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 212: Çini Bardak 2

Resim 213: Çini Bardak Detay

Resim 214: Çini Bardak Detay

Eser No: 46

Resim 215: Çini Bardak 1

Adı: Bardak

Türü: Çini

Envanter No: 2627

Ölçüleri: Yük:10,5 cm
Ağız çapı: 8,4 cm
Ayak çapı: 6 cm
Et kalınlığı: 6 mm

Dönemi: 18.-19. yy. Kütahya Seramiği

Müzedeki Yeri: Depo

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eserin kim tarafından getirildiği bilinmemekle birlikte 08.09.1944 yılında ele geçtiği müze kayıtlarındaki bilgiden anlaşılmaktadır. Tahmini fiyatının 100 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 575 olup kayıt numarası 2627'dir.

Desen Özellikleri: Bardak formunun üzerinde dallardan çıkmış iri karanfil motiflerinin yanında tanımsız bir çiçek motifi daha yer almaktadır. Motiflerde kırmızı yoğun şekilde doldurularak boyanmıştır. Turkuvaz, kobalt mavi, açık mavi ve kırmızı ile renklendirilmiştir.

Teknik Özellikleri: Bardağın tamamı mevcuttur. Şeffaf sır altına bitkisel bezemelidir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 216: Çini Bardak 2

Eser No: 47

Resim 217: Çini Bardak 1

Adı: Bardak

Türü: Çini

Envanter No: 2627

Ölçüleri: Yük:10,7 cm
Ağız çapı: 8,6 cm
Ayak çapı: 6,1 cm
Et kalınlığı: 3,5 mm

Dönemi: 18.-19. yy. Kütahya Seramiği

Müzedeki Yeri: Depo

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eserin kim tarafından ve hangi tarihte getirildiği bilinmemektedir. Tahmini fiyatının 15 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 584 olup kayıt numarası 2627'dir.

Desen Özellikleri: Motiflerde kırmızı yoğun şekilde doldurularak boyanmıştır. Turkuvaz, kobalt mavi, açık mavi ve kırmızı ile renklendirilmiştir. Desen karanfil ve yaprak motifleri ile oluşturulmuştur. Ayrıca desende aşağıdaki fotoğrafta da görüldüğü üzere karanfil motifi sapından çıkan tanımsız bitki motifleri de mevcuttur.

Teknik Özellikleri: Bardağın tamamı mevcuttur. Şeffaf sır altına bitkisel bezemelidir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 218: Çini Bardak 2

Eser No: 48

Resim 219: Çini Karo 1

Adı: Karo

Türü: Çini

Envanter No: 2734

Ölçüleri: Çerçevesiz Ölçüsü: 37x37 cm
Çerçevesiz Ölçüsü: 29 x 29 cm

Dönemi: Tahmini 17.-18. yy. Kütahya Seramiği

Müzedeki Yeri: Depo

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eserin kim tarafından ve hangi tarihte getirildiği bilinmemektedir. Tahmini fiyatının 150 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 2734 olup kayıt numarası 2925'tir.

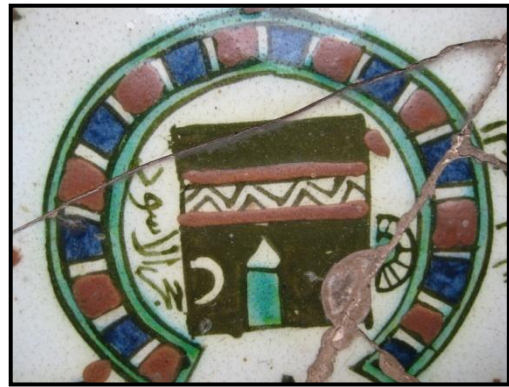
Desen Özellikleri: Minyatür olarak çalışılmış çini bezemede ortada Kâbe'nin sağında ve solunda cami minareleri görülmektedir. Yer yer Arapça yazılarında bulunduğu karoda renk olarak açık yeşil, kobalt mavi, siyah ve kiremit kırmızısı kullanılmıştır.

Teknik Özellikleri: Mekke ve Medine tasvirinin yapıldığı tek parçalık çini karoda çok sayıda kırık görülmektedir. Bu kırık parçalar yapıştırılmış ancak kırık yerlerdeki atmalar yüzünden desende ve sırda bozulmalar meydana gelmiştir. Herhangi bir yerde alçı ile tamamlama mevcut değildir. Karonun çerçeveyle birleştiği yerde ciddi aşınmalar meydana gelmiştir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 220: Çini Karo Detay

Resim 221: Çini Karo Detay

Eser No: 49

Resim 222: Çini Karo 1

Adı: Karo

Türü: Çini

Envanter No: 2736

Ölçüleri: Çerçeveli Ölçüsü: 36x36 cm
Çerçevesiz Ölçüsü: 29x29 cm

Dönemi: Tahmini 17.-18. yy. Kütahya Seramiği

Müzedeki Yeri: Depo

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Eserin kim tarafından ve hangi tarihte getirildiği bilinmemektedir. Tahmini fiyatınının 50 lira olduğu, müze kayıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda bilinmektedir. Ürünün envanter numarası 2736 olup kayıt numarası 225'tir.

Desen Özellikleri: Kompozisyon açısından düzenli ve orantılı bir dağılım görülmektedir. Ortada Kâbe'nin yer aldığı karonun köşelerinden merkeze doğru

yerleştirilmiş minareler görülmektedir. Yeşil, açık mavi, yağ yeşili ve kiremit rengine yakın bir kırmızı kullanılmıştır.

Teknik Özellikleri: Mekke ve Medine tasvirinin yer aldığı bir diğer çini karoda yine çok yerde kırılmalar gözlenmektedir. Ancak diğer karoya nispeten daha sağlam durumdadır. Kırılan yerlerin etrafında atmalar oluşmamış bu şekilde yapıştırılan karoda desenler fazla hasar görmemiştir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 223: Çini Karo Detay

Eser No: 50

Resim 224: Çini Pano 1

Adı: Pano

Türü: Çini

Ölçüleri: Çerçeveli Ölçüsü: 92,5X92,5
Çerçevesiz Ölçüsü: 29x29

Envanter No: 2730

Dönemi: 18.-19. yy. Kütahya Seramiği

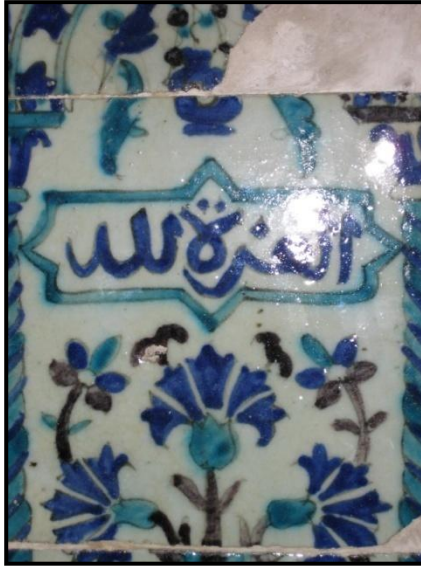
Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler:

Müzedeki Yeri: Ahşap Odası

Desen Özellikleri: 9 parça çini karodan oluşan panoda ortada bir vazo içerisinde yer alan karanfilli kompozisyon ve hemen üzerinde Arapça bir yazı düzeni, her bir bölüntüyü içine alan kitabe açma şekli kompozisyonda yer almaktadır. Ortadaki vazonun her iki yanında ise selvi ağaçları bulunmakta ve her ikisinin üzerinde de yukarıdan aşağıya inen askı topları boşluğun tamamlanması açısından güzel bir bütünlük kazandırmıştır. Panonun çerçevesi orijinal ince ağaç işçiliğinin güzel bir örneğidir. Köşelerinde geometrik şekillerden meydana gelen sedef kakmalar görülmektedir. Renk olarak kobalt mavi, turkuvaz ve mangan morunu andıran siyah rengin tonları kullanılmıştır.

Teknik Özellikleri: Panonun tamamı mevcut olmakla beraber sadece bir tane karoda belirgin bir eksik vardır. Bu eksik kısım alçı ile tamamlanmıştır. Diğer karolarda ise kırılmalar ya da küçük atmalar mevcuttur. Sır yüzeyinde ise yer yer sararmalar gözlenmiştir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 225: Çini Karo Detay

Resim 226: Çini Karo Detay

3. BÖLÜM

UYGULAMALAR

İncelemesi yapılan eserlerden yola çıkarak uygulama çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Müzede Erken Osmanlı, Beylikler ve Osmanlı Dönemi eserlerinden pek çok örnek yer alırken Selçuklu Dönemine ait çini ve seramiklerin daha az sayıda olması tasarımlarımı etkileyen bir unsur olmuştur. 12. 13. yy. İran Selçuklularına ait Kubad Abad Sarayında ki yıldız haç formu değişik düzenlemeler içerisinde kullanılarak günümüze modernize edilmiş ve bu doğrultuda duvar panoları oluşturulmuş, üzerlerine ise geleneksel motifler dekor olarak uygulanmıştır.

Çalışmalar da seramik çamuru kullanılmıştır. Alçı kalıplardan alınan formlardan, kesilerek oluşturulan yeni formlar elde edilmiştir. Yüzeyler astarlanarak kurutulmuş ve bisküvi pişirimleri gerçekleştirilmiştir. Birbirinden farklı düzenlemelere sahip 4 adet pano çalışması sır altı dekorlu olup sır pişirimleri gerçekleştirilmiştir. Diğer iki çalışma ise yıldız ve haç formlarının 10x10 cm ebatlarında daha küçük olanlarıdır. Bu 2 çalışmada yıldız formları üzerinde geleneksel pişirim yöntemlerinden işleme tekniği kullanılmış olup haç formlarında ise turkuvaz ve kırmızı tek renk sır kullanılmıştır.

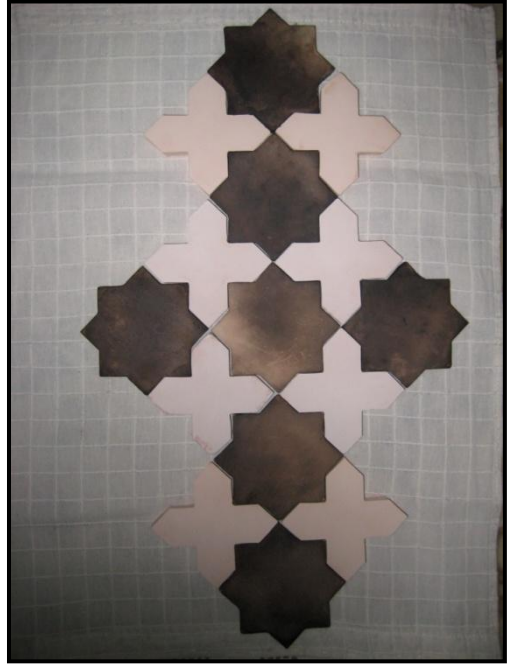

SONUÇ

Eski adıyla Yeşil Medrese adından da anlaşıldığı üzere ilim ve bilim müessesesi idi. Yapı 1930 yılından itibaren bünyesinde pek çok arkeolojik ve etnografik eseri bir arada bulundurmıştır. Daha sonra geçirdiği restorasyon ve içerisindeki eserlerin düzenlenmesi ile günümüzdeki halini ve ismini almıştır. Böylece Bursa Türk ve İslam Eserleri Müzesi olarak halka açılmıştır.

Müze, içerisinde barındırdığı pek çok daldaki diğer tarihi eserler bakımından önem teşkil etmektedir. Sadece çini eserler değil, kültürümüzü yansıtan giyim kuşamdan aksesuarlara, sofraya kültürümüzün yansıması olan ibrik, fincan ve sinilere, savaşta kullandığımız silahlardan Şeyh Hamdullah, Hafız Osman gibi dönemin önemli hattatlarının elinden çıkma el yazmalarının değerli örneklerine kadar oldukça geniş bir yelpaze sunmaktadır.

Tarihi mekânların ve içlerinde bulundurdukları kültürel değerlerin kayıt altına alınması, en doğru ve güvenilir kaynaklara dayandırılması suretiyle araştırılması ve sunulması, ileride herhangi bir sebeple karşılaşılabilecek tahribatlara karşı alınması gereken en önemli tedbirdir. Bu süreçte tez konusu olarak seçtiğim müze, hem almış olduğum eğitimi pekiştirecek hem de kendi alanımda edindiğim birikimler doğrultusunda müze içerisindeki seramik ve çini eserlerin desen ve teknik bakımdan detaylı incelemelerini yapmaya olanak tanıyacaktır. Bu gözlemler çini eserlerin şimdi durumlarını belgelemenin beraberinde yıllar içerisindeki deformasyonların da takibi açısından önem teşkil edecektir.

Nitelikli eserler sadece günümüzde değil tarihin pek çok diliminde kişi ve kurumlarca rağbet görmüştür. Ancak her zaman hak ettikleri değeri bulamamışlardır. Kimi eserler salt ticari kaygılarla, ileride yeni nesillere, bireylerin kendilerini ve geçmişlerini tanıma fırsatları göz ardı edilerek satılmakta hatta çalınarak yurt dışına çıkarılmaktadır. Kısacası kendi kimlik kartlarımızı değiş tokuş aracı olan para karşılığında sattığımız bilinen bir gerçektir. Bu gerçekten yola çıkarak tez konumu belgelemeye dayalı bir araştırma projesi olarak belirlemeye karar verdim.

Müzedeki çalışmalarım esnasında dikkatimi en çok çeken husus müze içerisinde sergilenen ya da sergilenmeyen ama depoda duran pek çok eserin

doğru Şekilde korunmadığı hatta çok fazla çevresel etmenlere maruz kaldığıydı. Camekânlı vitrinler içerisinde hava dahi almaması gereken el yazması eserlerin sayfalarını yiyen termitler, rutubetli ve nemli havanın sebep olduğu bozulmalar sadece bunlardan birkaçıdır.

ini eserlerdeki önemli bir sorun ise kırılmış ya da eksik kalmıŐ kısım ve parçaların tamamen yanlış ya da özensiz restore edilmiş olmasıydı. Eserler bilirkiŐiler tarafından restore edilmemiŐtir. Bazı eserleri müzedeki görevli kiŐiler kaybolmaması ya da daha fazla parçalanmaması amacıyla tamamlayarak iyi niyetli bir davranış göstermiŐ olsalar da bunların bazı eserlere istemeden de olsa daha fazla zarar vermiŐ olduğu kanısındayım. Kimi kırık parçalar yanlış yöntemlerle alçı ile tamamlandığı için formun aslına ters düşen yeni bir görüntü kazanmıŐ yani deforme edilmiş olup, kimi parçalar ise düzgün yapıŐtırılmadıđı için kırık yerlerde açılmalar meydana gelmiştir. Eserler toz ve kir içindedir. Camekânlardan içeri giren toz ve hava yüzünden çukur mamulâtların içeri de kötü durumdadır.

4 adet deposu bulunan müzenin sadece bir tanesine girme izni alabildiğim için yalnızca buradaki eserleri inceleme fırsatı bulabildim. Diğer depolarda Çanakkale işlerinden oldukça iyi örneklerin ve daha pek çok seramik eser bulunduğunu envanter defterlerindeki bilgiler doğrultusunda teyit edebilmekteyim. Depolarda artık sanat eseri niteliği taŐımayan pek çok eser yer almaktadır. Bunların içinde yazmalar, ebrular, ahşap işçiliğinin bazı örnekleri, çeşitli seramikler de yer almaktadır. Sanat tarihi ve aynı zamanda müzede görevli olarak çalıŐmakta olan Ayşe Aytemur zerine zimmetli olan bir depoda da benzer durumdaki eserlere rastlanmıştır. Kimi eserler ise sıra ile teşhir edilmektedir. Yani depodaki eserler dönüŐümlü olarak sergilenmektedir.

alıŐmalar esnasında edindiğim gözlemlere dayanarak diyebilirim ki; müzedeki eserlerin daha korunaklı bir ortamda saklanması gerekmekte olup ayrıca bunun için bir btye de ihtiyaç duyulmaktadır. Her müze içerisinde, eserlerin nitelik ve özelliklerine göre eğitim görmüŐ, ihtisas sahibi kiŐilere ait bir kısım olması gerekmektedir. Hatta niversitelerde de bu alanda eğitim veren bölümler açılmalıdır. Bu Şekilde ayrılan çalışma alanlarında aslına ve kurallarına uygun restorasyon ve konservasyon çalışmaları gerçekleŐtirilmelidir.

Müzeler eskimiş eserlerin bir kenara atıldığı depolar olmaktan çıkmalı, kültürel devamlılığın gerçekleşebilmesi için insanlar bilinçlendirilmelidir. Bu şekilde kimliğine sahip çıkan bir toplum olarak kültürel birikimlerimizin aktarılması çok daha olanaklı kılınacaktır.

Müzedeki eserleri 2009-2010 döneminde inceleme imkânı buldum ve kendi alanımla ilgili olan eserlerin durum tespitini yaptım. Yapmış olduğum teze benzer araştırma-belgeleme niteliği olan çalışmaların başka araştırmacılara da faydalı olacağı kanısındayım. Bu şekilde bir 10 yıl sonra eserlerin önceki durumları ile şimdiki durumlarını karşılaştırma fırsatı bulabilir ve sonraki dönemlere daha doğru bilgi ve çözüm önerileri aktarabilirler.

TERİMLER SÖZLÜĞÜ

Abide: Eski dilde anıt.³⁴

Âlem: Araplarda sancak anlamında kullanılırdı. Eskiden orduların başında, o ordunun sembolü olan bir işaret olarak taşınırdı. Mısır, Mezopotamya ve Hititlerde bunların çeşitli örneklerini görüyoruz. Alem, minare ve kubbe tepelerindeki aylı madeni tepeliğe de denir. Alemlerin uçlarına çeşitli biçimler verilmiştir.³⁵

Alınlık: *İng.* pediment

Antik yapıların cehhelerinde çatı ile korniş arasında yer alan üçgen biçimindeki kısmın verilen bu ad bugün bir portalın ya da bir pencerenin çerçeve içine alınmış bulunan üst kısmına da denilmektedir.³⁶

Amorf: Fr. amorphe *sf. fiz.* Biçimsiz. Güncel Türkçe Sözlük³⁷

Arkeoloji: İlk uygarlıkları araştıran ve inceleyen bilim. Antikitenin yapı ve eserlerinin ilk olarak araştırılması 18. Yy.'ın ikinci yarısından sonra Winckelmann'ın ortaya koyduğu araştırma disiplini ile bir bilimdalı haline getirmiştir. Arkeoloji klasik ve doğu arkeolojisi diye iki bölüm altında incelenmektedir. Doğu arkeolojisi adı altında Mısır, Mezopotamya ve Hitit uygarlıkları; Klasik arkeoloji adı altında da Yunan, Roma ve Etrüsk uygarlıkları araştırılmakta ve incelenmektedir.³⁸

Bağa: *a. hlk.* 1. Kaplumbağa. 2. Deniz kaplumbağasının kabuğu. Büyük kaplumbağaların sırtından çıkar, tırnağı bir maddedir. Isıyla yumuşatılır ve istenilen forma girer. Açık ve koyu sarı, kahve, kırmızı, kahverengi, menevişli estetik bir malzemedir. Sedefkarlıkta ve ahşap kaplamada kullanılan kıymetli bir çeşit malzemedir.³⁹

³⁴Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, 26. Baskı, 2010, Ankara, 5 s.

³⁵ Adnan Turani; **Sanat Terimleri Sözlüğü**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1993, 10 s.

³⁶ Adnan Turani; **Sanat Terimleri Sözlüğü**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1993, 10 s.

³⁷ <http://tdkterim.gov.tr/bts/> Güncel Türkçe Sözlük

³⁸ Adnan Turani; **Sanat Terimleri Sözlüğü**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1993, 15 s.

³⁹ <http://tdkterim.gov.tr/bts/> Güncel Türkçe Sözlük

Bâni: Bina eden, yapan, kuran, kurucu.⁴⁰

Bordür: 1. Kenar. 2. Herhangi bir levhanın, panonun, seramik mamulatin kenarını süsleyen ve kenarlar boyunca uzayan iki ana çizgi arasındaki süsleme.⁴¹

Cidar: 1. Duvar, zar. 2. Et kalınlığı.⁴²

Cûz: Kısım, parça, bölük⁴³

Çini: 1. Çin'e ait (Marco Polo'nun Çin'e yapmış olduğu seyahattan sonra parlak, düzgün beyaz renkli seramikler batıya tanıtılmış, bunlar çini ismini almıştır. Dilimizde de çini olarak kullanılmaktadır. 2. Özel seramik massesi ile yapılan geleneksel motif ve renklerle dekorlu bir yüzü sırlı, mimaride kullanılan seramik mâmulat. 3. Günümüzde çini, Kütahya'da yapılmaktadır.⁴⁴

Çini mozaik: Çeşitli renklerde küçük çinilerin yan yana getirilmesi ile meydana gelen seramik tekniği.⁴⁵

Çintemani: Üçgen şeklini hatırlatan, ikisi altta biri üstte üç yuvarlak ve iki dalgalı çizgiden meydana gelir. Orta Asya kaynaklı olan motif, san'atımıza büyük bir ihtimalle Tebrizli Türk san'atkârların armağanıdır.⁴⁶

Darphâne: Osmanlı İmparatorluğu'nda para (sikke) basılan kurumun adı.⁴⁷

⁴⁰ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, 26. Baskı, 2010, Ankara, 79 s.

⁴¹ Faruk Şahin, **Seramik Sözlüğü**, Anadolu Sanat Yayınları:2, Formül Matbaası, İstanbul, 1983, 11 s.

⁴² Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, 26. Baskı, 2010, Ankara, 158 s.

⁴³ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, 26. Baskı, 2010, Ankara, 168 s.

⁴⁴ Faruk Şahin, **Seramik Sözlüğü**, Anadolu Sanat Yayınları:2, Formül Matbaası, İstanbul, 1983, 12, 13 s.

⁴⁵ Faruk Şahin, **Seramik Sözlüğü**, Anadolu Sanat Yayınları:2, Formül Matbaası, İstanbul, 1983, 26 s.

⁴⁶ Dr. İnci Birol, Prof. Dr. Çiçek Derman, **Türk Tezyîni San'atlarında**

Motifler, 4. Baskı, 2004, Kubbealtı Neşriyatı, 169 s.

⁴⁷ <http://tdkterim.gov.tr/bts/> Güncel Türkçe Sözlük

Darülhadis: Hadis ve bununla ilgili şeyleri öğretme yurdu.⁴⁸

Darülkurra: Kur'ân okuma ilmini ihtisas derecesinde öğreten mektep.⁴⁹

Darüşşifa: Şifâ yurdu, sağlık yurdu.⁵⁰

Deformasyon: Bozulma⁵¹

Dendanlı Rumi: Sade ruminin sınır çizgisi, dendanlı çizilerek süslenmiş rumidir.⁵²

Dergâh: Tekke⁵³

Edirnekâri: Tahta üzerine boya ve altın yıldız ile yapılan nakış.⁵⁴

Envanter: Fr. inventaire

a. tic. 1. Bir ticaret kuruluşunun para, mal ve diğer varlıklarıyla genel olarak borçlu ve alacaklı durumlarını, nicelikleri ve değerleriyle ayrıntılı olarak gösterme. 2. Bu durumu gösteren çizelge. 3. Mal ve değerlere ait döküm.⁵⁵

Eyvân: 1. Büyük sofa, divanhane, salon. 2. Kemerli yüksek bina, oturacak yüksek yer, köşk. 3. Çardak⁵⁶

Firuze: Yeşilimtırak, mavi renkte bir süs taşı.⁵⁷

⁴⁸ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, 26. Baskı, 2010, Ankara, 189 s.

⁴⁹ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, 26. Baskı, 2010, Ankara, 189 s.

⁵⁰ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, 26. Baskı, 2010, Ankara, 190 s.

⁵¹ <http://tdkterim.gov.tr/bts/> Güncel Türkçe Sözlük

⁵² Dr.İnci Birol,Prof.Dr.Çiçek Derman,**Türk Tezyîni San'atlarında Motifler**,4.Baskı,2004,Kubbealtı Neşriyatı, 182 s.

⁵³ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, 26. Baskı, 2010, Ankara, 199 s.

⁵⁴ <http://tdkterim.gov.tr/bts/> Güncel Türkçe Sözlük

⁵⁵ <http://tdkterim.gov.tr/bts/> Güncel Türkçe Sözlük

⁵⁶ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, 26. Baskı, 2010, Ankara, 279 s.

⁵⁷ <http://tdkterim.gov.tr/bts/> Güncel Türkçe Sözlük

Haliç İşi: Bezeme yönünden devrin bütün diğer üsluplarından veya daha önceki Baba Nakkaş İşi'nden tamamen farklıdır. Çiçeğe benzer hiçbir motif ve tasvir ögesi olmayan soyut bir üsluptur. Bir merkezden çıkan halkalar çevresinde halkalar oluşturan uzun, kesintisiz bir saptan oluşur. Saplar belli aralıklarla düzenlenmiş küçük motiflerle noktalanır.⁵⁸

Hamur: Bazı tarihçi ve seramikçiler çamur yerine hamur kelimesini kullanmışlardır, ancak çamur kelimesi doğru kabul edilmektedir.

Hatai: Muhtelif çiçeklerin dikine kesitinin, anatomik çizgilerinin üslûplaştırılmasıyla ortaya çıkan şekildir. Orta Asya menşeli Türk tezyinatına verilen isim.⁵⁹

Helezoni Tuğrakeş Üslubu: Diğer adı haliç işi olan helezoni üslup, saray tezhiplerinde kullanılmıştır. Tuğranın çizilmesi, Hazine'de Tuğrakeş'e emanet edilmişti. Saray ilişkisini vurgulamak için, Helezoni Tuğrakeş Üslubu olarak adlandırılmıştır.⁶⁰

Helezonik: Kıvrımlı, yilankavi biçim.⁶¹

Hibe: Bağışlama, bağış.⁶²

Hilye-i Şerif: g.s. Hz. Muhammed'in yazı ile yapılmış portresi. 5.g.s. Bir yazı stili.⁶³

Hurde: 3.g.s. yazıya nûans veren bir tarz.⁶⁴

İmaret: Yoksullara yiyecek dağıtmak üzere kurulmuş hayır evi.⁶⁵

⁵⁸ Nurhan Atasoy&Julian Raby, **İznik**, 108 s.

⁵⁹ Dr.İnci Birol,Prof.Dr.Çiçek Derman,**Türk Tezyinî San'atların Motifler**,4.Baskı,2004,Kubbealtı Neşriyatı, 65 s.

⁶⁰ Nurhan Atasoy&Julian Raby, **İznik**, 108 s.

⁶¹ <http://tdkterim.gov.tr/bts/> Güncel Türkçe Sözlük

⁶² Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, 26. Baskı, 2010, Ankara, 420 s.

⁶³ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, 26. Baskı, 2010, Ankara, 426 s.

⁶⁴ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, 26. Baskı, 2010, Ankara, 439 s.

⁶⁵ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, 26. Baskı, 2010, Ankara, 49 s.

İstalaktit: Sarkıt. Mağaraların tavanında oluşan, genellikle koni biçiminde kalker birikintisi, damla taş, stalaktit.⁶⁶

Kasnak: Kubbe kasnağı. Kubbelerin çember biçimindeki alt kısmının oturduğu silindirik duvar. Kubbe kasnağı üzerine ekseriyetle pencereler açılır.⁶⁷

Kâşi: İran'ın Kâşân şehrinde yapılan bir çeşit çini, çini fayans.⁶⁸

Kâşici Başı: Çini yapımını üstlenen usta⁶⁹

Kemer: Çeşitli parçalardan kavisli olarak örülen, iki duvar ya da ayağı birbirlerine bağlayarak kapı, pencere gibi açıklıkların üstündeki ağırlığı yanlardaki ayaklara bindiren mimari öğeye verilen isim. Kemer, eğrisinin biçimlerine göre çeşitli isimler alır. Kemer yarım daire, basık eğri, üçgen vb. benzeri biçimlerde olabilir. En önemli kemerler: 1- Yuvarlak kemer ya da yarı çember kemer 2- Basık kemer 3- Üç dilimli kemer yahut gonca yaprağı kemer 4- Sivri, mızrak ucu y6a da mızrak kemer 5- Kaş kemer 6- Perde kemer 7- Tudor kemeri 8- Sivri nal kemer. Bizim camilerimizde genellikle sivri ve basık kemerler kullanılmıştır.⁷⁰

Kirpi Saçak: Tuğlaların üst üste şaşırtılarak dizilmesiyle oluşturulmuş saçak⁷¹

Kıvrık Dal: Bir bezeme motifi olup Romalılarda, Türklerde çok kullanılmıştır.⁷²

Kobalt mavisi: Kobalt oksitten yapılan bir boyadır.

⁶⁶ <http://tdkterim.gov.tr/bts/> Güncel Türkçe Sözlük

⁶⁷ Adnan Turani, **Sanat Terimleri Sözlüğü**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1993, 77 s.

⁶⁸ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, 26. Baskı, 2010, Ankara, 569 s.

⁶⁹ Faruk Şahin, **Seramik Sözlüğü**, Anadolu Sanat Yayınları:2, Formül Matbaası, İstanbul, 1983, 20 s.

⁷⁰ Adnan Turani, **Sanat Terimleri Sözlüğü**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1993, 67,68 s.

⁷¹ <http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=27465>

⁷² <http://tr.wiktionary.org/wiki/k%C4%B1vr%C4%B1mdal>

Kompozisyon: Fr. composition

Bu sözcük bugün çok anlamlı olarak kullanılmaktadır. Kompozisyonun genel anlamı, 'parçaların bir bütün içinde, bir düzen gösterecek biçimde bir araya getirilmesi' olarak açıklanmaktadır. Resimde kompozisyon çok kez figürlü bir tertip olarak düşünülmüştür. Fakat bugün bir tabloda kompozisyon, renklerin, siyah beyaz değerlerin ve çizgilerle yüzeylerin belli yüzey içinde dengeli ve armonili olarak bir araya getirilmesine denmektedir. Kompozisyon sözcüğü eskiden çoğu kez inşai öğelerin bir araya getirilmesi anlamında kullanılmıştır.⁷³

Kontur: Çizgi.⁷⁴

Korozyon: Aşınma⁷⁵

Kubbe: Yuvarlak, kare, sekiz ya da altı köşeli oylumların üzerini örten Yarım küre biçiminde içi boş yapı örtüsü.⁷⁶

Kudüm: Türk müziğine mahsus usul vurma aletlerindedir. En çok mevlevîhanelerde olmak üzere, tekkelerde kullanılmış, lâdînî müzikte az kullanılmıştır. Mevlevî âyinlerinde büyük ehemmiyeti vardır, zîrâ rakeden dervişler kudümün vuruluşuna tâbidir.⁷⁷

Kuvartz: SiO₂ silisyum di oksitin saydam ve kristalli olan şekli. Saf ve katıksız kuars, renksiz camsı görünüştedir.⁷⁸

Küllîye: Bir caminin etrafında, cami ile birlikte inşa edilmiş medrese, imaret, okul, sebil, kütüphane gibi çeşitli yapıların tümüne birden verilen ad.⁷⁹

⁷³ Adnan Turani; **Sanat Terimleri Sözlüğü**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1993, 73 s

⁷⁴ Faruk Şahin, **Seramik Sözlüğü**, Anadolu Sanat Yayınları:2, Formül Matbaası, İstanbul, 1983, 21 s.

⁷⁵ <http://tdkterim.gov.tr/bts/>Güncel Türkçe Sözlük

⁷⁶ Adnan Turani; **Sanat Terimleri Sözlüğü**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1993, 76 s.

⁷⁷ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, 26. Baskı, 2010, Ankara, 604 s.

⁷⁸ Faruk Şahin, **Seramik Sözlüğü**, Anadolu Sanat Yayınları:2, Formül Matbaası, İstanbul, 1983, 22 s.

⁷⁹ Adnan Turani; **Sanat Terimleri Sözlüğü**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1993, 80 s.

Lenger: Derin ve Kenarlı tabak⁸⁰

Lotus Çiçeği: Bir nilüfer çeşidi.Eski Mısır sanatında kullanılan ve seramikte de görülen bitkisel motif.⁸¹

Madalyon: Çember ya da oval şekilde büyük madalya anlamındadır. Bunlar Rönesans'tan itibaren evlerin cephelerine asılırdı. Madalyonun boyna asılan ziynet eşyası olarak yapılmış olanları da vardır.⁸²

Makta: 1. Kat'edilen, kesilen yer, bir şeyin, kesildiği yer, eski kamış kalemlerin yontulduktan sonra üzerine yatırılıp uçlarının kesildiği sert ağaçtan veya kemikten yapılmış alet.⁸³

Maşrapa:1. Geniş ağızlı, geniş karınlı, saplı seramik su kabı. 2. Kulplu sürahi⁸⁴

Meandr: Ege denizinde akan, Yunanlıların Maiandros ve bizim Menderes dediğimiz kıvrıla kıvrıla akan nehrin kıvrımlarına benzeterek Yunanca isminden alınan, bir çeşit dik açılı ya da yuvarlak kıvrımlı süse deniz. Kıvrım biçimlerine göre meandr çeşitli isimler alır.⁸⁵

Medrese: 1. Eskiden, içinde dini dersler okutulan yer. 2.Ders gören talebenin içinde yatıp kalktığı bina.⁸⁶

Meşk: 1. Yazı örneği, yazı numunesi. 2. Alışmak, öğrenmek için yapılan çalışma; alışma, alıştırma.⁸⁷

⁸⁰ Faruk Şahin, **Seramik Sözlüğü**, Anadolu Sanat Yayınları:2, Formül Matbaası, İstanbul, 1983, 21 s.

⁸¹ Faruk Şahin, **Seramik Sözlüğü**, Anadolu Sanat Yayınları:2, Formül Matbaası, İstanbul, 1983, 22 s.

⁸² Adnan Turani; **Sanat Terimleri Sözlüğü**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1993, 86 s.

⁸³ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, 26. Baskı, 2010, Ankara, 665 s.

⁸⁴ Faruk Şahin, **Seramik Sözlüğü**, Anadolu Sanat Yayınları:2, Formül Matbaası, İstanbul, 1983, 23 s.

⁸⁵ Adnan Turani; **Sanat Terimleri Sözlüğü**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1993, 91 s.

⁸⁶ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, 26. Baskı, 2010, Ankara, 693 s.

⁸⁷ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, 26. Baskı, 2010, Ankara, 732 s.

Mihrap: Camilerde kible yönünde imamın cemaate namaz kıldırıldığı camii duvarında girintisi olan hücre biçimindeki yer.⁸⁸

Mina-i:Bu teknikte renklerin bir kısmı sır altına bir kısmı sır üstüne tatbik edilir. Sır altına lacivert, firüze, mor, yeşil renkler kullanılır. Sır üzerine sürülecek renkler sarı, kırmızı, altın yaldızdır. Sır üstü renkler daha alçak ısıda fırınlanarak uygulanır. Minai tekniği XII-XIII. yy İran'ın Rey, Keşan ve Rakka gibi seramik merkezlerinde görülmektedir.⁸⁹

Ming: **Ming** (1368-1644) ve Qing (1644-1911) hanedanları döneminde Çin'de üretilen bir porselen. Çin porseleni.⁹⁰

Moloz: Rum.

a. **1.** Toprak ve kireçle karışık taş kırıntıları, yapı döküntüsü. **2. mec.** Değersiz, işe yaramaz şey veya kimse.⁹¹

Motif: **1.** Kompozisyonun esasını teşkil eden unsur. **2.** Güzel sanatların her kolunda kompozisyonun esasını teşkil eden öge. **3.** Tezyinatta süs teşkil ayrı ayrı biçimlere verilen isim.⁹²

Mukarrib: Takrîbeden, yaklaştıran; yakınlaştıran.⁹³

Musahip: **1.** Biriyle musâhabe eden, sohbette bulunan, konuşan, arkadaş. **2.** büyük bir zâtın yanında bulunarak onu sözüyle sohbetiyle eğlendiren. **3.** Padişahların hususi işlerinde bulunanların her biri.⁹⁴

Mühr-ü Süleyman: Hz. Süleyman'ın mühründe bulunduğu söylenen birbirine girmiş iki müselles (üçgen) şekli.⁹⁵

⁸⁸ Adnan Turani; **Sanat Terimleri Sözlüğü**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1993, 91 s.

⁸⁹ Faruk Şahin, **Seramik Sözlüğü**, Anadolu Sanat Yayınları:2, Formül Matbaası, İstanbul, 1983, 24 s.

⁹⁰ <http://www.cingunlugu.com/cin-ve-porselen/>

⁹¹ [http://tdkterim.gov.tr/bts/Güncel Türkçe Sözlük](http://tdkterim.gov.tr/bts/Güncel_Türkçe_Sözlük)

⁹² Faruk Şahin, **Seramik Sözlüğü**, Anadolu Sanat Yayınları:2, Formül Matbaası, İstanbul, 1983, 24 s.

⁹³ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, 26. Baskı, 2010, Ankara, 791 s.

⁹⁴ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, 26. Baskı, 2010, Ankara, 800 s.

⁹⁵ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, 19.Baskı, 2002, 714 s

Mütteka: İttikâ olunacak, dayanılacak alet; koltuk değneği; asâ.⁹⁶

Mühânî: Kelime mânâsı "eğri" demek olan münhani, XIII. Ve XIV. Yüzyıla kadar rûmî motifiyle beraberlik gösterir.⁹⁷

Müzehhip: El yazması kitapların süslemesini yapan sanatçıya verilen ad idi. Halen kitapların süslenmesi ve resimlenmesini yapanlara grafiker ya da ressam denilmektedir.⁹⁸

Nakkaş: Boya ile duvar, tavan tezyinatı yapan sanatkâr.⁹⁹

Nebati: Bitkisel¹⁰⁰

Nefir: Boynuzdan yapılan boru, üfleme aleti.¹⁰¹

Nesih: Nesih'in sözlük anlamı "bir şeyi kaldırmak, onun yerine başka bir şey koymak demektir. Neden bu adı aldığı hususunda çeşitli görüşler vardır. Kufi yazıyı Kur'an yazmak mevkiinden resmen kaldırıp onun yerini aldığı; Kur'an nüshalarını teksir etmekte veya kitapların çoğaltılmasında ortaya konulduğu veya sülüs yazının üçte biri kadar olması ve sülüs'ün üçte ikisini "ortadan kaldırdığı" için bu adı aldığı ileri sürülmektedir.

XVI. yy.'dan sonra kitap ve Mushaf yazmak için en çok nesih yazı kullanılmış, reyhanî tamamen terk edilmiştir. Bugün İslam âleminde kitap yazısı olarak okunması ve yazılmasındaki kolaylık sebebiyle nesih benimsenmiş ve diğer yazılara tercih edilmiştir.¹⁰²

⁹⁶ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, 26. Baskı, 2010, Ankara, 925 s.

⁹⁷ Dr. İnci Birol, Prof. Dr. Çiçek Derman, **Türk Tezyîni San'atlarında Motifler**, 4. Baskı, 2004, Kübbealtı Neşriyatı, 175 s.

⁹⁸ Adnan Turani; **Sanat Terimleri Sözlüğü**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1993 99 s.

⁹⁹ Faruk Şahin, **Seramik Sözlüğü**, Anadolu Sanat Yayınları:2, Formül Matbaası, İstanbul, 1983, 27 s.

¹⁰⁰ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, 26. Baskı, 2010, Ankara, 953 s.

¹⁰¹ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, 26. Baskı, 2010, Ankara, 958 s.

¹⁰² Ali Alparslan, **Osmanlı Hat Sanatı Tarihi**, Yapı Kredi Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, Ocak 2004 s.21

Nevbe: Nevbe, Tarikatlere aid saz topluluğunun adıdır. Bu, bir çeşit Tekke bandosu idi. Fakat daha ziyade “aktâb-i erbaa” denilen dört büyük kutbun kurduğu ana Tarikatlara mahsus idi. Yani Kaadirî’ler, Rifaîler, Bedevî’ler, Disükî’ler ve ilaveten Sa’dî’ler. Dergâhlarda, muayyen zamanlarda Nevbe vururlardı. Nevbe’nin icra şekli “alat-i mutribe” denilen Şark’a mahsus an’anevî sazlardan “Nay - Ney, Nisfiye, Kuddüm, Çifte Kuddüm, El Kuddüm’u, Mazhar, Bendir, Kabran, Halîle (bando zili), Tabl-Tabıl (kocaman gövdeli davullar), Mehter Takımında olduğu gibi muayyen bir tarzda topluca çalınıp okunmasından meydana geliyordu. Kıyamî Tekkelerin de, Kandil ve Bayram günlerinden bir hafta önce başlardı. Buna, “istikbal Haftası” denilirdi.¹⁰³

Ney: Üflemeli bir çalgı aleti.¹⁰⁴

Nüans: 1. Aynı cinsten olan şeyler arasındaki ince fark, 2. en küçük ayrıntı.¹⁰⁵

Opak Sır: Sır içinde erimeyen maddelerin varlığı ile oluşur. Opaklık sağlayan en eski ve tesirli madde kalay oksittir. Çinko oksit de aynı amaçla kullanılabilir.¹⁰⁶

Pafta: Geniş bordürler ya da Sertap üzerine yuvarlak veya beyzî şekilde parçalar konmuş ise bunlara kartuş-pafta denilir. Bazen bu paftalarda cildi yapan sanatkarın ismi ile karşılaşmak mümkündür. Edirne ciltlerinde bu kartuş-paftaların içleri beyitlerle doldurulmuş, bu beyitlerin içinde mücellidin adı da geçirilmiştir. Ayet-i kerime yazılmış kartuş-paftalar da vardır. Pafta veya kitabe de denilmiştir.¹⁰⁷

Palmet: 1. İki ruminin simetrik olarak birleşmesi ile oluşan motif. 2. Palmiye yaprağı biçiminde bitkisel süsleme motifi.¹⁰⁸

¹⁰³ <http://forum.vatan.tc/nevbe-nedir-t11757.0.html>

¹⁰⁴ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, 26. Baskı, 2010, Ankara, 973 s.

¹⁰⁵ <http://www.turkcebilgi.com/n%C3%BCans/nedir>

¹⁰⁶ Faruk Şahin, **Seramik Sözlüğü**, Anadolu Sanat Yayınları:2, Formül Matbaası, İstanbul, 1983, 27 s.

¹⁰⁷ <http://www.belgeler.com/blg/2a5k/yazma-eserler-sozlugu-ast>

¹⁰⁸ Faruk Şahin, **Seramik Sözlüğü**, Anadolu Sanat Yayınları:2, Formül Matbaası, İstanbul, 1983, 28 s.

Pendantif: Kubbeli inşaatta kemerler üzerine oturtulmuş kubbe ile kemerlerin arasını kapatan üçgen biçimindeki kubbe parçalarının her biri.¹⁰⁹

Penç: Hatai grubundan olan penç motifi bitki kaynaklı olup herhangi bir çiçeğin kuşbakışı görüntüsünün üsluplaştırılarak çizilmesiyle elde edilmiştir. Gelişmiş bir çiçeğe kuşbakışı bakıldığı zaman önce göze görünen renkli taç yapraklarıdır. Model üsluplaştırılırken Farsça isimler almıştır. (yek berk, dü berk, se berk, cihar berk penç berk, şeş berk)¹¹⁰

Pençberk: Hatây'i grubundan, **beş yapraklı** bir çiçeğin kuşbakışı görüntüsünün, üsluplaştırılarak çizilmesine denir.¹¹¹

Photoshop: Tasarım, desen ve çizim yapmada kullanılan bir bilgisayar programı.

Restorasyon: Bir sanat eserinin sadece harap olan kısımlarını, eserin daha fazla harap olmasını önlemek amacıyla aslına uygun olarak onarma.¹¹²

Revak: *İng.* portico, colonnade

Duvarla aralarındaki boşluk tonoz, kubbe ya da damla örtülü sütunlu kemer sıralarının teşkil ettiği, bir yanı açık dehliz.¹¹³

Rodos İşi: Bak: Lindos işi ; Paris'te Cluny Müzesi XIV. yy İznik seramiklerinin bir grubunu Rodos'tan satın aldığı için bu seramiklere RODOS İŞİ veya LİNDOS işi adı verilmiştir. Asıl yapım merkezi bilindiği gibi İznik olduğu halde bu isimlendirme yanlıştır.¹¹⁴

¹⁰⁹ Adnan Turani; **Sanat Terimleri Sözlüğü**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1993 108 s.

¹¹⁰ Dr.İnci Birol,Prof.Dr.Çiçek Derman,**Türk Tezyîni San'atlarında Motifler**,4.Baskı,2004,Kubbealtı Neşriyatı, 47 s.

¹¹¹ Dr.İnci Birol,Prof.Dr.Çiçek Derman,**Türk Tezyîni San'atlarında Motifler**,4.Baskı,2004,Kubbealtı Neşriyatı 47 s.

¹¹² Adnan Turani; **Sanat Terimleri Sözlüğü**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1993 118 s.

¹¹³ Adnan Turani; **Sanat Terimleri Sözlüğü**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1993 118 s.

¹¹⁴ Faruk Şahin, **Seramik Sözlüğü**, Anadolu Sanat Yayınları:2, Formül Matbaası, İstanbul, 1983, 22 s.

Rozet: Üsluplaştırılmış gül biçiminde, yuvarlak, kabartma bezeme ögesi. Özellikle Gotik'te kullanıldı. İslam mimarisinde de görülür. ¹¹⁵

Rölyef: Rölyef Fransızca kökenli bir kelimedir. Yüzey üzerine yapılan yükseltme ya da çökertmelere rölyef (kabartma) denir. ¹¹⁶

Rumi: Anadolu Selçuklularının kullandıkları, filiz ve yaprak biçiminde üsluplaştırılmış, stilize hayvan motiflerinin meydana getirdiği dolaşık tezyinata verilen isim. ¹¹⁷

Rufai şişleri: Seyyid Ahmed Rufâi (K.S) hazretlerinin kurucusu olduğu Rufai tarikatının ayinlerinde kullandıkları bir çeşit alettir.

Saçak: 1. Bir yapının herhangi bir bölümünü güneş ve yağmurdan korumak için, o bölümden dışarı taşan ve altı boşta olarak yapılan bölüm. 2. Çatının binadan dışarı taşan bölümü. ¹¹⁸

Sgraffito: (graffitto) Bir seramik vazo süs tekniğidir. Bu teknikte önce seramik kabın yüzeyi üzerine bir renk sürülür. İstenilen figürler sivri bir uçla kazınır ve alttan kabın kendi esas rengi çıkar. Bunun üzerine sır sürülür ve kap tekrar pişirilir. Bu işlem pişirme hariç duvar üzerine de yapılır. Bugün bu teknik sgraffito olarak adlandırılmaktadır. ¹¹⁹

Seksiyon: Bölüm, kısım. ¹²⁰

Sikke: Madeni para. ¹²¹

Sır: Seramikler üzerindeki koruyucu, camsı tabaka. ¹²²

¹¹⁵ Adnan Turani; **Sanat Terimleri Sözlüğü**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1993 120 s.

¹¹⁶ Adnan Turani; **Sanat Terimleri Sözlüğü**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1993 120 s.

¹¹⁷ Adnan Turani; **Sanat Terimleri Sözlüğü**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1993 122 s.

¹¹⁸ <http://tdkterim.gov.tr/bts/BSTS/> Güncel Türkçe Sözlük

¹¹⁹ Adnan Turani; **Sanat Terimleri Sözlüğü**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1993 48 s.

¹²⁰ <http://www.turkcebilgi.com/seksiyon/nedir>

¹²¹ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, 26. Baskı, 2010, Ankara, 1112 s.

¹²² Faruk Şahin, **Seramik Sözlüğü**, Anadolu Sanat Yayınları:2, Formül Matbaası, İstanbul, 1983, 31 s.

Stilize: Karakteri kaybolmadan basitleştirerek tezyini ve şematik hale sokulmuş biçim ya da motif. Üsluplaştırılmış.¹²³

Sultan: 1.Padişah, hükümdar 2. Hükümdar ailesinden olan kadınlardan her biri¹²⁴

Sülüs: Nesih'e benzeyen fakat kendine özgü oran ve biçimleri olan, kalınca çizgili yazıya denir.¹²⁵

Sütun: Çoğunlukla çember kesitli, ince, uzun ve tek parça, ya da parçalı; kaide, gövde ve başlık kısımları olan taşıyıcı mimarlık ögesi Sütun, taş, ağaç ve madenden yapılır ve biçimlerine, yapılarına, durumlarına göre burma, yivli, deste, gömme, ikiz gibi ek isimler alırlar.¹²⁶

Şam işi: 16. yüzyıl ortalarına tarihlenen üretim yeri İznik, fakat 'Şam İş'i' diye adlandırılan çinilerdir. Kobalt mavisi ve firuze rengin yanında patıcan moru ve kahverengiye çalan yeşilin kullanılmasıyla yeni bir renk anlayışı doğmuştur. Desenler natüralist üsluptadır.¹²⁷

Şehzade: Padişahların ve oğullarının erkek çocuklarına verilen san.¹²⁸

Tadilat: 1.Doğrultmalar, doğrulamalar. 2.Değişiklikler.¹²⁹

Tahrir: 1.Yazma, yazı. 2.Siyah seramik boyası ve fırça ile seramikler üzerinde desen çizme, 3. Seramik üzerindeki çizgisel desenler¹³⁰

Tarikat: Allah'â kavuşmak arzusuyla tutulan yol; tasavvufî meslek.¹³¹

¹²³ Adnan Turani; **Sanat Terimleri Sözlüğü**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1993 129 s.

¹²⁴ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, 26. Baskı, 2010, Ankara, 1123 s.

¹²⁵ Adnan Turani; **Sanat Terimleri Sözlüğü**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1993 130 s.

¹²⁶ Adnan Turani; **Sanat Terimleri Sözlüğü**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1993 131 s.

¹²⁷ Nurhan Atasoy&Julian Raby, **İznik**, 129 s.

¹²⁸ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, 26. Baskı, 2010, Ankara, 1151 s.

¹²⁹ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, 26. Baskı, 2010, Ankara, 1183 s.

¹³⁰ Faruk Şahin, **Seramik Sözlüğü**, Anadolu Sanat Yayınları:2, Formül Matbaası, İstanbul, 1983, 34 s.

¹³¹ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, 26. Baskı, 2010, Ankara, 1207 s.

Tasvir: 1. Resmini yapma. 2. Resim, figür, portre.¹³²

Telkâri: Tel halinde olan gümüşü örerek veya üzerine kakarak yapılan iş, gümüş işleme, gümüş kakma.¹³³

Terkip: Resim, heykel ve mimaride öğelerin düzeni anlamına gelir.¹³⁴

Teşhir: Sergiye koyup herkese gösterme.¹³⁵

Tezyinat: Süsleme, bezeme.¹³⁶

Tığ: Tığ, Farsça tig (kılıç) kelimesinden gelmektedir. Tezhip sanatında tamamlayan yardımcı eleman olarak kullanılır. Tığların görevi eserdeki kompozisyon yoğunluğuyla zemin boşluğu arasında denge unsuru olmasıdır. Eserin cetvel veya dendan bitiminden sonra motifler büyükten küçüğe doğru incelerken son bulurlar. Ana tığlarda çok çeşitli motifler kullanılmakla birlikte, ara tığlar genelde daha sade çalışılmıştır. Kuzu çizgisi üzerinde nokta, çizgi, dış (sin) şeklinde boşlukları dolduran sade şekilleri de vardır.¹³⁷

Transparan(Transparent): Şeffaf, saydam.¹³⁸

Tonoz: Bir kemer gözünün kesiksiz olarak derinliğine devam etmesiyle meydana gelen yarım silindirik biçiminde tavan örtüsü.¹³⁹

Üslup: 1. Farz, yol, biçim, usul. 2. İfâde yolu.¹⁴⁰

¹³² Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, 26. Baskı, 2010, Ankara, 1212 s.

¹³³ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, 26. Baskı, 2010, Ankara, 1248 s.

¹³⁴ Adnan Turani, **Sanat Terimleri Sözlüğü**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1993 138 s.

¹³⁵ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, 26. Baskı, 2010, Ankara, 1277 s.

¹³⁶ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, 26. Baskı, 2010, Ankara, 1290 s.

¹³⁷ **Tezhip Sanatında Tığ**, TC Kültür Bakanlığı, Ankara 1991, sf 9

¹³⁸ Faruk Şahin, **Seramik Sözlüğü**, Anadolu Sanat Yayınları:2, Formül Matbaası, İstanbul, 1983, 35 s.

¹³⁹ Adnan Turani, **Sanat Terimleri Sözlüğü**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1993 139 s

¹⁴⁰ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, 26. Baskı, 2010, Ankara, 1315 s.

Üstad: 1. Muallim, * öğretmen; usta; sanatkâr. ¹⁴¹

Zencerek: 1.Küçük zincir motifi. 2.Yazma kitap ve levhalarda yazılar kenarına süs olarak yapılan zincir şeklindeki tezyinat. ¹⁴²

¹⁴¹ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, 26. Baskı, 2010, Ankara, 1316 s.

¹⁴² Faruk Şahin, **Seramik Sözlüğü**, Anadolu Sanat Yayınları:2, Formül Matbaası, İstanbul, 1983, 36 s.

KAYNAKÇA

Çok Yazarlı

ATASOY, Nurhan ve Julian Raby; **İznik**

ARIK Rüçhan -Oluş, **Anadolu Toprağının Hazinesi- Çini- Selçuklu ve Beylikler Çağı Çinileri**, Kale Grubu Kültür Yayınları, İstanbul 2007

Dr.BİROL İnci; Prof. Dr. Çiçek Derman, **Türk Tezyîni San'atlarında Motifler**,4.Baskı,2004,Kubbealtı Neşriyatı

Dergi

ÜSTÜNER Ali Cengiz; "Selçuklu Sonrası Anadolu Çömlekçiliği", **Türk Dünyası Tarih ve. Kültür Dergisi**, (170), Şubat 2001

Kacar, Vedat; "Türk Çiniciliği Nasıl Gelişti?"**Popüler Bilim**, Mayıs 2006, 49 s.

Kurum Yazarlı

Türk Dil Kurumu, Terimler Sözlüğü <http://tdkterim.gov.tr/bts/>

TC Kültür Bakanlığı, **Tezhip Sanatında Tığ**, Ankara 1991

Kitap

YALMAN Bedri; **Bursa**, Yenilik Basımevi, İstanbul 1984

Bursa Türk ve İslam Eserleri Müzesi Kataloğu

AYVERDİ Ekrem Hakkı; **Osmanlı Mimarisinde Çelebi ve II. Sultan Murad Devri 806-855 (1403-1451)**, 2. Baskı İstanbul,1989

ÖNEY Gönül; **Beylikler Devri Sanatı XIV.-XV. Yüzyıl(1300-1453)**, Türk Tarih Kurumu Basımevi-Ankara 1989

Prof. Dr. YETKİN Şerare; **Anadolu'da Türk Çini Sanatının Gelişmesi**, Genişletilmiş Baskı, İstanbul 1986,

ASLANAPA Oktay; **Anadolu'da Türk Çini Ve Keramik Sanatı**, Ekim 1965

Ord.Prof.Dr. ÜNVER A.Süheyli; **Fatih Devri Saray Nakışhanesi ve Baba Nakkaş Çalışmaları**,İstanbul 1958

ŞAHİN Faruk; **Seramik Sözlüğü**, Anadolu Sanat Yayınları:2, Formül Matbaası, İstanbul, 1983

ÇİNİ Rifat; **Türk Çiniciliğinde Kütahya**, İstanbul, 1991. 18. ,19. s.

DEVELLİOĞLU Ferit; **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, 26. Baskı, 2010, Ankara,

TURANİ Adnan; **Sanat Terimleri Sözlüğü**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1993

ALPARSLAN Ali; **Osmanlı Hat Sanatı Tarihi**, Yapı Kredi Yayınları, 2.Baskı İstanbul, Ocak 2004

ÖZGEÇMİŞ

Ad, Soyad: Gamze Görgünay

Doğum yeri ve yılı: İstanbul, Üsküdar-1983

Yabancı Dil: İngilizce

Eğitim:

Lisans: 2003, 9 Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Geleneksel Türk El Sanatları Bölümü, Çinicilik ve Çini Onarımları Ana Sanat Dalı

Lise: 2000, Mehmet Seyfi Eraltay Lisesi

İş tecrübesi: 2006, Molajans Grafik Reklam Ajansı

Mesleki Birlik/Dernek/Kuruluş Üyelikleri:-----

Alınan Burs ve Ödüller: İzmir Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği, İzmir Konulu

Hediyelik Eşya Yarışması 3.'lük Ödülü

Refsan 2010 Çini Yarışması Jüri Özel Ödülü ve Sergileme

Yayınları:-----